

**LIETUVOS 2007–2013 M. EUROPOS SAJUNGOS STRUKTŪRINĖS PARAMOS
PANAUDOJIMO STRATEGIJOS KONVERGENCIJOS TIKSLUI ĮGYVENDINTI
ĮGYVENDINIMO STRATEGINĖ ATASKAITA 2009**

TURINYS

1. SOCIALINĖ-EKONOMINĖ SITUACIJA IR JOS TENDENCIJOS	2
1.1 Infliacija	2
1.2 Bendrasis vidaus produktas.....	2
1.3 Materialinės investicijos	3
1.4 Darbo rinka	4
1.5 Verslo aplinka	5
1.6 Regioniniai skirtumai.....	6
2. PASIEKTI REZULTATAI IR ATEITIES PERSPEKTYVOS.....	10
2.1 ES struktūrinės paramos įsisavinimas.....	12
2.2 ES struktūrinės paramos vertinimų apžvalga.....	13
2.3 Europos socialinio fondo indėlis įgyvendinant Europos užimtumo strategijoje numatytas gaires ir rekomendacijas	14
2.4 ESF indėlis įgyvendinant Nacionalinės socialinės apsaugos ir socialinės įtraukties strategijos tikslus ir uždavinius bei kitus Bendrijos prioritetus ir tikslus švietimo ir mokymo srityse.....	16
2.5 Europos Sąjungos struktūrinės paramos indėlis įgyvendinant Lisabonos strategiją	18
2.6 Sanglaudos politikos tikslų siekimas	19
2.7 Horizontaliųjų prioritetų įgyvendinimas.....	19
2.8 Europos teritorinio bendradarbiavimo programos	20
2.9 ES Baltijos jūros regiono strategija.....	22
3. PAŽANGA IR IŠŠŪKIAI ĮGYVENDINANT STRATEGIJĄ IR NUMATYTUS PRIORITETUS	24
3.1 Pagrindinės problemos įgyvendinant Strategiją ir priemonės joms spręsti	24
3.2 Pagrindiniai pokyčiai nacionalinėje politikoje.....	26
3.3 Prioritetų aktualumas ekonominio sunkmečio laikotarpiu	27
IŠVADOS	29
I PRIEDAS. IŠLAIDŲ PASISKIRSTYMAS PAGAL VEIKSMŲ PROGRAMAS	31
II PRIEDAS. IŠLAIDŲ PASISKIRSTYMAS PAGAL PRIORITETINES TEMAS.....	32
III PRIEDAS. VEIKSMŲ PROGRAMŲ ĮGYVENDINIMO STEBĖSENOS RODIKLIŲ ATASKAITA.....	35
IV PRIEDAS. NACIONALINIS INDĖLIS Į EUROPOS EKONOMIKOS ATGAIVINIMO PLANĄ	46
V PRIEDAS. SĖKMINGŲ PROJEKTŲ PAVYZDŽIAI.....	57

1. SOCIALINĖ-EKONOMINĖ SITUACIJA IR JOS TENDENCIJOS

2007–2009 m. – permainingas laikotarpis: 2007–2008 m. pastebimas spartus ekonomikos augimas, kuris dėl pasaulinės finansų krizės įtakos 2008 m. antrojoje pusėje pereina į ekonomikos nuosmukį, o 2009 m. virsta recesija. Iš esmės nuo 2007 m., kuomet buvo patvirtinta Lietuvos 2007–2013 m. Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategija konvergencijos tikslui įgyvendinti (toliau – Strategija) ir Žmogiškųjų išteklių plėtros, Ekonomikos augimo, Sanglaudos skatinimo ir Techninės paramos veiksmų programų (toliau – veiksmų programos), šalyje įvyko dideli socialiniai-ekonominiai pokyčiai, kurie sąlygojo atitinkamų veiksmų programų nuostatų pakeitimus 2009 m.

Toliau aptariami pagrindiniai socialinių-ekonominių rodiklių pokyčiai ir tendencijos 2007–2009 m. laikotarpiu.

1.1 Infliacija

2007–2008 m. laikotarpiu šalyje pastebimas spartus infliacijos augimas: 2007 m. sausio vidutinė metinė infliacija sudarė 3,8 proc., o 2008 m. gruodį siekė jau 11,1 proc. Šis spartus infliacijos augimas daugiausia buvo sąlygotas didėjančių tarptautinės energijos išteklių ir maisto prekių kainų bei sparčiai augančio vartojimo, paskatinto kreditinių išteklių. Dėl globalios finansų krizės įtakos infliacijos perspektyvos iš esmės ima keistis 2009 m.: nuo metų pradžios šalyje ima stiprėti disinflaciniai procesai (ypatingai būsto nuomos mokesčių ir būsto priežiūros ir remonto grupėse), kuomet kas mėnesį užfiksuota neigiama mėnesio infliacija (defliacija). Vidutinė metinė infliacija, 2008 m. perkopusi 11 proc. ribą, 2009 m. rugsėjį sumažėjo iki 6,2 proc. Tokiam sparčiam infliacijos augimo sulėtėjimui įtakos ypač turėjo sugriežtintos kreditų išdavimo sąlygos ir ženkliai sumažėjęs vidaus vartojimas.

1.2 Bendrasis vidaus produktas

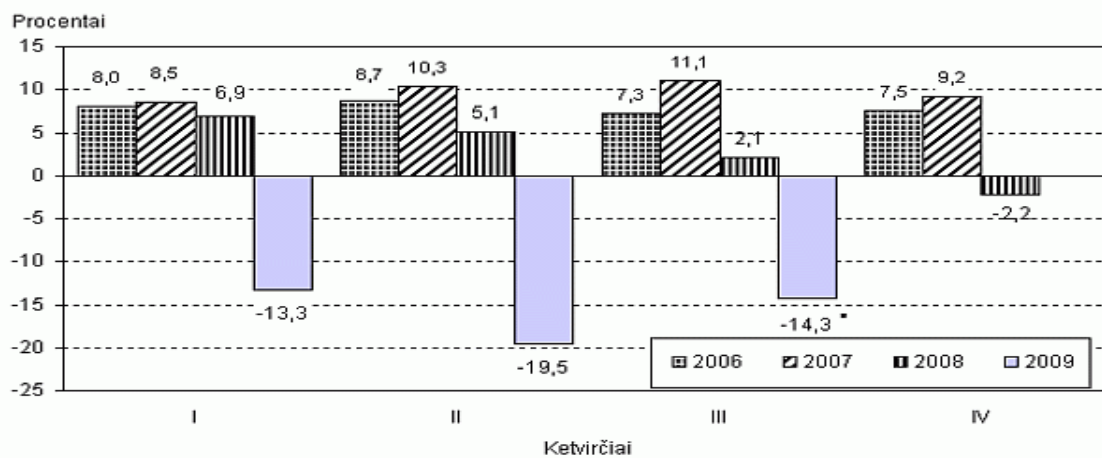
2007 m. Lietuvos ūkis augo labai sparčiai, vyravo ekonominio ciklo pakilimo tendencijos. 2007 m. bendrasis vidaus produktas (toliau – BVP) augo 9,8 proc. Pagrindinis ūkio plėtros veiksnys šiuo laikotarpiu buvo sparčiai auganti vidaus paklausa (dėl augančių gyventojų pajamų nuosekliai didėjančios namų ūkių vartojimo išlaidos, vartojimo kreditų plėtra) ir bendrojo kapitalo formavimo išlaidos. Nemažą įtaką BVP augimui 2007 m. turėjo ir sparčiai augantis Lietuvos eksportas. Lietuvos ekonomikos vystymasis 2008 m. buvo permainingas: metų pradžioje šalies ūkis ir toliau sparčiai augo, tačiau nuo 2008 m. vidurio prasidėjus pasaulinei finansų krizei, šalies ūkio plėtra pradėjo lėtėti. Viena pagrindinių to priežasčių buvo keletą pastarųjų metų taikyta pigių kreditų politika, nulėmusi nepagrįstai spartų vidaus paklausos augimą ir perteklinį vartojimą, lydimą žemės ir kito nekilnojamojo turto kainų šuolio, kuris savo ruožtu sukėlė statybų bumą. Dėl natūralaus verslo ciklo lėtėjimo ir pasaulinės finansų krizės poveikio sutriko ekonominė pusiausvyra finansų,

nekilnojamojo turto ir statybų rinkose, o paklausos pokytis ypač paveikė pramonės ir prekybos plėtrą. 2008 m. BVP, palyginus su 2007 m. sumažėjo 2,2 proc. ir metų pabaigoje siekė vos 2,8 proc.

2008 m. antrajame pusmetyje prasidėjęs Lietuvos ūkio nuosmukis 2009 m. virto recesija. Remiantis Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – Statistikos departamentas) duomenimis, BVP 2009 m. trečiąjį ketvirtį siekė 6867,8 mln. eurų (23713,3 mln. litų) to meto kainomis ir, palyginti su 2008 m. trečiuoju ketvirčiu, sumažėjo 14,3 proc. Per 9 šių metų mėnesius sukurta 14806 mln. eurų (51122,2 mln. litų) BVP, arba 15,7 proc. mažiau nei prieš metus. Šiuo metu Lietuvos ūkis išgyvena pastaraisiais metais vykusio „ūkio perkaitimo“ ir suintensyvėjusios pasaulinės finansinės krizės poveikio realiajai ekonomikai pasekmes, kurios pasireiškė staigiu skolintų pinigų paklausos ir pasiūlos lėtėjimu, vidaus prekybos ir gamybos sumažėjimu, mažėjančiomis materialiosiomis ir užsienio investicijomis, būsto rinkos korekcija.

2009 m. antrąjį ketvirtį buvo fiksuoti neigiami visų verslo veiklų ir ne rinkos paslaugų rezultatai. Sparčiausiai krito statybos (46,1 proc.), pramonės ir energetikos įmonių (25,3 proc.), prekybos, transporto ir ryšių paslaugų grupės (21,4 proc.) bei finansinio tarpininkavimo, nekilnojamojo turto ir kitų verslo paslaugų (17,8 proc.) pridėtinė vertė. Lėčiau pridėtinė vertė mažėjo žemės ūkio ir žuvininkystės įmonėse (4,9 proc.) bei kitos komunalinės, socialinės ir asmeninės aptarnavimo veiklos įmonėse (0,7 proc.).

1 pav. Bendrojo vidaus produkto pokyčiai, palyginti su ankstesnių metų atitinkamu laikotarpiu

*Šaltinis: Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės.

1.3 Materialinės investicijos

Į ekonominių sąlygų pokyčius ypač jautriai ir sparčiai reaguoja investicijos. Ekonominio pakilimo laikotarpiu dėl išskirtinai optimistinių lūkesčių ir palankių kreditavimo sąlygų investicijų dalis BVP struktūroje 2007 m. išaugo iki 30,9 proc., 2007 m. materialinės investicijos nuosekliai kas ketvirtį augo ir metų pabaigoje siekė daugiau kaip 588 mln. eurų (2031 mln. litų). Didelė šių investicijų dalis teko nekilnojamojo turto ir su juo susijusiems sektoriams. 2008 m. investicijos toliau sparčiai augo (tam tikras sumažėjimas pastebimas tik 2008

m. pirmajame ketvirtyje). Nuo 2009 m. pradžios investicijų didėjimo tendencija iš esmės keičiasi ir investicijos ima sparčiai mažėti: 2008 m. ketvirtajame ketvirtyje materialiosios investicijos siekusios 2014,8 mln. eurų (6957 mln. litų), 2009 m. pirmąjį ketvirtį siekė vos 701 mln. eurų (2422 mln. litų). Remiantis Statistikos departamento duomenimis, 2009 m. pirmąjį pusmetį materialiosios investicijos sudarė 1542 mln. eurų (5325 mln. litų), tuo tarpu tuo pačiu laikotarpiu 2008 m. – 2636,9 mln. eurų (9105 mln. litų), o 2007 m. – 2369 mln. eurų (8180 mln. litų). Toks staigus materialinių investicijų sumažėjimas 2009 m. susijęs su bendrovių investicinių projektų atsisakymu arba jų atidėjimu neribotam laikui dėl sugriežtėjusių skolinimosi sąlygų ir akivaizdaus vidaus paklausos mažėjimo. Prognozuojama, kad 2009 m. bus investuota apie 60 proc. mažiau nei ankstesniais metais, o investicijų dalis BVP struktūroje sumažės iki 11,3 proc.

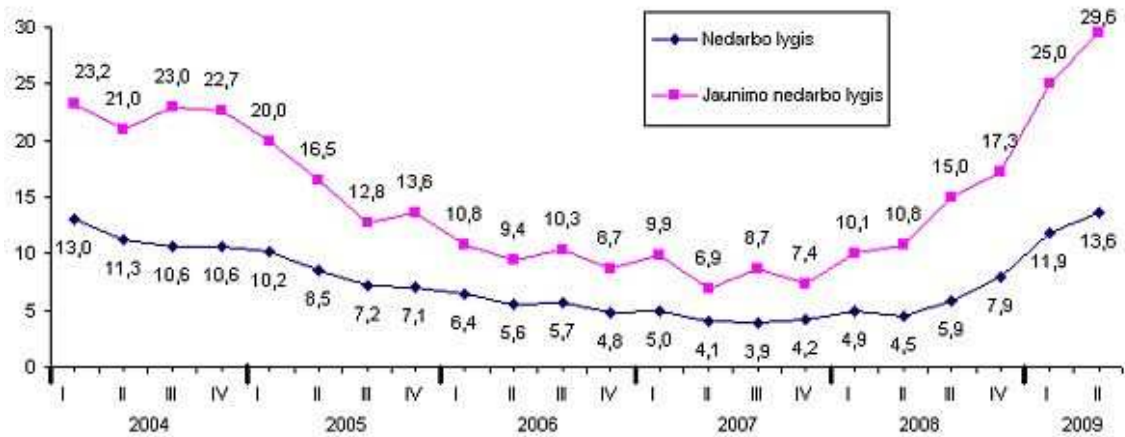
1.4 Darbo rinka

2007 m. toliau sparčiai auganti šalies ekonomika ir besitęsianti gyventojų emigracija sudarė prielaidas didėti gyventojų užimtumui ir mažėti nedarbui. 2007 m. Lietuvoje dirbo 1 mln. 534 tūkst. gyventojų, arba 35 tūkst. (2,3 proc.) daugiau nei 2006 m. Didėjant užimtų gyventojų skaičiui, didėjo ir gyventojų užimtumo lygis: paskutinį 2007 m. ketvirtį 15–64 metų amžiaus gyventojų užimtumo lygis siekė 64,4 proc., t.y. beveik du trečdaliai darbingo amžiaus gyventojų buvo užimti. Tai labai artimas ES vidurkiui rodiklis. Nedarbo lygis 2007 m. sudarė 4,3 proc. ir palyginus su 2001 m., kuomet užfiksuotas aukščiausias nedarbo lygis (17,4 proc.) sumažėjo beveik 4 kartus. Tačiau 2008 m. antroje pusėje prasidėjęs pasaulinis ekonomikos nuosmukis, suprastėjusi šalies finansinė būklė ir pagausėjęs įmonių bankrotų (ypač statybos ir pramonės sektoriuose) skaičius iš esmės pakeitė situaciją darbo rinkoje – užimtumas ėmė mažėti, o nedarbas sparčiai augti. Statistikos departamento vertinimais, bedarbių skaičius 2008 m. ketvirtąjį ketvirtį išaugo iki 130 tūkst., ir per metus jų skaičius padidėjo 25 tūkst., arba 37 proc. – nuo 69 tūkst. 2007 m. iki 94 tūkst. 2008 m. Ketvirtąjį 2008 m. ketvirtį nedarbo lygis sudarė 7,9 proc. ir buvo beveik dukart didesnis nei 2007 m. ketvirtąjį ketvirtį (4,2 proc.). Tuo tarpu gyventojų užimtumo lygis 2008 m., palyginti su 2007 m. (64,9 proc.), beveik nepakito ir sudarė 64,3 proc. 2009 m. šalyje besitęsiant ekonominiam nuosmukiui ir sparčiai mažėjant laisvų darbo vietų skaičiui, nedarbas šalyje toliau augo. Gyventojų užimtumo tyrimo duomenimis, 2009 m. antrąjį ketvirtį šalyje buvo 223 tūkst. bedarbių, o nedarbo lygis sudarė 13,6 proc. Nors bedarbių skaičius ir nedarbo lygis tebedidėjo, tačiau jau kiek lėčiau. Per antrąjį 2009 m. ketvirtį nedarbo lygis išaugo 1,7 proc., per pirmąjį ketvirtį, palyginti su 2008 m. ketvirtuoju ketvirčiu, jis buvo padidėjęs 1,5 karto. Pažymėtina, kad 2009 m. pirmajame pusmetyje didžiąją bedarbių dalį sudarė asmenys, praradę darbą per pastaruosius 6 mėn. Tokių asmenų 2009 m. pirmąjį ketvirtį buvo 121 tūkst., arba 62 proc. visų bedarbių, o prieš metus tokių bedarbių buvo 51 tūkst.

Išaugus nedarbui, šalyje sumažėjo ir užimtų gyventojų skaičius: 2009 m. antrąjį ketvirtį šalyje užimtų gyventojų skaičius palyginti su 2008 m. antruoju ketvirčiu sumažėjo 103 tūkst., arba beveik 7 proc. Sumažėjus

užimtų gyventojų skaičiui, gyventojų užimtumo lygis taip pat smuko: 2009 m. antrąjį ketvirtį užimtumo lygis siekė 60,3 proc. ir buvo 4,3 proc. mažesnis nei prieš metus.

2 pav. Nedarbo lygis 2004–2009 m., proc.

* Šaltinis: Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės.

Dera pastebėti, kad vienas ryškiausių darbo rinkos pokyčių 2007–2009 m. laikotarpiu yra 2009 m. ypač išaugęs vyrų nedarbo lygis, kuris 2009 m. antrąjį ketvirtį buvo 16,7 proc., o antrąjį 2008 m. ketvirtį – 5,1 proc., arba 3,3 kartus mažesnis. Tai nulėmė ypač ženklus dirbančiųjų skaičiaus sumažėjimas statybose ir pramonės įmonėse, kuriose daugiausia dirba vyrai. Padidėjus vyrų nedarbo lygiui ir gerokai sumažėjus jų užimtumo lygiui vyrų ir moterų užimtumo lygiai beveik susilygino: 2009 m. antrąjį ketvirtį vyrų užimtumas sudarė 60,3 proc., moterų – 60,4 proc. Ekonominio nuosmukio laikotarpiu taip pat ženkliai padidėjo jaunimo nedarbo lygis, kuris 2009 m. antrąjį ketvirtį pasiekė 29,6 proc. ir palyginus su 2007 m. tuo pačiu ketvirčiu išaugo kiek daugiau nei 4 kartus (2007 m. buvo 6,9 proc.). Galiausiai nuo 2008 m. vidurio pastebimai sumažėjo dirbančiųjų statybos ir žemės ūkio veiklose skaičius.

Pažymėtina, kad reaguojant į 2008–2009 m. įvykusius pokyčius darbo rinkoje aktualios problemos buvo sprendžiamos panaudojant Europos socialinio fondo lėšas aktualiausioms remiamojo įdarbinimo priemonėms (įdarbinimas subsidijuojant, darbo įgūdžių įgijimo rėmimas, viešieji darbai) įgyvendinti (plačiau žr. 2.3 dalį).

1.5 Verslo aplinka

Pagal kasmet Pasaulio ekonomikos forumo (*World Economic Forum*) skelbiamą pasaulio konkurencingumo indeksą 2009 m. Lietuva, surinkusi 4,3 balo iš maksimalių 7, įvertinta 53 vieta iš 133 šalių (2008 m. – 44 vertinimu, 2007 m. – 38). 2009 m. paskelbtoje ataskaitoje pagrindinėmis problemomis plėtojant verslą Lietuvoje įvardyta priėjimas prie finansinių šaltinių, mokesčių lygis, biurokratija, mokesčių reguliavimas, infliacija ir korupcija. Lyginant su ankstesnių metų duomenimis, pagrindinės problemos plėtoti verslą išlieka

beveik tos pačios, tik 2009 m. priešingai nei 2008 m., kaip pagrindinė problema plėtoti verslą yra įvardijamas finansavimo gavimas. Tokį pokytį iš esmės sąlygojo sugriežtėjusios paskolų išdavimo sąlygos ir sumažėjusios galimybės verslui pasiskolinti.

Nuo 2008 m. pabaigos ima ryškėti bankrotų didėjimo tendencija: 2007 m. bankrotas inicijuotas 606 įmonėms, tuo tarpu 2008 m. šis skaičius išauga daugiau kaip 50 proc. – 2008 m. bankrotas inicijuotas 928 m. įmonėms. Lyginant 2008 m. bankroto procesų duomenis su 2007 m., beveik visose veiklose pastebimas bankroto procesų skaičiaus augimas, išskyrus žemės ūkio, medžioklės ir miškininkystės bankrutuojančių įmones, kurių bankroto skaičius sumažėjo (16,7 proc.). 2008 m. daugiau nei du kartus bankrotų skaičius išaugo nekilnojamojo turto, nuomos ir kitos verslo veiklos, statybos, viešbučių ir restoranų bei transporto, sandėliavimo ir ryšių veiklos įmonėse. Bankrutuojančių apdirbamosios gamybos įmonių skaičius išaugo 42,8 proc., o prekybos įmonių bankrotų skaičiaus pokytis buvo pakankamai nežymus (14 proc.). 2009 m. įmonėms, kurioms iškelta bankroto byla daugėja: vien pirmąjį 2009 m. pusmetį bankroto procesai pradėti 984 įmonėse, t.y. 2,3 karto daugiau įmonių nei tuo pačiu laikotarpiu 2008 m. Pirmąjį 2009 m. pusmetį daugiausia bankrutavo statybos – 234 (23,8 proc.), prekybos – 210 (21,3 proc.) ir apdirbamosios gamybos – 198 (20,1 proc.) įmonių.

Pažymėtina, kad siekiant skatinti verslumą ir gerinti verslo aplinką šalyje ES struktūrinės paramos pagalba buvo pradėtos įgyvendinti finansų inžinerijos priemonės, kuriomis siekiama pagerinti finansavimo prieinamumo sąlygas labai mažoms ir mažoms įmonėms, smulkaus ir vidutinio verslo subjektams. Apie šias priemones plačiau kalbama tolimesniuose ataskaitos skyriuose (plačiau žr. IV priedo I dalį).

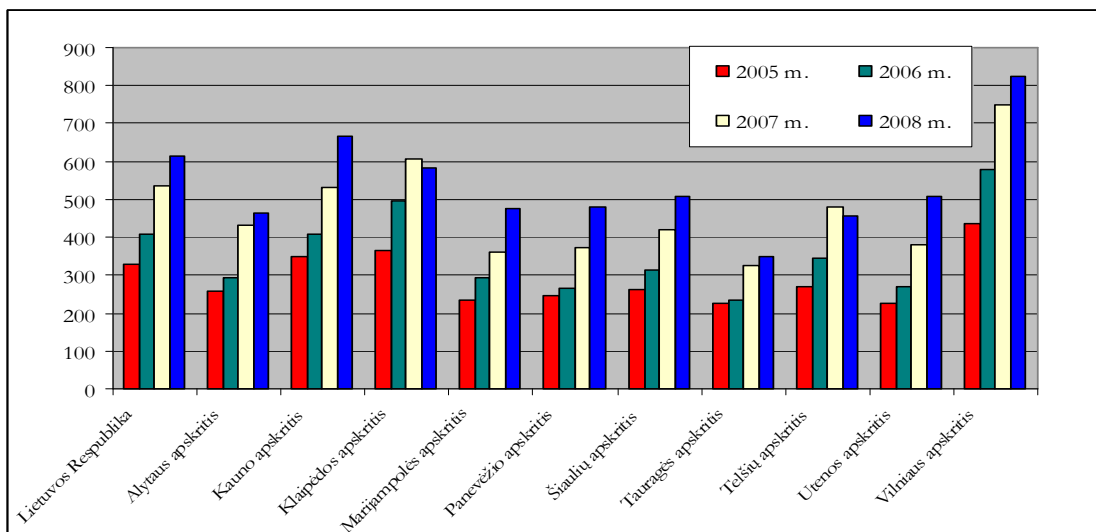
Apibendrinant galima teigti, kad iš esmės nuo 2008 m. antrosios pusės pastebimai kinta Lietuvos socialinė-ekonominė situacija: augant šalies ekonomikai nuolat gerėję pagrindiniai šalies makroekonominiai rodikliai (BVP, materialinės investicijos ir kt.) dėl pasaulinio ūkio nuosmukio ima prastėti, vis labiau auga nedarbas, mažėja užimtumas šalyje ir prastėja verslo plėtros sąlygos.

1.6 Regioniniai skirtumai

Siekiant sumažinti gyvenimo kokybės skirtumus šalies teritorijoje, didinti didesnių miestų ir aplinkinių teritorijų integraciją ir tuo pačiu padidinti teritorinę sanglaudą šalies viduje yra įgyvendinama Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. gegužės 23 d. nutarimu Nr. 575 patvirtinta *Lietuvos regioninės politikos iki 2013 m. strategija* (Žin., 66-2370). Šioje strategijoje pagrindiniu Lietuvos regioninės politikos tikslu yra įvardijamas siekis padidinti socialinę-ekonominę sanglaudą šalyje, t.y. pasiekti, kad nė vienoje Lietuvos apskrityje vidutinis gyvenimo standartas, apskaičiuotas pagal samdomojo darbo pajamas vienam namų ūkio nariui per metus, nebūtų žemesnis nei 75 proc. samdomojo darbo pajamų vienam namų ūkio nariui per metus šalyje ir nedarbo lygis atitinkamosiose šalies apskrityse nebūtų daugiau kaip 35 proc. aukštesnis už vidutinį šalies nedarbo lygį.

Siekiant įvertinti socialinę-ekonominę sanglaudą (arba nesanglaudą) šalyje yra vertinami pagrindinių jos komponentų – samdomojo darbo pajamų vienam namų ūkio nariui per metus ir vidutinio metinio nedarbo lygio teritoriniai netolygumai šalies viduje. Socialinė-ekonominė sanglauda vertinama lyginant visų 10 šalies apskričių ir savivaldybių, kuriose yra apskričių centrai, duomenis. Pagal samdomojo darbo pajamų vienam namų ūkio nariui per metus (toliau vadinama – SDP), palygintą su šalies vidurkiu, apskaičiuotas apskričių socialinės sanglaudos rodiklio vidutinis tiesinis nuokrypis (apskaičiuotas apskričių SDP vidutinis nuokrypis nuo šalies vidurkio) nuo 2005 m. iki 2006 m. didėjo, tačiau nuo 2007 m. ši tendencija pasikeitė ir skirtumai tarp regionų pagal šį rodiklį šiek tiek sumažėjo: 2005 m. apskričių SDP rodiklis nuo šalies vidurkio skyrėsi vidutiniškai 22,7 proc., 2006 m. – 27,0 proc., o 2007 m. – 23,9 proc. Pagal SDP rodiklį nustatomi regionų socialiniai skirtumai pastaraisiais metais šiek tiek sumažėjo. Kaip rodo statistikos duomenys, 2007 m. net 8 iš 10 apskričių SDP buvo mažesnės už šalies vidurkį. Šalies vidurkį viršijo tik Vilniaus ir Klaipėdos apskritys (atitinkamai 140 ir 113,3 proc. šalies vidurkio). Mažiausios, palyginti su šalies vidurkiu, SDP buvo Tauragės apskrityje (60,5 proc.). Keturiuose šalies apskrityse (Marijampolės, Panevėžio, Tauragės ir Utenos) SDP nesiekė 75 proc. šalies vidurkio. Sanglauda pagal SDP rodiklį augo ir 2008 m., kuomet 75 proc. šalies vidurkio SDP nesiekė tik dvejose apskrityse – Tauragės (56,4 proc. šalies vidurkio) ir Telšių (74,2 proc. šalies vidurkio). 2008 m. vidutinis skirtumas nuo šalies vidurkio sumažėjo iki 21,9 proc.

4 pav. SDP vienam namų ūkio nariui per mėnesį (Lt)

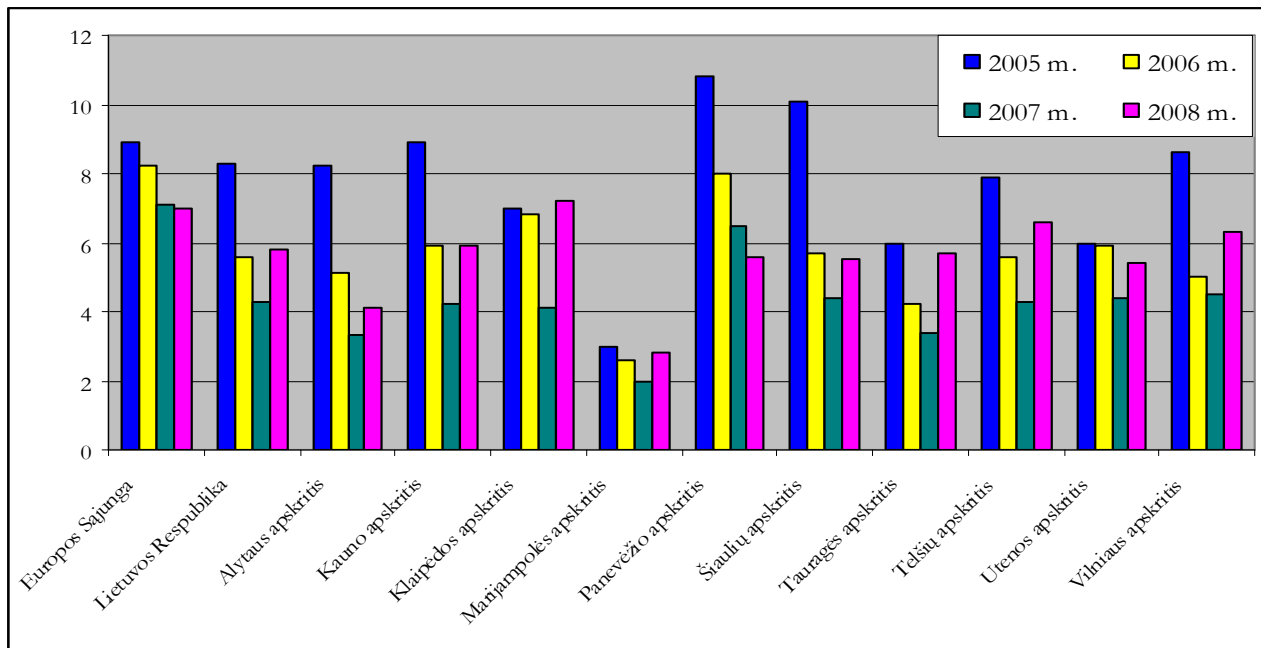

*Šaltinis: Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės.

Augant šalies ekonomikai ir didėjant emigracijai, nuo 2005 m. mažėjant šalies nedarbui mažėjo ir teritoriniai nedarbo lygio skirtumai. Pagal vidutinį metinį nedarbo lygį (toliau – VMNL), palygintą su šalies vidurkiu (apskaičiuojamą pagal tyrimo duomenis), apskaičiuotas apskričių socialinės sanglaudos rodiklio vidutinis tiesinis nuokrypis (apskričių VMNL vidutinis nuokrypis nuo šalies vidurkio) mažėjo iki 2007 m.: 2005 m. apskričių VMNL rodiklis nuo šalies vidurkio skyrėsi vidutiniškai 20,4 proc., 2006 m. – 17,5 proc., 2007 m. –

16,5 proc. Visgi 2008 m. antrojoje pusėje prasidėjus šalies ūkio plėtros sulėtėjimui ir šalyje pradėjus didėti nedarbui, pastebimai išaugo teritorinio nedarbo lygio skirtumai: 2008 m. Klaipėdos apskrityje VMNL buvo jau 7,2 proc. (167 proc. šalies vidurkio), Telšių apskrityje 6,6 proc. Pažymėtina, kad Lietuvoje iki 2008 m. VNML buvo mažesnis nei ES vidurkis, o 2008 m. ES vidurkis buvo viršytas tik vienoje iš dešimties šalies apskričių – Klaipėdos.

5 pav. Vidutinis metinis nedarbo lygis pagal apskritis, proc.

*Šaltinis: Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės., Eurostat

Vertinant ekonominę sanglaudą šalies viduje naudojamas apskričių integruotas BVP, tenkančio vienam gyventojui (toliau – BVP/gyv.), rodiklis. Pagal šį rodiklį, palygintą su šalies vidurkiu, apskaičiuotas visų apskričių ekonominės sanglaudos rodiklio vidutinis tiesinis nuokrypis nuo 2005 m. iki 2007 m. tik didėjo: 2005 m. apskričių BVP/gyv. rodiklis nuo šalies vidurkio skyrėsi vidutiniškai 25,5 proc., 2006 m. – 27,9 proc., o 2007 m. – 28,4 proc. Augantis ekonominės sanglaudos rodiklio vidutinis tiesinis nuokrypis lėmė ir neigiamas sanglaudos (vidutinio ekonominių skirtumų pokyčio, palyginti su 2005 m.) rodiklio reikšmes 2005–2007 m. laikotarpiu. 2006 m. ekonominės sanglaudos rodiklis (palyginti su 2005 m.) buvo – 2,4 proc., 2007 m. šis rodiklis kiek pagerėjo (regionų ekonominiai skirtumai didėjo lėčiau), tačiau išliko neigiamas (–1,5 proc.). BVP/gyv., išreikštas perkamosios galios standartais, 2008 m. Lietuvoje siekė 61,1 proc. ES vidurkio, 75 proc. ES vidurkio riba viršyta tik Vilniaus apskrityje (92,6 proc. 2008 m.).

Apibendrinant galima teigti, kad ne visos dešimt šalies apskričių vystosi tolygiai: socialiniai skirtumai tarp atitinkamų šalies apskričių mažėja, tuo tarpu pagal BVP/gyv. apskaičiuoti regionų ekonominiai skirtumai ir toliau auga. Šalyje vis dar nepakankamai yra išnaudojamas ekonomiškai silpnesnių regionų ir jų centrų ekonominis potencialas, o didžiausią pridėtinę vertę kuriančios įmonės vis dar koncentruojasi didžiuosiuose

šalies miestuose ir ekonomiškai stipriausiuose regionuose. Dėl nepakankamai išnaudoto dalies regionų vidinio plėtros potencialo ekonomiškai silpnesni regionai tampa labiau pažeidžiami esant šalies ekonomikos nuosmukiui, tai patvirtina ir tai, kad 2008 m. pradėjus smukti šalies ekonomikai pamažu ima didėti regionų socialiniai skirtumai ir mažėja teritorinė sanglauda. ES struktūrinės paramos pagalba keičiamos šios neigiamos tendencijos, skatinant investicijas į probleminius, mažesnę ekonominį augimo potencialą turinčius šalies regionus bei įgyvendinant atskiras priemones, skirtas regionų plėtrai.

2. PASIEKTI REZULTATAI IR ATEITIES PERSPEKTYVOS

Pagrindinės trys Strategijoje numatytos prioritinės kryptys (1. „*Produktyvūs žmogiškieji ištekliai žinių visuomenei*“, 2. „*Konkurencinga ekonomika*“ ir 3. „*Gyvenimo kokybė ir sanglauda*“) įgyvendinamos veiksmų programų pagalba. Atsižvelgiant į tai, kad Strategija yra integralus dokumentas kiekvienos veiksmų programos įgyvendinimas tam tikru aspektu prisideda prie visų trijų prioritinių krypčių įgyvendinimo. Pažymėtina, kad Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos prioritetai daugiausiai atitinka pirmąją Strategijos prioritinę kryptį „*Produktyvūs žmogiškieji ištekliai žinių visuomenei*“, kurią įgyvendinant siekiama pritraukti ir išlaikyti žmones darbo rinkoje, skatinti aktyvesnę mokymąsi visą gyvenimą bei tobulinti viešąjį administravimą. Ekonomikos augimo veiksmų programos įgyvendinimas daugiausia prisideda įgyvendinant antrąją Strategijos prioritinę kryptį „*Konkurencinga ekonomika*“, siekiant didinti aukštos pridėtinės vertės verslo lyginamąją dalį Lietuvos ūkyje, sudarant palankią aplinką smulkiam ir vidutiniam verslui bei inovacijoms ir efektyvinant ekonominę infrastruktūrą. Trečioji Strategijos prioritinė kryptis „*Gyvenimo kokybė ir sanglauda*“ daugiausia įgyvendinama Sanglaudos skatinimo veiksmų programos pagalba, siekiant geriau panaudoti vietinį potencialą, teikti kokybiškas ir prieinamas viešąsias paslaugas, saugoti ir gerinti aplinkos kokybę.

Analizuojant Strategijos įgyvendinimo pridėtinę vertę, paminėtini vertinimo „*ES struktūrinių fondų poveikis bendrajam vidaus produktui*“ rezultatai, parodę pagrindines ES struktūrinės paramos poveikio Lietuvos BVP tendencijas. Vertinimo metu nustatyta, kad 2007–2013 m. veiksmų programų poveikio BVP struktūra panaši į 2004–2006 m. Bendrojo programavimo dokumento (toliau – BPD) poveikio struktūrą, tačiau 2007–2013 m. veiksmų programų poveikis, net ir įvertinus dabartinės ekonominės ir finansų krizės poveikį, yra žymiai didesnis dėl šiuo laikotarpiu išaugusių investicijų. Didžiausias 2004–2006 m. ir 2007–2013 m. programų poveikis BVP lygiui prognozuojamas 2012 m., kuomet dėl struktūrinių investicijų BVP lygis tikėtina išaugs beveik 9 proc. Daroma prielaida, kad šis rodiklis sumažės iki 5,7 proc. paskutiniaisiais 2007–2013 m. programos įgyvendinimo metais (2015 m.), o vėliau išliks reikšmingas ilgalaikis poveikis, lyginant su scenarijumi „be struktūrinių investicijų“, kuris, laikui bėgant, dėl investicijų „nusidėvėjimo“ mažės. Poveikis atitinkamų sektorių kuriamai vertei, kai po 2004–2006 m. investicijų yra įgyvendinamos 2007–2013 m. investicijos, yra žymiai didesnis nei tik vienos programos atveju ir kinta priklausomai nuo srities (pvz., planuojama, kad rinkos paslaugų sektoriui didžiausias poveikis pasireikš 2012 m. ir sukurs apie 10 proc. padidėjimą, tuo tarpu poveikis pramonės sektoriui piką pasieks 2015 m., kuomet poveikis tikėtina sudarys 5,2 proc.).

Pažymėtina, kad Strategijos ir veiksmų programų įgyvendinimas prasidėjo kiek vėliau nei buvo tikėtasi. Pagrindinės to priežastys – vėlesnis reglamentų ir nacionalinių teisės aktų patvirtinimas. Visgi nepaisant to, kad veiksmų programų įgyvendinimas prasidėjo tik 2008 m., 2009 m. gruodžio 15 d. dalis planuojamų pasiekti veiksmų programų įgyvendinimo stebėsenos rodiklių jau yra pasiekti ar pasiekimo procentas siekia daugiau

kaip 50 proc. planuojamos pasiekti reikšmės. Tokie rezultatai leidžia daryti prielaidą apie sėkmingą veiksmų programų įgyvendinimo stebėsenos rodiklių pasiekimą.

2009 m. gruodžio 15 d. duomenimis jau yra pasiektas ir viršytas Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos prioriteto *Kokybiškas užimtumas ir socialinė aprėptis* numatytas rodiklis „Bedarbių ir asmenų, kuriems gresia nedarbas, įtrauktų į remiamo įdarbinimo programas“ skaičius. Tokių asmenų skaičius siekė 24 500 (planuota 14 000). Didesnis nei planuotas rodiklio pasiekimo procentas iš esmės yra susijęs su išaugusiu užimtumo skatinimo / rėmimo priemonių poreikiu dabartiniu metu ir siekiu jį patenkinti. Taip pat pažymėtina, kad beveik 44 proc. bedarbių ir asmenų, kuriems gresia nedarbas, buvo įtraukti į profesinio mokymo ir neformalaus švietimo programas.

Aukšti rodiklių pasiekimo procentai taip pat pastebimi įgyvendinant Ekonomikos augimo veiksmų programos prioriteto *Verslo produktyvumo didinimas ir aplinkos verslui gerinimas* uždavinį „Padidinti įmonių produktyvumą“, kurio metu įgyvendinami 263 projektai arba beveik 90 proc. planuojamos pasiekti stebėsenos rodiklio reikšmės, o pritrauktų privačių investicijų suma siekia daugiau kaip 37 mln. eurų (129 mln. litų). Įgyvendinant tos pačios veiksmų programos prioriteto *Esminė ekonominė infrastruktūra* uždavinį „Eismo saugos inžinerinių priemonių diegimas“ įdiegtos 27 saugaus eismo gerinimo ir aplinkosaugos priemonės padidinto avaringumo rizikos ruožuose. Tai sudaro 77 proc. planuojamos pasiekti stebėsenos rodiklio reikšmės. Įgyvendinant to paties prioriteto uždavinį „Valstybinės ir regioninės reikšmės transporto infrastruktūros techninių parametrų gerinimas“ buvo nutiesta ir rekonstruota 650 km valstybinės reikšmės kelių, kas sudaro beveik 77 proc. planuojamos pasiekti stebėsenos rodiklio reikšmės. Įgyvendinant prioritetą *Transeuropinių transporto tinklų plėtra* įgyvendinami 4 iš 6 tarptautinių oro uostų infrastruktūros pajėgumo vystymo projektų, kas sudarė sąlygas papildomai aptarnauti 0,43 mln. keleivių (beveik 40 proc. planuojamos pasiekti stebėsenos rodiklio reikšmės).

Sanglaudos skatinimo veiksmų programos atveju vieni geriausių rezultatų pasiekti įgyvendinant prioriteto *Viešųjų paslaugų (sveikatos, švietimo, socialinių) kokybė ir prieinamumas* uždavinį „Teikti kokybiškas ir prieinamas sveikatos priežiūros paslaugas“. Šiuo atveju yra įgyvendinami 46 projektai (61 proc. planuojamos pasiekti stebėsenos rodiklio reikšmės), kurių metu 49 sveikatos priežiūros įstaigos gavo ES struktūrinę paramą, kas sudarė prielaidas daugiau kaip 103 000 pacientų pagerinti sveikatos priežiūros įstaigų paslaugų kokybę ir prieinamumą.

Tuo tarpu įgyvendinant Techninės paramos veiksmų programą geri įgyvendinimo rodikliai pastebimi ES struktūrinės paramos viešinimo srityje: pasiekta beveik 40 proc. planuojamos pasiekti rodiklio „Įgyvendintos informavimo iniciatyvos (informavimo kampanijos, konferencijos, seminarų ciklai, interneto puslapiai ir kita“ reikšmės.

Apibendrinant galima teigti, kad didžiausias teigiamas ES struktūrinės paramos poveikis BVP laukiamas 2012 m., kai dėl ES struktūrinės paramos investicijų BVP lygis, tikėtina, išaugs beveik 9 proc. Įvertinus 2009 m. pabaigoje veiksmų programų įgyvendinimo duomenis, pažymėtina, kad geriausi rodiklių pasiekimo procentai, įgyvendinat Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programą, pasiekti įgyvendinant užimtumo skatinimo projektus, Ekonomikos augimo veiksmų programą – verslo skatinimo ir transporto infrastruktūros tobulinimo projektus, Sanglaudos skatinimo veiksmų programos atveju – viešųjų paslaugų prieinamumo didinimo projektus, o Techninės paramos veiksmų programoje – ES struktūrinės paramos viešinimo projektus.

2.1 ES struktūrinės paramos įsisavinimas

Remiantis Europos Komisijos (toliau – EK) duomenimis, 2009 m. gruodžio 15 d. Lietuva užėmė lyderio pozicijas ES pagal EK tarpinius mokėjimus šalims. Iš visų trijų – ESF, ERPF ir Sanglaudos fondų – Lietuvai išmokėta 789,5 mln. eurų, t.y. 11,7 proc. visam 2007–2013 m. laikotarpiui skirtų ES struktūrinių fondų lėšų. EK duomenimis Lietuvai iki 2009 m. gruodžio 15 d. yra išmokėta 765,4 mln. eurų (neskaitant avansinių mokėjimų), arba 13,3 proc. 2007–2013 m. laikotarpiui skirtų ERPF bei Sanglaudos fondo lėšų. Pagal šiuos rodiklius Lietuva pirmauja visoje ES. Iki 2009 m. gruodžio 15 d. Lietuvai išmokėta 24,1 mln. eurų (neskaitant avansinių mokėjimų) arba 2,3 proc. visam laikotarpiui skirtų ESF lėšų.

Nuo veiksmų programų įgyvendinimo pradžios iki 2009 m. gruodžio 15 d. pasirašytų sutarčių skaičius pasiekė 1 478. Pasirašytų sutarčių bendra tinkamų finansuoti išlaidų suma 2009 m. gruodžio 15 d. sudarė 3 261 mln. eurų (11 260 mln. litų), iš jų skirtų ES lėšų suma – 2 396 mln. eurų (8 274 mln. litų), tai sudaro 35,4 proc. veiksmų programoms numatytų įgyvendinti ES lėšų. Įgyvendinant atitinkamų veiksmų programų prioritetus tokius kaip *Kokybiškas užimtumas ir socialinė aprėptis, Verslo produktyvumo didinimas ir verslo aplinkos gerinimas, Esminė ekonominė infrastruktūra, Vietinė ir urbanistinė plėtra, kultūros paveldo ir gamtos išsaugojimas bei pritaikymas turizmo plėtrai, Aplinka ir darnus vystymasis*, kai kurios atsakingos institucijos jau yra pasirašiusios daugiau kaip 50 proc. numatytų pasirašyti sutarčių. Tai leidžia daryti prielaidas, kad ES struktūrinė parama bus įgyvendinama sėkmingai.

Daugiausia ES lėšų yra įsisavinta įgyvendinant Ekonomikos augimo veiksmų programą – 580 mln. eurų (2.001 mln. litų), toliau seka Sanglaudos skatinimo veiksmų programa – 234 mln. eurų (807 mln. litų), Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programa – 32 mln. eurų (111 mln. litų) ir Techninės paramos veiksmų programa – 8,4 mln. eurų (29 mln. litų).

Įgyvendinant projektus jau investuota beveik 966 mln. eurų (3 336 mln. litų), iš kurių beveik 912 mln. eurų (3 150 mln. litų) sudaro projektų vykdytojų rangovams, paslaugų teikėjams bei prekių tiekėjams išmokėtos lėšos, įmonių gautos palūkanų kompensacijos už bankų suteiktas paskolas bei įnašų į sukurtus kontroliuojančiuosius fondus lėšos, kurios buvo deklaruotos EK. 69 projektų, finansuotų 2007–2013 m. ES

struktūrinių fondų lėšomis, įgyvendinimas jau užbaigtas, dauguma jų – verslo įmonių plėtros, transporto sektoriaus (kelių infrastruktūros plėtros, žvyrkelių asfaltavimo) ir viešosios paskirties pastatų renovavimo projektai. Baigtų įgyvendinti projektų bendra vertė 276 mln. eurų (953 mln. litų).

2.2 ES struktūrinės paramos vertinimų apžvalga

2007–2009 m. laikotarpiu atlikta keletas ES struktūrinės paramos vertinimų, kurių rezultatai parodė, kad pasirinkta *tinkama* Lietuvos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategijos ir ją įgyvendinančių veiksmų programų *įgyvendinimo kryptis* ir sėkmingai judama link užsibrėžtų tikslų. Nepaisant to, kad dalies atliktų vertinimų objektas buvo 2004–2006 m. struktūrinės paramos laikotarpis, visgi atliktų vertinimų metu padarytos išvados ir pateiktos rekomendacijos yra skirtos dabartiniam – 2007–2013 m. – programavimo laikotarpiui. Toliau trumpai apžvelgiami pagrindiniai atlikti vertinimai ir svarbiausi jų rezultatai.

Atliekant „*ES struktūrinių fondų poveikio bendrajam vidaus produktui vertinimą*“¹ buvo siekiama įvertinti ES struktūrinių fondų poveikį BVP įsisavinant ES struktūrinę paramą Lietuvoje ir parengti rekomendacijas dėl ES struktūrinių fondų poveikio BVP didėjimui 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu. Vertinimo tikslams ir uždaviniams pasiekti buvo sukurtas Lietuvos ekonometrinis makromodelis HETLIT, kuris paremtas HERMIN modelio pagrindu. Remiantis ekonometrinio modeliavimo rezultatais, buvo išmatuotas ilgalaikis ES struktūrinės paramos poveikis įvairiems makroekonominiams rodikliams – BVP, produktyvumui, užimtumui, atskiriems ūkio sektoriams, prekybos balansui, bendrosioms investicijoms, kainų lygiui ir kt.

Vertinimo rezultatai parodė ES struktūrinės paramos poveikio tendencijas BVP ir atitinkamų sektorių kuriamai pridėtinei vertei, taip pat, kad ES struktūrinės paramos investicijos turi skirtingą poveikį atitinkamiems ekonominiams rodikliams ir ne visais atvejais šis poveikis yra teigiamas. Pvz., pagrindiniams ekonominiams rodikliams (BVP, sektorių pridėtinei vertei, sektorių našumui) pastebimas teigiamas struktūrinių investicijų poveikis, tuo tarpu poveikis prekybos balansui ir biudžeto deficitui yra priešingai, – neigiamas. Struktūrinės investicijos labiausiai didina prekybos balanso deficitą (apie 3,5 proc.) 2011 m. ir šis poveikis išlieka neigiamas iki pat programos įgyvendinimo pabaigos 2015 m.

Atliekant „*Lietuvos plėtros prioritetų 2014–2020 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo laikotarpiu vertinimą*“² buvo siekiama įvertinti Lietuvos ūkio plėtros tendencijas iki 2020 m. ir pateikti pasiūlymus dėl ES struktūrinės paramos panaudojimo prioritetų peržiūrėjimo. Vertintojai, formuodami gaires dėl būsimojo programavimo laikotarpio, analizavo turimus 2007–2013 m. laikotarpio duomenis ir nustatė, kad nepaisant *staiga pasikeitusių Lietuvos ir pasaulinės socialinės ir ekonominės plėtros tendencijų, nėra būtinybės atlikti*

¹ ES struktūrinių fondų poveikio bendrajam vidaus produktui vertinimas: http://www.esparama.lt/es_parama_pletra/failai/fm/failai/Vertinimas_ESSP_Neringos/Ataskaitos_2008MVP/BVP_ataskaita.pdf

² Lietuvos plėtros prioritetų 2014–2020 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo laikotarpiu vertinimas: http://www.esparama.lt/es_parama_pletra/failai/fm/failai/Vertinimas_ESSP_Neringos/Ataskaitos_2008MVP/2014-2020_ataskaita_090428.pdf

radikalių dabartinio laikotarpio veiksmų programų, prioritetų ir priemonių korekcijų. Visgi atsižvelgiant į pasikeitusią ekonominę situaciją ir didėjančio nedarbo problemą buvo pateikta keletas pasiūlymų atlikti perskirstymus tarp atitinkamų prioritetų priemonių – lėšas, skirtas migrantų užimtumui 4,6 mln. eurų (16 mln. litų), darbingumo prailginimui 9,8 mln. eurų (34 mln. litų) bei socialiai pažeidžiamų asmenų įdarbinimui 59,4 mln. eurų (205 mln. litų), perskirstyti augančiai nedarbo problemai spręsti, o siekiant pagerinti kapitalo prieinamumą – daugiau lėšų nukreipti į finansinės inžinerijos priemones. Į pastarąsias vertinimo rekomendacijas buvo atsižvelgta ir patikslinti atitinkamų 2007–2013 m. veiksmų programų prioritetų finansavimo planai.

„ES struktūrinių fondų paramos pagal BPD įgyvendinimo suderinamumo vertinimo“³ tikslas – įvertinti tęstinį vidinį ir išorinį ES struktūrinių fondų paramos pagal BPD įgyvendinimo suderinamumą. Suderinamumas šiame kontekste apėmė keturis aspektus: 1) paramos tinkamumą besikeičiančios aplinkos kontekste, 2) politikos nuostatų atitikimą ES strategijoms ir politikoms, 3) finansinių priemonių koordinavimą, 4) papildomumą (sinergiją).

Vertinimo metu buvo pateiktos rekomendacijos dėl tęstinio paramos suderinamumo užtikrinimo, didesnės paramos sinergijos skatinimo ir metinių 2007–2013 m. veiksmų programų įgyvendinimo ataskaitų „Suderinamumo dalies“ retrospektyvinio papildymo rengiant ataskaitas EK. Identifikuotos šios pagrindinės priemonės geresniam suderinamumui užtikrinti: išsamios metinės veiksmų programų įgyvendinimo ataskaitos, suderinamumo klausimus nagrinėjančios vertinimo ataskaitos, projektų atrankos procedūros, projektų įgyvendinimo priežiūros procedūros, stebėsenos rodikliai ir instituciniai mechanizmai. Vertinimo rezultatai taip pat parodė, kad suderinamumo principui užtikrinti neužtenka gerai suplanuotų programinių dokumentų, reikia ir atitinkamų įgyvendinimo mechanizmų bei stebėsenos priemonių, kad programos įgyvendinimo eigoje būtų išlaikomas tęstinis paramos suderinamumas. Pateiktas pasiūlymas – kas ketvirtį organizuoti tęstinio paramos suderinamumo klausimų aptarimą (vykstančius socialinius-ekonominius pokyčius, strateginių dokumentų pakeitimus, stebėsenos rodiklių pasiekimą) ir tęstinį intervencijų tinkamumą.

2.3 Europos socialinio fondo indėlis įgyvendinant Europos užimtumo strategijoje numatytas gaires ir rekomendacijas

Europos užimtumo strategija, kuri yra vienas iš pagrindinių Lisabonos strategijos komponentų, išreiškia bendruosius ES užimtumo politikos tikslus bei apibrėžia Bendrijos valstybių narių pagrindines užimtumo politikos gaires. Siekdama užimtumo politikos tikslų kiekviena ES valstybė narė rengia nacionalines reformų programas ir jose pateikia konkrečias priemones, užtikrinančias ekonomikos augimą ir darbo vietų kūrimą per artimiausius 3 metus. Lietuvoje pirmasis toks dokumentas – Nacionalinė Lisabonos strategijos įgyvendinimo

³ ES struktūrinių fondų paramos pagal BPD įgyvendinimo suderinamumo vertinimas:

http://www.esparama.lt/es_parama_pletra/failai/fm/failai/Vertinimas_ESSP_Neringos/Ataskaitos_2008MVP/Suderinamumas_galutine_ataskaita_20090918_f.pdf

programa – buvo parengta 2005 m. ir numatė nacionalines priemones skirtas 2005–2007 m. laikotarpiu. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. spalio 1 d. nutarimu Nr. 1047 „Dėl nacionalinės Lisabonos strategijos įgyvendinimo 2008–2010 metų programos patvirtinimo“ buvo patvirtinta Nacionalinė Lisabonos strategijos įgyvendinimo 2008–2010 m. programa, kurioje numatyta pritraukti į darbo rinką bei joje išlaikyti daugiau žmonių (užtikrinant kokybišką ir saugų užimtumą, modernizuojant darbo rinkos ir socialinės apsaugos sistemas), gerinti darbuotojų ir įmonių gebėjimą prisitaikyti, mažinti struktūrinį nedarbą daugiau investuojant į žmones.

Europos socialinio fondo (toliau – ESF) finansuojamos Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos prioritetas *Kokybiškas užimtumas ir socialinė aprėptis* glaudžiai siejasi su Nacionalinės Lisabonos strategijos įgyvendinimo 2008–2010 m. programos nuostatomis ir tuo pačiu Europos užimtumo strategijoje numatytomis gairėmis ir rekomendacijomis. Pažymėtina, kad pagal Europos užimtumo strategiją Lietuva jau yra pasiekusi kai kurių nustatytų tikslų ir standartų, todėl pagrindinis dėmesys įgyvendinant Strategiją skiriamas sritims, kuriose yra atsiliekiama ir kurios reikalauja papildomų investicijų, t.y. prisitaikymui prie rinkos poreikių, gyventojų užimtumo skatinimui ir dalyvavimui darbo rinkoje bei socialinės aprėpties stiprinimui.

Reaguojant į socialinius-ekonominius pokyčius ženkliai paspartintos Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos kai kurių prioriteto *Kokybiškas užimtumas ir socialinė aprėptis* priemonių įgyvendinimas: perskirsčius lėšas tarp prioriteto priemonių buvo padidintas finansavimas remiamojo įdarbinimo priemonėms (įdarbinimas subsidijuojant, darbo įgūdžių įgijimo rėmimas, viešieji darbai). (28,4 mln. eurų (98 mln. litų) buvo padidintas finansavimas priemonei „Ieškančių darbo asmenų integracija į darbo rinką“). Pagal pasirašytas sutartis, per ateinančius 2 metus į aktyvias darbo rinkos politikos priemones planuojama įtraukti per 30 tūkst. asmenų, tai net 16 tūkst. daugiau nei buvo planuota pagal Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programą.

Vertinant pasiektus rezultatus galima teigti, kad pakankamai sėkmingai yra įgyvendinamas prioritetas *Kokybiškas užimtumas ir socialinė aprėptis*. Įgyvendinant minėtojo prioriteto uždavinį „Didinti darbuotojų ir įmonių prisitaikymą prie rinkos poreikių“ buvo rengiami mokymai, kuriuose 2009 m. gruodžio 15 d. duomenimis dalyvavo 3 779 asmenys, iš kurių 1043 įgijo kvalifikacijos ar neformalaus mokymo kurso baigimo pažymėjimus. Sėkmingiau įgyvendintas prioriteto antrasis uždavinys – „Skatinti gyventojų užimtumą ir dalyvavimą darbo rinkoje“. Įgyvendinat pastarąjį uždavinį į remiamojo įdarbinimo programas buvo įtraukta 24 500 bedarbių ir asmenų, kuriems gresia nedarbas, – daugiau nei planuota per visą veiksmų programos įgyvendinimo laikotarpį. Didesnis nei planuotas rodiklio pasiekimo procentas iš esmės yra susijęs su išaugusiu užimtumo rėmimo priemonių poreikiu dabartiniu metu ir siekiu jį patenkinti.

Taip pat siekiant įgyvendinti uždavinį „Skatinti gyventojų užimtumą ir dalyvavimą darbo rinkoje“ 12 213 bedarbių ir asmenų, kuriems gresia nedarbas, įtraukti į profesinio mokymo ar neformalaus švietimo programas; beveik pusė (5 021) šių bedarbių ir asmenų, kuriems gresia nedarbas, įgijo profesinę kvalifikaciją, o 231

neįgalusis dalyvavo profesinės reabilitacijos programose. Šie duomenys byloja ne tik tai, kad į gyventojų užimtumo skatinimo ir dalyvavimo darbo rinkoje priemones vis aktyviau įsitraukia negalia turintys asmenys, bet ir didžiulę šių priemonių paklausą dabartiniu ekonominiu sunkmečio laikotarpiu. Siekiant įgyvendinti uždavinį „Stiprinti socialinę aprėptį“ buvo remiamos įvairios veiklos, kuriose dalyvavo 272 asmenys, patiriantys socialinę atskirtį, ir priklausantys socialinės rizikos grupei, iš kurių net 159 asmenys, sergantys priklausomybės nuo psichoaktyvių medžiagų ligomis ir 59 neįgalieji.

2.4 ESF indėlis įgyvendinant Nacionalinės socialinės apsaugos ir socialinės įtraukties strategijos tikslus ir uždavinius bei kitus Bendrijos prioritetus ir tikslus švietimo ir mokymo srityse

Į socialinės aprėpties ir socialinės apsaugos politikos koordinavimo ES lygiu procesą Lietuva aktyviai įsitraukė tapusi ES nare. 2004–2006 Lietuva įgyvendino Nacionalinį kovos su skurdu ir socialine atskirtimi veiksmų planą. 2006–2008 m. laikotarpiu buvo parengtas ir įgyvendintas 2006–2008 m. Nacionalinis pranešimas apie socialinės apsaugos ir socialinės aprėpties strategijas (toliau – Nacionalinis pranešimas), susijęs socialinės aprėpties, pensijų, sveikatos ir ilgalaikės globos politikas. 2008–2010 m. Nacionalinis pranešimas yra parengtas remiantis ankstesnio Nacionalinio pranešimo ir 2004–2006 m. veiksmų plano įgyvendinimo patirtimi bei pamokomis. Siekiant užtikrinti tęstinumą 2008–2010 m. Nacionaliniame pranešime laikomasi daugelio ankstesniuose dokumentuose numatytų tikslų, tačiau kartu pristatomos ir naujos iniciatyvos. Jame taip pat atsižvelgiama ir į naujus ekonominius bei socialinius iššūkius, kylančius tiek Lietuvai, tiek kitoms ES valstybėms narėms. Be to, siekiant suderinti Lietuvos strateginį požiūrį su bendrais ES socialinės politikos principais, rengiant nacionalinį pranešimą taip pat remtasi Jungtiniuose pranešimuose apie socialinės apsaugos ir socialinės aprėpties strategijas bei kituose dokumentuose išdėstytais principais.

2008–2010 m. Nacionaliniame pranešime pateiktame Socialinės aprėpties nacionaliniame veiksmų plane (toliau – nacionalinis veiksmų planas) 2008–2010 m. laikotarpiu numatyti šie prioritetiniai socialinės aprėpties politikos tikslai:

- vaikų skurdo panaikinimas ir pagalbos šeimoms sustiprinimas;
- dalyvavimo darbo rinkoje didinimas;
- prieinamumo prie kokybiškų paslaugų gerinimas.

Įgyvendinant Strategiją ir ESF finansuotą Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programą labiausiai prisidedama prie antrojo nacionalinio veiksmų plano tikslo – *dalyvavimo darbo rinkoje didinimas* ir jo uždavinių – *gyventojų užimtumo ir dalyvavimo darbo rinkoje didinimas bei socialinės aprėpties stiprinimas* – įgyvendinimo. Šio prioritetinio tikslo uždaviniai ir numatytos įgyvendinimo priemonės ypač glaudžiai siejasi su Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos pirmojo prioriteto *Kokybiškas užimtumas ir socialinė aprėptis* numatytomis priemonėmis, kurios nemaža dalimi yra tos pačios. Abiem atvejais siekiama skatinti kokybišką ir

saugų užimtumą, teikti užimtumo rėmimo bendrąsias paslaugas, skatinti socialinę partnerystę, plėtoti socialinį dialogą, diegti lanksčias darbo organizavimo formas, mažinti diskriminaciją darbo rinkoje, skatinti šeimoms palankių darboviečių plėtrą, ugdyti gyventojų verslumą, skatinti emigrantų sugrįžimą, vykdyti neįgaliųjų profesinės reabilitacijos programas ir kt. Iš esmės įgyvendinant prioriteto *Kokybiškas užimtumas ir socialinė aprėptis* priemonės didžia dalimi yra įgyvendinamos ir nacionaliniame veiksnių plane numatytos priemonės, susijusios su gyventojų užimtumo didinimu, socialinės aprėpties stiprinimu, užimtumo kokybės gerinimu ir dirbančiųjų žmonių skurdo mažinimu.

Įgyvendinant prioritetą *Kokybiškas užimtumas ir socialinė aprėptis* 2009 m. gruodžio 15 d. buvo įgyvendinami 306 projektai, susiję su gyventojų užimtumo ir dalyvavimo darbo rinkoje didinimu, socialinės aprėpties stiprinimu, darbuotojų prisitaikymu prie darbo rinkos poreikių. Bendra suma, skirta šiems projektams įgyvendinti, siekia daugiau kaip 270 mln. eurų (932,5 mln. litų). Įgyvendinimo laikotarpiu rengti mokymai, kuriuose dalyvavo 3 779 asmenys, iš kurių 1043 įgijo kvalifikacijos ar neformalaus mokymo kurso baigimo pažymėjimus; į remiamojo įdarbinimo programas buvo įtraukta 24 500 bedarbių ir asmenų, kuriems gresia nedarbas. Taip pat 12 213 bedarbių ir asmenų, kuriems gresia nedarbas, įtraukti į profesinio mokymo ar neformalaus švietimo programas; beveik pusė (5 021) šių bedarbių ir asmenų, kuriems gresia nedarbas, įgijo profesinę kvalifikaciją, 231 neįgalusis dalyvavo profesinės reabilitacijos programose; 272 asmenys, patiriantys socialinę atskirtį, ir priklausantys socialinės rizikos grupei, iš kurių net 159 asmenys, sergantys priklausomybės nuo psichoaktyvių medžiagų ligomis, dalyvavo ESF remiamose veiklose.

Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksnių programos prioritetai *Mokymasis visą gyvenimą* ir *Tyrėjų gebėjimų stiprinimas* taip pat prisideda prie nacionalinio veiksnių plano tikslų įgyvendinimo, nes tiek mokymosi visą gyvenimą, tiek lyčių lygybės klausimų įtraukimas į formalųjį ir neformalųjį švietimą nacionaliniame veiksnių plane yra įvardijamos kaip priemonės, padedančios didinti gyventojų užimtumą ir dalyvavimą darbo rinkoje. Šiuo atveju įgyvendinami atitinkamai 20 ir 10 projektų, kurių bendra vertė atitinkamai siekia daugiau kaip 26,5 mln. eurų (91,4 mln. litų) ir 51,5 mln. eurų (178,1 mln. litų). Iki 2009 m. gruodžio 15 d. neformaliojo švietimo programose dalyvavo 44 mokslininkai (tyrėjai), o 148 studentų, mokslininkų ir kitų tyrėjų mokslinė-tiriamoji veikla buvo finansuota subsidijų.

Kalbant apie kitus Nacionalinio pranešimo tikslus dera pastebėti, kad Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksnių programos prioritetu *Kokybiškas užimtumas ir socialinė aprėptis* įgyvendinimas prisideda prie Nacionaliniame pranešime paminėtos Nacionalinės sveikatos priežiūros ir ilgalaikės globos ir slaugos politikos strategijos pagrindinių tikslų, tokių kaip *siekio užtikrinti prieinamą ir kokybišką sveikatos priežiūrą, tobulinant asmens sveikatos priežiūros įstaigų veiklą, gerinti asmens sveikatos priežiūros paslaugų saugą ir kokybę, užtikrinti jos atitiktį ES standartams*. Šio tikslo siekiama tobulinant sveikatos priežiūros ir ilgalaikės slaugos paslaugų kokybę ir tokių paslaugų pritaikymą prie kintančių visuomenės bei atskirų jos narių poreikių ir pageidavimų, sukuriant

ir vystant prevencinių priemonių tinklą bei sukuriant paslaugų kokybės standartus ir jų priežiūros sistemą. Pastarojo tikslo siekti padeda pagal prioritetą *Kokybiškas užimtumas ir socialinė aprėptis* numatytos įgyvendinti priemonės, susijusios su sveikatos priežiūros įstaigų darbuotojų kvalifikacijos kėlimu. Iki 2009 m. gruodžio vidurio įgyvendinami 7 projektai, kurių bendra vertė siekia daugiau kaip 17 mln. eurų (60 mln. litų), skirtų didinti sveikatos specialistų kompetenciją.

2.5 Europos Sąjungos struktūrinės paramos indėlis įgyvendinant Lisabonos strategiją

Nacionalinės Lisabonos strategijos įgyvendinimo programos ir ES struktūrinės paramos panaudojimo dokumentai įgyvendinami integraliai, todėl Strategijos 2 priede bei Nacionalinės Lisabonos strategijos įgyvendinimo 2008–2010 m. programos 3 priede yra išskirtas ES struktūrinės paramos panaudojimas Lisabonos strategijos įgyvendinimo tikslams pasiekti. Daugiau nei pusė 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos (54,6 proc.) yra numatyta sritims, susijusioms su pagrindiniais atnaujintos Lisabonos strategijos prioritetais.

Lyginant su ankstesniu ES struktūrinės paramos programavimo laikotarpiu, 2007–2013 m. laikotarpiu ES struktūrinė parama žmogiškųjų išteklių plėtrai didėja daugiau kaip 2 kartus, tuo tarpu moksliniams tyrimams, technologinei plėtrai ir inovacijoms – apie 2,7 karto. Šiuo programavimo laikotarpiu daugiausia lėšų numatyta skirti šiems Lisabonos strategijos prioritetams: mokslinių tyrimų ir technologijų plėtros infrastruktūra (toliau – MTTP) ir konkrečios technologijos kompetencijos centrai, priemonės, skirtos skatinti mokslinius tyrimus ir inovacijas bei verslumą mažose ir vidutinėse įmonėse, transeuropiniai transporto tinklai bei energijos efektyvumas, bendra gamyba ir energijos valdymas.

Iki 2009 m. gruodžio 15 d. Lisabonos strategijoms prioritetams įgyvendinti paskirstytos ES struktūrinės paramos dalis sudaro 1,573 mlrd. eurų (daugiau kaip 5,43 mlrd. litų) arba apie 23 proc. visos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos, skirtos Lietuvai. Daugiausia lėšų yra įsisavinta įgyvendinant projektus, skirtus priemonių, skirtų skatinti mokslinius tyrimus ir inovacijas bei verslumą mažose ir vidutinėse įmonėse įgyvendinimui (daugiau kaip 340 mln. eurų), greitkelių (TEN-T) infrastruktūros tobulinimui (daugiau kaip 235 mln. eurų), nacionalinių kelių infrastruktūros tobulinimui (165 mln. eurų), aktyvių ir prevencinių priemonių įgyvendinimui darbo rinkoje (53 mln. eurų) bei telefoninio ryšio infrastruktūros (įskaitant plačiajuosčio interneto tinklus) tobulinimui (daugiau kaip 51 mln. eurų). Pažymėtina, kad pastaruoju metu labai išaugo investicijos į *energetikos srities projektus* (energijos efektyvumo, bendros gamybos, energijos valdymo bei atsinaujinančių energijos šaltinių: biomasės), *mokymosi visą gyvenimą* (sistemų ir strategijų rengimą bendrovėse; mokymus ir paslaugas darbuotojams siekiant padidinti jų gebėjimą prisitaikyti prie pokyčių; verslumo ir naujovių skatinimas) bei *priemonės, skirtos skatinti mokslinius tyrimus ir inovacijas bei verslumą mažose ir vidutinėse įmonėse*.

2.6 Sanglaudos politikos tikslų siekimas

Lietuva, kaip silpniau išsivystęs ES regionas, 2007–2013 m. laikotarpiu ES struktūrinę paramą gauna pagal Konvergencijos tikslą. Įvertinus šalyje egzistuojančius regioninius skirtumus, šiuo programavimo laikotarpiu numatytos specialios regioninės plėtros priemonės, kurių įgyvendinimas turėtų padėti sumažinti šalyje egzistuojančius regioninius netolygumus, kas savo ruožtu padėtų padidinti visos šalies ir tuo pačiu ES sanglaudą. Specialiai regioninei plėtrai skirtų priemonių įgyvendinimui 2007–2013 m. laikotarpiu skirtos 23 veiksmų programų prioritetų įgyvendinimo priemonės, kurioms skirta apie 725 mln. eurų (2,5 mlrd. litų) arba apie 12,5 proc. visos ES struktūrinės paramos. Ypatingas dėmesys įgyvendinant šias priemones yra skiriamas regioniniams ekonomikos augimo centrams ir probleminėms teritorijoms.

Pažymėtina, kad nuo 2004 m., kai Lietuva pradėjo gauti ES struktūrinę paramą, pradėjo mažėti Lietuvos išsivystymo atsilikimas nuo ES vidurkio: remiantis Eurostat duomenis, 2004 m. BVP/gyv. sudarė 50,5 proc. ES vidurkio, o 2008 m. BVP/gyv. siekė – 61,9 proc. Taip pat, vertinant ES struktūrinės paramos poveikį Lietuvos BVP ir atitinkamai atsilikimo nuo ES BVP vidurkio mažėjimą, dar kartą paminėtini „*ES struktūrinių fondų poveikio bendrajam vidaus produktui*“ vertinimo rezultatai, pvz., kad didžiausias 2004–2006 m. ir 2007–2013 m. programų poveikis BVP lygiui, net ir įvertinus dabartinės finansų krizės poveikį, prognozuojamas 2012 m., kai dėl struktūrinių investicijų BVP lygis, tikėtina, išsaugos beveik 9 proc.

Sanglaudos politikos svarba bei teikiama nauda tampa ypač aktuali ekonominio nuosmukio laikotarpiu, kuomet nacionalinis biudžetas „susitraukia“ ir trūksta lėšų ekonomikai gaivinti. Tokiais atvejais efektyviai ir kryptingai panaudota ES struktūrinė parama gali suteikti didžiulį impulsą šalies ekonomikos plėtrai arba bent jau sulėtinti ekonomikos nuosmukį. Svarbu paminėti, kad Lietuvos gaunama 2007–2013 m. ES struktūrinė parama yra pagrindinis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. vasario 25 d. patvirtinto Ekonomikos skatinimo plano, skirto šalies ekonomikai gaivinti, finansavimo šaltinis (plačiau žr. IV priedo I dalį).

2.7 Horizontaliųjų prioritetų įgyvendinimas

Vienas iš pagrindinių strategijoje numatytų prioritetinių kryptų („*Produktyvūs žmogiškieji ištekliai žinių visuomenei*“, „*Konkurencinga ekonomika*“ ir „*Gyvenimo kokybė ir sanglauda*“) jungiančių aspektų yra keturi horizontalieji prioritetai – darnusis vystymasis, lyčių lygybė ir nediskriminavimas, informacinė visuomenė bei regioninė plėtra. Šių prioritetų įgyvendinimo priežiūrai ir koordinavimui 2008 m. balandžio 15 d. Lietuvos Respublikos finansų ministro įsakymu Nr. 1K–138 „Dėl Horizontaliųjų prioritetų įgyvendinimo priežiūros darbo grupės sudarymo“ buvo sudaryta Horizontaliųjų prioritetų įgyvendinimo priežiūros darbo grupė (toliau – darbo grupė). Darbo grupė, kurią sudaro atitinkamų institucijų, dalyvaujančių veiksmų programų įgyvendinime, socialinių ir ekonominių bei regioninių partnerių atstovai, analizuoja informaciją apie strategijoje ir veiksmų programose nustatytų horizontaliųjų prioritetų įgyvendinimą, pateikiamą strategijos ir metinėse bei galutinėse

veiksmų programų įgyvendinimo ataskaitose; teikia pasiūlymus koordinuojančiajai ir vadovaujančiajai institucijoms, Stebėsenos komitetui ir veiksmų programų valdymo komitetams dėl horizontaliųjų prioritetų įgyvendinimo; svarsto ir teikia pasiūlymus koordinuojančiajai ir vadovaujančiajai institucijoms dėl mokymų poreikio 2007–2013 m. ES struktūrinę paramą administruojančioms institucijoms horizontaliųjų prioritetų įgyvendinimo klausimais. Darbo grupės posėdžiai rengiami ne rečiau kaip du kartus per metus.

Bendradarbiaujant su darbo grupės nariais parengtos „*Horizontaliųjų prioritetų įgyvendinimo įsisavinant 2007–2013 metų Europos Sąjungos struktūrinę paramą gairės*“⁴ (toliau – gairės), kurios buvo patvirtintos darbo grupės posėdyje, vykusiame 2009 m. balandžio 30 d. Gairėmis, apibrėžiančiomis horizontaliuosius prioritetus, jų pagrindinius tikslus, tikslines grupes, įgyvendinimo rodiklius bei pateikus pavyzdžius, kaip projektas galėtų prisidėti prie horizontaliųjų prioritetų įgyvendinimo, siekiama palengvinti ES struktūrinę paramą administruojančioms institucijoms geriau užtikrinti horizontaliųjų prioritetų įgyvendinimą. Taip pat šios gairės turėtų būti orientyras institucijoms, rengiant veiksmų programų ataskaitų dalis apie horizontaliųjų prioritetų įgyvendinimą.

Taip pat 2009 m. gruodžio 17 d. vykusiame darbo grupės posėdyje buvo pristatytas leidinys „*Horizontalieji prioritetai: praktinis vadovas pareiškėjams ir projektų vykdytojams*“⁵. Leidinyje, kurio pagrindinė tikslinė grupė pareiškėjai ir projektų vykdytojai, įgyvendinantys ES struktūrinės paramos lėšomis finansuojamus projektus, glaustai ir aiškia pristatomi pagrindiniai 2007–2013 m. strategijoje ir veiksmų programose numatyti horizontalieji prioritetai, jų sampratos, tikslai, svarba ir teikiama nauda, pateikiami patarimai, kaip kiekvieną horizontalųjį prioritetą galima įgyvendinti įvairiuose projekto etapuose ir veiklose bei pateikiami gerosios praktikos pavyzdžiai, suteikiantys galimybę lengviau suvokti horizontaliųjų prioritetų taikymo galimybes bei naudą.

2.8 Europos teritorinio bendradarbiavimo programos

Europos teritorinio bendradarbiavimo tikslo (toliau – ETBT) programos įgyvendinamos pagal ES struktūrinių fondų trečiąjį Europos teritorinio bendradarbiavimo tikslą, pagal kurį ERPF parama skiriama plėtoti ES šalių narių regionų bendradarbiavimą per sieną, tarpvalstybinį bendradarbiavimą ir didinti regioninės politikos veiksmingumą. Lietuva dalyvauja septynių ETBT programų įgyvendinime:

1. Lietuvos ir Lenkijos bendradarbiavimo per sieną programos (toliau – Lietuvos ir Lenkijos programa) (programos biudžetas – 71,7 mln. eurų ERPF lėšų);

⁴ *Horizontaliųjų prioritetų įgyvendinimo įsisavinant 2007–2013 metų Europos Sąjungos struktūrinę paramą gairės:* http://www.esparama.lt/es_parama_pletra/failai/fm/failai/Methodikos/Gaires_latest_version.doc

⁵ *Horizontalieji prioritetai: praktinis vadovas pareiškėjams ir projektų vykdytojams:* http://www.esparama.lt/es_parama_pletra/failai/Leidiniai2007-2013/Horizontalieji_prioritetai_leidiny_2009.pdf

2. Latvijos ir Lietuvos bendradarbiavimo per sieną programos (programos biudžetas – 63,9 mln. eurų ERPF lėšų);

3. Pietų Baltijos bendradarbiavimo per sieną programos (programos biudžetas – 60,7 mln. eurų ERPF lėšų);

4. 2007–2013 m. Baltijos jūros regiono programos (programos biudžetas – 236,6 mln. eurų ERPF, Europos kaimynystės ir partnerystės priemonės ir Norvegijos nacionalinių lėšų);

5. Tarpreregioninio bendradarbiavimo programos INTERREG IVC (programos biudžetas – 321,3 mln. eurų ERPF lėšų);

6. Veiksmų programos URBACT II (miesto tinklo plėtros programa) (programos biudžetas – 66,9 mln. eurų ERPF lėšų);

7. INTERACT veiksmų programos „Tinkamas teritorinio bendradarbiavimo programų valdymas“ (programos biudžetas – 30,2 mln. eurų ERPF lėšų).

Bendras Lietuvos finansinis įnašas išmokamas ETBT programoms įgyvendinti ERPF lėšomis, yra daugiau nei 81 mln. eurų. Be to, Lietuva moka kasmetinius įnašus programų techninei pagalbai bendrai finansuoti (nacionalinis įnašas).

Šešiose iš aukščiau paminėtų ETBT programų Lietuva koordinuoja programų įgyvendinimo veiksmus nacionaliniame lygmenyje, o Lietuvos ir Lenkijos bendradarbiavimo per sieną programos įgyvendinime atlieka vadovaujančios ir audito institucijos vaidmenį. Bendrasis Lietuvos ir Lenkijos bendradarbiavimo per sieną programos (toliau – Programa) strateginis tikslas – skatinti tvarų pasienio regiono vystymąsi, didinant ekonominę, socialinę ir teritorinę pasienio regiono sanglaudą. Įgyvendinant programą bandoma padėti Lietuvos ir Lenkijos pasienio regionams geriau integruotis į platesnę Europos politinę ir ekonominę erdvę ir kartu išsaugoti nacionalinį savitumą bei įgyvendinti Lisabonos ir Geteborgo strategijų uždavinius.

Specialieji Programos tikslai yra: sukurti pasaulio ekonomikoje galintį konkuruoti regioną bei siekti regiono, kuris yra perspektyvus ir patrauklus dėl gyvenimo kokybės, socialinės lygybės, aplinkos ir ryšių kanalų, tvaraus vystymosi. Siekti šių tikslų planuojama įgyvendinant du pagrindinius Programos prioritetus, kurių kiekvienas yra išskaidytas į atskirus sub-prioritetus: **Pasienio regiono konkurencingumo ir našumo augimas** (sub-prioritetai: *Mažos ekonominės infrastruktūros modernizavimas; Verslo aplinko skatinimas; Tvaraus turizmo abipus sienos plėtra ir pasienio kultūrinio/istorinio paveldo išsaugojimas*) ir **Pasienio regiono sanglauda ir bendros pasienio regiono kokybės gerinimas** (prioriteto sub-prioritetai: *Naujų socialinio ir kultūrinio bendradarbiavimo tinklų kūrimas bei esamų tinklų stiprinimas; Gyvenamosios aplinkos gerinimas*).

Atsižvelgiant į tai, kad Programa EK buvo patvirtinta 2007 m. gruodžio mėn. 20 d., kol kas dar nėra pasiekta konkrečių rezultatų ir sunku įvardinti sėkmingiausias veiklas. Visgi ankstesnių programų įgyvendinimo patirtis rodo, kad daugumos projektų vykdytojų nuomone, daug ir apčiuopiamos naudos pasienio regionui

duoda konkrečios infrastruktūrinės veiklos: kelių infrastruktūros gerinimas, turizmo, sveikatos priežiūros įstaigų, gelbėjimo paslaugų infrastruktūros plėtra ir kt. Atsižvelgiant į tai, galima numanyti, jog įgyvendinant šią Programą tarp sėkmingiausių veiklų rūšių bus infrastruktūros plėtros, kultūrinės, socialinės ir turizmo skatinimo veiklos.

Potencialiai sėkmingais projektais, galinčiais teigiamai įtakoti gyventojų ekonominę ar socialinę situaciją tam tikrose srityse gali būti įvardinti šie projektai:

- „*Lenkijos ir Lietuvos bendradarbiavimas aplinkosaugos srityje – Nemuno baseino vandens taršos mažinimas*“ (Projekto vertė 377 358 eurų). Projektą įgyvendina Plaskos valsčiaus administracija ir Lazdijų rajono savivaldybės administracija. Pagrindinis projekto tikslas – regiono gyvenamosios aplinkos gerinimas, socialinio ir ekonominio potencialo didinimas bei Lietuvos ir Lenkijos natūralių gamtinių resursų saugojimas, mažinant vandens taršą Nemuno baseino vandens telkiniuose. Pagrindinės projekto veiklos yra orientuotos į investicijas infrastruktūrai plėtoti.
- „*Integruotos gyventojų ir gamtos apsaugos sistemos kūrimo Lietuvos-Lenkijos pasienyje IV etapas*“ (Projekto vertė 3 305 668 eurų). Projektą įgyvendina Balstogės apskrities valstybinė priešgaisrinė tarnyba bei Marijampolės ir Alytaus apskrities priešgaisrinės gelbėjimo valdybos. Pagrindiniai projekto tikslai – bendradarbiavimo stiprinimas tarp Lenkijos ir Lietuvos priešgaisrinių gelbėjimo tarnybų, siekiant pagerinti šių tarnybų pasirengimą funkcijoms atlikti; bendros gyvenimo kokybės gerinimas pasienio regione, apimantis gyvybės, gerovės ir gamtos apsaugą; saugumo lygio kėlimas pasienio regione – padidėjęs ES sienų saugumas.

2.9 ES Baltijos jūros regiono strategija

EK parengtos ES Baltijos jūros regiono strategijos (toliau – ES BJRS) tikslas – koordinuoti įvairių institucijų ir organizacijų veiklą regione (valstybių narių, regionų, finansinių institucijų, ES, Baltijos jūros regiono, nevyriausybinių organizacijų) taip, kad dirbdamos drauge jos skatintų labiau subalansuotą regiono plėtrą. Finansų ministerija koordinuoja ES struktūrinės paramos lėšų, kaip vieno pagrindinių ES BJRS finansavimo šaltinių, panaudojimo prioritetų atitiktį ES BJRS tikslams ir prioritetinėms sritims. Net trys iš keturių BJRS prioritetų (išskyrus saugumo didinimą) yra tinkami finansuoti ES struktūrinės paramos lėšomis. Pažymėtina, kad Ekonomikos augimo ir Sanglaudos skatinimo veiksmų programose, finansuojamose ERPF ir Sanglaudos fondo lėšomis, yra numatyta galimybė bendradarbiauti su kitomis Baltijos jūros regiono šalimis įgyvendinant bendrus projektus. Pažymėtina, kad dalis veiksmų programose numatytų didelės apimties projektų taip pat yra numatyti BJRS veiksmų plane kaip prioritetiniai projektai (pvz., Rail Baltica, Via Baltica ir kt.). Finansų ministerija taip pat su kitomis institucijomis prisideda rengiant šalies poziciją ES BJRS atžvilgiu, dalyvauja įvairiose renginiuose (nacionaliniame ir regioniniame lygmenyje), skirtuose ES BJRS. Be to, 2009 m.

birželio 11–12 d. Visbyje, Gotlando saloje (Švedijos karalystė) DG REGIO drauge su Finansų ministerija bei Švedijos ekonominio ir regioninio augimo agentūra (Tillväxtverket) surengė vadovaujančių institucijų konferenciją „Baltijos jūros strategija – Sanglaudos politikos įgyvendinimas regionuose“, kuri buvo skirta diskusijai dėl ES struktūrinės paramos panaudojimo galimybių ir ES struktūrinės paramos vadovaujančių institucijų vaidmens įgyvendinant ES BJRS.

Taip pat svarbu pažymėti, kad remiantis EK gairėmis dėl veiksmų programų suderinamumo su ES BJRS 2010 m. pirmajame pusmetyje Finansų ministerijos iniciatyva planuojama atlikti „*Baltijos jūros strategijos įgyvendinimo panaudojant 2007–2013 m. ES struktūrinę paramą vertinimą*“, kurio metu siekiama įvertinti ES BJRS įgyvendinimo galimybes panaudojant ES struktūrinių fondų lėšas. Vertinimo metu bus nustatyta, kurios veiksmų programų priemonės gali prisidėti prie ES BJRS tikslų pasiekimo, kurie veiksmų programų rodikliai gali identifikuoti veiksmų programų įgyvendinimo įtaką ES BJRS tikslų pasiekimui, kokie galimi / reikalingi veiksmų programų, jų priemonių, projektų atrankos kriterijų ar kiti pakeitimai, kad įgyvendinant veiksmų programas taip pat būtų prisidedama prie ES BJRS tikslų įgyvendinimo. Be to, Finansų ir Užsienio reikalų ministerijų iniciatyva 2010 m. pirmajame pusmetyje planuojama sukurti ES BJRS įgyvendinimo analizės ir stebėsenos sistemą, kuri nacionaliniame lygmenyje papildytų EK numatytą ES BJRS analizės ir stebėsenos sistemą.

Kalbant apie ETBT sąsajas su ES BJRS, svarbu pažymėti, kad visos ETBT programos, kuriose dalyvauja Lietuva buvo pradėtos rengti anksčiau, nei patvirtinta ES BJRS. Nepaisant to, programų priemonių įgyvendinimas prisidės prie visų keturių ES BJRS tikslų: didinti regiono ekologinį tvarumą, skatinti regiono klestėjimą, skatinti regione palankesnes ir patrauklesnes veiklai plėtoti sąlygas ir didinti regiono saugumą.

3. PAŽANGA IR IŠŠŪKIAI ĮGYVENDINANT STRATEGIJĄ IR NUMATYTUS PRIORITETUS

Įgyvendinant Strategiją ir veiksmų programas susidurta su tam tikrais iššūkiais ir problemomis. Visiems jiems spręsti bei tuo pačiu užtikrinti sklandų ES struktūrinės paramos įsisavinimą buvo numatytos tam tikros priemonės apie kurias plačiau yra kalbama toliau.

3.1 Pagrindinės problemos įgyvendinant Strategiją ir priemones joms spręsti

Apibendrintai galima išskirti šias esmines problemas, su kuriomis susidurta įgyvendinant Strategiją ir veiksmų programas bei priemones joms spręsti:

- *Pagrindinių dokumentų, reglamentuojančių ES struktūrinės paramos panaudojimą, priėmimų vėlavimas.* Vėlavimas parengti pagrindinius 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimą reglamentuojančius strateginius dokumentus ir tuo pačiu atitinkamus nacionalinius teisės aktus sąlygojo, kad Strategija ir veiksmų programos pradėtos įgyvendinti ne 2007 m., o 2008 m. Visa tai sąlygojo, kad atitinkamų prioritetų priemonės negalėjo būti pradėtos įgyvendinti numatytu metu ir (ar) visa apimtimi.
- *Strateginių dokumentų neparengimas laiku.* Užsitęsė reikiamų nacionalinių strateginių dokumentų rengimas bei tvirtinimas, kurie svarbūs valstybės ir regionų planavimo būdu vykdomų projektų pradėjimui. Pvz., prioriteto *Informacinė visuomenė visiems* priemonės „Plačiajuosčiai elektroninių ryšių tinklai“ įgyvendinimas vėlavo, nes laiku nebuvo parengti Lietuvos plačiajuosčio ryšio infrastruktūros 2005–2010 m. plėtros strategijos pakeitimai. Kitų šalies strateginių dokumentų (pvz., regionų ir ar savivaldybių plėtros planai, Viešojo administravimo plėtros iki 2010 m. strategijos įgyvendinimo 2007–2010 m. priemonių plano pakeitimas; Elektroninės saugos strategija, E. sveikatos sistemos 2009–2015 m. plėtros programa ir jos įgyvendinimo planas ir kt.) neparengimas ar jų keitimų vėlavimas taip pat neigiamai įtakojo atitinkamų prioritetų priemonių įgyvendinimą.
- *Veiksmų programų keitimų poreikis.* Pasikeitusi ekonominė-socialinė situacija įtakojo struktūrinės paramos skyrimo bei veiksmų programų prioritetų peržiūrą ir finansavimo išteklių perskirstymą tarp prioritetų. Tuo tikslu 2009 m. buvo pateikti EK atitinkami veiksmų programų pakeitimai. EK, įvertindama esamą situaciją, į pateiktus pakeitimus reagavo operatyviai, priimdama sprendimus dėl šių pakeitimų įsigaliojimo.
- *Nacionalinio viešojo finansavimo lėšų stoka.* Pablogėjus ekonominei situacijai ir į valstybės biudžetą surenkant vis mažiau lėšų susidurta su nacionalinio viešojo finansavimo lėšų trūkumu. Siekiant išspręsti šią problemą ir užtikrinti viešųjų nacionalinių lėšų finansavimo šaltinį bei sklandų ES struktūrinės paramos įsisavinimą, 2009 m. kovo 13 d. Lietuvos Respublika pasirašė sutartį su Europos investicijų banku (toliau – EIB) dėl ilgalaikės 1,132 mlrd. eurų (3,9 mlrd. litų) paskolos, kuri bus naudojama

bendrai su ES struktūrinių fondų lėšomis finansuoti investicinius projektus transporto, energetikos, aplinkosaugos, inovacijų ir kitose srityse.

- *Verslo projektų bendrojo finansavimo sunkumai.* Pasikeitus socialinei-ekonominei situacijai ir finansinėms institucijoms sugriežtinus paskolų išvadavimo tvarką, dalis projektų pareiškėjų atsisakė jiems skirtos ES struktūrinės paramos, negalėdami užtikrinti savo įnašui į projektą reikiamų lėšų. Atsižvelgiant į tai, buvo peržiūrėtos naujiems kvietimams teikti paraiškas taikomos projektų finansavimo sąlygos (įskaitant finansavimo intensyvumą). Taip pat buvo inicijuotas *Projektų administravimo ir finansavimo taisyklių* (2008., Nr. 23–861; 2009., Nr. 19–770) pakeitimas, kuriuo sudaryta galimybė privačių juridinių asmenų įgyvendinamiems projektams finansuoti taikyti sąskaitų apmokėjimo būdą bei avansą.
- *Ilgai trunkantis sprendimų dėl finansavimo skyrimo priėmimas.* Strategijos ir veiksmų programų įgyvendinimo pradžioje ES struktūrinės paramos administravimą reglamentuojančiuose teisės aktuose nebuvo nustatyta per kiek laiko turi būti priimtas sprendimas dėl finansavimo skyrimo atitinkam projektui, todėl neretu atveju sprendimo priėmimas dėl finansavimo skyrimo užtrukdavo. Siekiant paspartinti ES struktūrinės paramos skyrimą ir tuo pačiu išspręsti šią problemą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. spalio 28 d. nutarimu Nr. 1385 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. gruodžio 19 d. nutarimo Nr. 1443 „Dėl Projektų administravimo ir finansavimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“ (Žin., 2009, Nr. 131-5682) buvo numatyta, kad sprendimas dėl projekto finansavimo turi būti priimamas per 10 arba 15 darbo dienų, priklausomai nuo to ar yra sudaromas projektų atrankos komitetas.
- *Patirties stoka.* Reaguojant į pasikeitusią socialinę-ekonominę situaciją ir patikslinus atitinkamus veiksmų programos prioritetus buvo įtrauktos nuostatos, susijusios su finansų inžinerija. Atsižvelgiant į tai, kad 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu pirmą kartą naudojamos finansų inžinerijos priemonėmis, atsakingos institucijos dėl patirties stokos susiduria su tam tikrais sunkumais įgyvendinant minėtas priemones.

Apibendrintai galima teigti, kad pagrindiniai sunkumai ir iššūkiai įgyvendinant Strategiją ir veiksmų programas kilo dėl pasikeitusios socialinės-ekonominės situacijos (pablogėjusios ekonominės situacijos šalyje) ir tam tikrų administracinių kliūčių. Siekiant išspręsti šias tiek išorinių, tiek vidinių veiksmų sukeltas problemas ir kilusius sunkumus buvo imtasi / imamasi įvairių priemonių (pradedant nuo išorinės pagalbos iki teisinės ir administracinės bazės tobulinimo, administracinių taisyklių supaprastinimo), siekiant užtikrinti sklandų ir sėkmingą ES struktūrinės paramos įsisavinimą.

3.2 Pagrindiniai pokyčiai nacionalinėje politikoje

Esminiai pokyčiai nacionalinėje politikoje yra sietini su 2008 m. pabaigoje sudaryta nauja Lietuvos Respublikos Vyriausybe ir atitinkamomis jos programos nuostatomis. Šioje programoje yra numatyta peržiūrėti ir atnaujinti daugelį nacionalinių strategijų bei pertvarkyti švietimo ir sveikatos apsaugos sistemas.

Atsižvelgiant pasaulinės finansinės krizės padarinius Lietuvos ūkiui ir siekiant suteikti šalies ekonomikai plėtros stimulą, 2009 m. vasario 25 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybė patvirtino šalies Ekonomikos skatinimo planą, kuriame ES struktūrinė parama yra įvardijama kaip pagrindinis finansavimo šaltinis. Įgyvendinant Ekonomikos skatinimo planą siekiama palengvinti verslo veiklos sąlygas, įtraukti papildomų lėšų į Lietuvos rinką ir palengvinti verslui galimybę pasiskolinti, išlaikyti darbo vietas ir taip mažinti socialinę įtampą visuomenėje. Šio tikslo siekiama įgyvendinant energetinio efektyvumo didinimo projektus ir sparčiau naudojant ES struktūrinės paramos lėšas. Ekonomikos skatinimo planas susideda iš penkių pagrindinių dalių: verslo finansavimo galimybių išplėtimo; pastatų energetinio efektyvumo didinimo; spartesnio ES struktūrinės paramos panaudojimo; verslo aplinkos gerinimo („Saulėtekis“); eksporto ir investicijų skatinimo (plačiau apie Ekonomikos skatinimo planą žr. IV priedo 1 dalį).

Kitas esminis pasikeitimas šalies nacionalinėje politikoje – teritorinio valdymo pertvarka. Lietuvos Respublikos Seimo 2008 m. gruodžio 9 d. nutarimu Nr. XI-52 (Žin., 2008, Nr. 146-5870) patvirtintoje LR Vyriausybės programoje numatyta 2011–2013 m. įkurti regionus ir panaikinti apskritis, o jų funkcijas perduoti savivaldybėms ir ar kitoms institucijoms. Dėl šio planuojamo atlikti pakeitimo iškyta rizika, kad gali būti neužtikrinti 2006 m. liepos 11 d. Tarybos reglamento Nr. 1083/006, nustatančio bendrąsias nuostatas dėl Europos regioninės plėtros fondo, Europos socialinio fondo ir Sanglaudos fondo bei panaikinančio Reglamentą Nr. 1260/1999 (OL 2006 L210, p. 25) (toliau – Reglamentas) 57 straipsnio reikalavimai, numatantys, kad valstybė narė arba vadovaujanti institucija turi užtikrinti, kad projektui būtų toliau teikiama fondų parama tik tuo atveju, jei per penkerius metus nuo projekto užbaigimo arba trejus metus nuo projekto užbaigimo valstybėse narėse, kurios pasinaudojo galimybe sutrumpinti šį terminą siekdamos išlaikyti investicijas arba mažoms ir vidutinėms įmonėms sukurtas darbo vietas, projekte nepadaroma esminių pakeitimų.

Šiuo atveju laikomasi pozicijos, kad už ES struktūrinę paramą atsakingos institucijos pagal savo kompetenciją formuodamos ir įgyvendindamos atsakingų sektorių strateginiuose dokumentuose įtvirtintas įgyvendinimo priemonės, kurios gali būti finansuojamos ES lėšomis, taip pat planuodamos veiksmų programų prioritetų ir priemonių įgyvendinimą, esant pagrįstai rizikai dėl projektų tęstinumo privalo imtis tam tikrų veiksmų (pvz. laikinai netraukti pareiškėjų, dėl kurių veiklos tęstinumo yra iškilusi pagrįsta rizika, iš valstybės ir regioninių projektų sąrašus, kurie dar nėra patvirtinti ministerijos ir (ar) kitos institucijos vadovo įsakymu, apsvaistyti galimybę peržiūrėti jau patvirtintus valstybės ir regioninių projektų sąrašus, pratęsiant paraiškų pateikimo įgyvendinančiai institucijai terminą konkreitiems pareiškėjams, kol bus priimtas konkretus

sprendimas dėl jų veiklos tęstinumo, keisti Veiksmų programos priedą ir (arba) atitinkamą finansavimo sąlygų aprašą, papildomai įtraukiant galimus pareiškėjus ir (ar) partnerius, kuriems būtų perduotos valstybės institucijos ir įstaigos funkcijos, dėl kurių veiklos tęstinumo yra iškilusi pagrįsta rizika). Tokiu būdu, nestabdant priemonių įgyvendinimo proceso, būtų sudaryta galimybė funkcijas perimančiai institucijai ar įstaigai, perimti ir įsipareigojimus dėl projekto įgyvendinamo bei tęstinumo nepažeidžiant Reglamento Nr.1083/2006 57 straipsnio nuostatų).

3.3 *Prioritetų aktualumas ekonominio sunkmečio laikotarpiu*

Kalbant apie ekonominės-socialinės situacijos pokyčių įtaką nustatytiems prioritetams dera pastebėti, kad daugelio sričių (švietimo, aplinkos, sveikatos, transporto ir kt.) prioritetai išliko aktualūs ir ekonominio sunkmečio laikotarpiu. Tai leidžia teigti, kad Strategijoje ir veiksmų programose sėkmingai numatyti prioritetai, kurie išlieka aktualūs, net ir kintant socialinei-ekonominiai situacijai. Visgi atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Vyriausybės veiklos programos nuostatas ir socialinės-ekonominės situacijos pokyčius, 2009 m. buvo peržiūrėti kai kurie ES struktūrinės paramos panaudojimo prioritetai ir atitinkamai pakeistos Žmogiškųjų išteklių plėtros, Ekonomikos augimo ir Sanglaudos skatinimo veiksmų programos (EK 2009 m. liepos 17 d. sprendimas Nr. K(2009)5690, 2009 m. liepos 23 d. sprendimas Nr. K(2009) 5970 ir 2009 m. liepos 31 d. sprendimas Nr. K(2009) 6206). *Pagrindiniai atlikti pakeitimai susiję su užimtumo rėmimo, verslumo skatinimo ir energetinio efektyvumo didinimo priemonių įgyvendinimu.*

Siekiant pagerinti finansavimo prieinamumą labai mažoms ir mažoms įmonėms buvo inicijuotas Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos pakeitimas (EK 2009 m. liepos 17 d. sprendimas Nr. K(2009) 5690). Šiuo pakeitimu buvo patikslintas minėtos veiksmų programos prioritetas *Kokybiškas užimtumas ir socialinė aprėptis*, kurio pakeitimu išplėstos užimtumo rėmimo priemonės, numatant galimybę finansų inžinerijos priemonių pagalba labai mažoms ir mažoms įmonėms bei fiziniams asmenims pradėti savo verslą, taip pat socialinėms įmonėms plėtoti savo verslą. Šiuo pakeitimu taip pat atlikti tam tikri finansiniai pakeitimai: pakeistas Techninės paramos prioriteto finansavimo šaltinis, numatant, kad visas prioritetas finansuojamas tik iš ES lėšų ir padidintas finansavimas, skirtas prioritetui *Kokybiškas užimtumas ir socialinė aprėptis*.

Ekonomikos augimo veiksmų programos pakeitimu (EK 2009 m. liepos 23 d. sprendimas Nr. K(2009) 5970) buvo numatyta galimybė pasinaudoti finansų inžinerijos priemonių teikiama parama visiems smulkiojo ir vidutinio verslo (toliau – SVV) subjektams, o ne tik mažoms ir vidutinėms įmonėms, kaip buvo numatyta pradžioje. Tokios korekcijos leis užtikrinti lygiateisiškumą ir konkurenciją SVV sektoriuje. Šiuo pakeitimu taip pat perskirstytos lėšos, daugiau jų skiriant finansų inžinerijos priemonėms. Ekonominės ir finansinės krizės laikotarpiu verslui, ypač SVV subjektams, naujoms įmonėms, priėmimas prie finansavimo šaltinių tapo dar svarbesnis ir tuo pačiu metu sudėtingesnis, nes bankai apribojo skolinimosi galimybes ir padidino skolinimosi

kainą. Bankai nėra linkę teikti mažų paskolų, nes tokio skolinimo kaštai yra didesni, o smulkiąjam verslui reikalingos santykinai nedidėles paskolos, ypač ankstyvoje verslo vystymo stadijoje, todėl JEREMIE atsinaujinančių finansinių išteklių naudojimas SVV finansavimui bent iš dalies padidins galimybes SVV subjektams gauti finansavimą. Kadangi dalis paskolų bus teikiamos mažesnėmis nei rinkos kainomis, SVV subjektams skolinimosi kaina bus prieinamesnė. JEREMIE atsinaujinantys finansiniai ištekliai taip pat leis efektyviau panaudoti viešąsias lėšas, kadangi dalis jų bus sugrąžintos ir galės būti pakartotinai naudojamos SVV reikmėms. Įvertinus tai, kad Lietuvoje šiuo metu veikia mažai rizikos kapitalo fondų, ir ypač mažai yra investuojančių į įmones santykinai nedideles sumas, siekiant paskatinti inovatyvaus verslo plėtrą, padidinus EIF administruojamą JEREMIE kontroliuojantį fondą buvo padidintos ir lėšos, skiriamos rizikos kapitalo ir verslo angelų investicijoms. Be to, šiuo Ekonomikos augimo veiksmų programos keitimu sudarytos sąlygos lanksčiai reaguoti į rinkos poreikius ir įgyvendinti finansinės paramos priemones, kurios mažintų finansų rinkos pasiūlos ir paklausos trūkumus.

Sanglaudos skatinimo veiksmų programos pakeitimas (2009 m. liepos 31 d. sprendimas Nr. K(2009) 6206), kuris buvo sąlygotas ne tik pasikeitusios socialinės-ekonominės situacijos, bet ir atsižvelgiant į 2006 m. liepos 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento Nr. 1080/2006 dėl Europos regioninės plėtros fondo nuostatų, susijusių su investicijų į energijos efektyvumą ir atsinaujinančią energiją būsto sektoriuje tinkamumu, pakeitimus, leidžiančius papildomai 4 proc. ERPF lėšų skirti energijos vartojimo efektyvumo priemonių daugiabučiuose gyvenamuosiuose namuose įgyvendinimui, numatyta būsto ir viešųjų pastatų renovacijos veikloms įgyvendinti papildomai skirti 140 mln. eurų (iš viso būsto priemonėms įgyvendinti skirta 147 mln. eurų (508 mln. litų)).

2009 m. rugsėjo 15 d. dar kartą buvo peržiūrėta Strategija ir visos veiksmų programos bei nuspręsta inicijuoti atitinkamų jų nuostatų pakeitimus, kuriems pritarė Stebėsenos komitetas bei kurie pateikti derinti EK. Siekiant numatyti galimybę kompensuoti dalį palūkanų dėl studentams pradėtų teikti paskolų studijų įmokai mokėti buvo nuspręsta patikslinti Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 2 prioriteto *Mokymasis visą gyvenimą* aprašymą. Naujas studijų finansavimo mechanizmas gali būti įgyvendinamas per studijų paskolų modelį (kaip finansų inžinerijos priemonė) ir (ar) studijų paskolų palūkanų subsidijų schemą. Lankstus valstybės remiamas studijų paskolų modelis garantuos studijų sistemos prieinamumą, kartu sudarydamas palankesnes sąlygas privataus sektoriaus įtraukimui į švietimo reformos įgyvendinimą.

Sanglaudos skatinimo veiksmų programos pakeitimu siekiama išplėsti socialinių paslaugų infrastruktūros finansavimo apimtį, numatant galimybes finansuoti ne tik nestacionarias, bet ir stacionarias socialines paslaugas teikiančias įstaigas.

IŠVADOS

- 2007–2009 m. – permainingas laikotarpis: nuo 2008 m. vidurio teigiamas ekonomikos augimo, makroekonominių ir socialinių rodiklių tendencijas ima keisti priešinga – prastėjimo – tendencija. Šalyje lėtėja ekonomikos augimas, mažėja materialinės investicijos, didėja nedarbas ir mažėja aktyvių gyventojų užimtumo lygmuo, sugriežtinus kreditų išdavimo sąlygas sunkėja verslo subjektų galimybės skolintis ir plėtoti verslą.
- Lietuvos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategijos Konvergencijos tikslui įgyvendinti kaip vieno integruoto strateginio dokumento, kuriame aiškiai išdėstyti pagrindiniai prioritetai, ES struktūrinės paramos administravime dalyvaujančių institucijų atsakomybė ir funkcijos, parengimas suteikė galimybę sklandžiau įgyvendinti užsibrėžtus Sanglaudos politikos tikslus ir pasiekti akivaizdžios naudos.
- Nors veiksmų programų įgyvendinimas prasidėjo tik 2008 m., 2009 m. gruodžio 15 d. dalis planuojamų pasiekti veiksmų programų įgyvendinimo stebėsenos rodiklių pasiekimų siekia 50 proc. nuo planuojamos pasiekti reikšmės arba jas viršija. Tokie pasiekimai leidžia daryti prielaidą apie sėkmingą veiksmų programos įgyvendinimo stebėsenos rodiklių pasiekimą. Geriausi įgyvendinimo rodiklių pasiekimo rezultatai pastebimi įgyvendinant su socialine sfera, taip pat verslo skatinimo ir transporto infrastruktūros bei viešųjų paslaugų teikimu susijusius prioritetus.
- Pagal iš viso EK išmokėtas lėšas ES šalims (pagal tarpinius mokėjimus), Lietuva pirmauja visoje ES. Lietuvai išmokėta 789,5 mln. eurų, t.y. 11,7 proc. visam 2007–2013 m. laikotarpiui skirtų ES struktūrinių fondų lėšų. EK duomenimis Lietuvai iki 2009 m. gruodžio 15 d. yra išmokėta 765,4 mln. eurų (neskaitant avansinių mokėjimų), arba 13,3 proc. 2007–2013 m. laikotarpiui skirtų ERPF bei Sanglaudos fondo lėšų. Iki 2009 m. gruodžio 15 d. Lietuvai išmokėta 24,1 mln. eurų (neskaitant avansinių mokėjimų) arba 2,3 proc. visam laikotarpiui skirtų ESF lėšų.
- 2007–2009 m. laikotarpiu atliktų ES struktūrinės paramos vertimų rezultatai parodė, kad pasirinkta *tinkama* Lietuvos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategijos ir ją įgyvendinančių veiksmų programų *įgyvendinimo kryptis* ir sėkmingai judama link užsibrėžtų tikslų.
- ESF finansuotinos Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos prioriteto *Kokybiškas užimtumas ir socialinė aprėptis* įgyvendinimu prisidedama prie Europos užimtumo strategijoje numatytų gairių ir rekomendacijų įgyvendinimo. Pagrindinis dėmesys yra skiriamas priemonėms, skirtoms prisitaikyti prie rinkos poreikių, skatinti gyventojų užimtumą ir dalyvavimą darbo rinkoje bei stiprinti socialinę aprėptį. Didžiausias pasiekimas šiuo atveju stebimas įgyvendinant minėtojo prioriteto uždavinį „Skatinti gyventojų užimtumą ir dalyvavimą darbo rinkoje“, kuomet į remiamojo įdarbinimo programas buvo

įtraukta 24 500 bedarbių ir asmenų, kuriems gresia nedarbas, – daugiau nei planuota per visą veiksmų programų įgyvendinimo laikotarpį.

- Įgyvendinant Nacionalinės socialinės apsaugos ir socialinės įtraukties strategijos tikslus ir uždavinius bei kitus Bendrijos prioritetus ir tikslus švietimo ir mokymo srityse labiausiai prisideda prioritetų *Kokybiškas užimtumas ir socialinė aprėptis, Mokymasis visą gyvenimą ir Tyrėjų gebėjimų stiprinimas* įgyvendinimas. Pagrindiniai pasiekimai stebimi įgyvendinant priemones, susijusias su gyventojų užimtumo ir dalyvavimo darbo rinkoje didinimu, socialinės aprėpties stiprinimu, darbuotojų prisitaikymu prie darbo rinkos poreikių.
- Numatytų veiksmų programų prioritetų įgyvendinimas ir struktūrinės investicijos didina šalies BVP, skatina konkurencingumą ir verslumą, taip pat prisideda prie užimtumo didinimo ir nedarbo mažinimo, žinių visuomenės skatinimo, socialinės aprėpties didinimo, socialinių-ekonominių skirtumų mažinimo ir kt. Dėl struktūrinių investicijų dabartiniu ekonominiu nuosmukio laikotarpiu šalies ekonomika patiria mažesnę nuosmukį, nei nesant šioms investicijoms. Visa tai patvirtina, kad Sanglaudos politika skatina struktūrines reformas, kurių įgyvendinimas suteikia postūmį šalies ekonomikos plėtrai, mažina socialinius regionų skirtus šalies viduje.
- Sanglaudos politikos dėka, ypač įgyvendinant regioninės plėtros priemones, šalyje sparčiau mažėja socialiniai ir ekonominiai skirtumai tarp atitinkamų šalies regionų ir tuo pačiu sudaromos sąlygos tolygesnei regionų plėtrai visoje šalyje. Didesnė atskirų šalies regionų sanglauda reiškia didesnę visos šalies ir savo ruožtu ES sanglaudą.
- Daugelis veiksmų programų prioritetų išlieka aktualūs ekonominio sunkmečio laikotarpiu. Visgi siekiant dar geriau prisitaikyti prie pasikeitusios socialinės-ekonominės situacijos EK sprendimu buvo pakeistos Žmogiškųjų išteklių plėtros, Ekonomikos augimo ir Sanglaudos skatinimo veiksmų programos daugiau dėmesio skiriant verslumo skatinimui, užimtumo rėmimo ir energetinio efektyvumo didinimo priemonėms. Taip pat 2009 m. trečiajame ketvirtyje inicijuoti visų veiksmų programų pakeitimai, susiję su socialinių paslaugų infrastruktūros finansavimo apimčių išplėtimu ir dalies palūkanų už studentų paskolų kompensavimu.

I PRIEDAS. IŠLAIDŲ PASISKIRSTYMAS PAGAL VEIKSMŲ PROGRAMAS*

Country	CCI	OP	Fund type	2. Total volume EU resources 2007-2013 (€)	2 bis. Commitment 2007-2009 (€)	3. Advance payment (€)	4. Column 3 as % of Column 2	5. Allocation to operations selected (€)	6. Column 5 as % of Column 2	7. Expenditure declared to Commission (€) (interim payments claims received)	8. Column 7 as % of Column 2	9. Column 7 as % of Column 2 bis
LT	All OPs	All OPs	All funds	6.775.492.823	2.458.992.697,00	644.372.890,22	9,5%	2.396.316.033	35,4	533.665.920,72	7,9%	21,7%
LT	All OPs	All OPs	CF	2.305.235.743	748.723.267,00	242.049.753,02	10,5%	761.411.029	33,0	95.225.933,79	4,1%	12,7%
LT	All OPs	All OPs	ERDF	3.441.950.353	1.316.850.992,00	309.775.531,77	9,0%	1.304.158.943	37,9	428.917.018,77	12,5%	32,6%
LT	All OPs	All OPs	ESF	1.028.306.727	393.418.438,00	92.547.605,43	9,0%	330.746.600	32,2	9.522.968,16	0,9%	2,4%
LT	2007LT051PO001	2007-2013 m. Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programa	ESF	935.018.009	357.727.237,00	84.151.620,81	9,0%	309.140.408	33,1	9.283.758,89	1,0%	2,6%
LT	2007LT051PO002	Techninės paramos veiksmų programa	ESF	93.288.718	35.691.201,00	8.395.984,62	9,0%	21.489.805	23,0	239.209,27	0,3%	0,7%
LT	2007LT161PO001	2007-2013 m. Sanglaudos skatinimo veiksmų programa	CF	1.172.944.350	380.963.521,00	123.159.156,75	10,5%	427.343.315	36,4	20.691.005,53	1,8%	5,4%
LT	2007LT161PO001	2007-2013 m. Sanglaudos skatinimo veiksmų programa	ERDF	1.475.388.221	564.466.725,00	132.784.939,89	9,0%	431.902.514	29,3	25.804.526,32	1,7%	4,6%
LT	2007LT161PO002	2007-2013 m. Ekonomikos augimo veiksmų programa	CF	1.132.291.393	367.759.746,00	118.890.596,27	10,5%	334.151.702	29,5	74.534.928,26	6,6%	20,3%
LT	2007LT161PO002	2007-2013 m. Ekonomikos augimo veiksmų programa	ERDF	1.966.562.132	752.384.267,00	176.990.591,88	9,0%	872.247.451	44,4	403.112.492,45	20,5%	53,6%

* 2009 – 12 – 15 duomenys

II PRIEDAS. IŠLAIDŲ PASISKIRSTYMAS PAGAL PRIORITETINES TEMAS*

Kodas	Pavadinimas	2007-2013 m. numatyta finansinė proporcija mln. eurai,	Projektų finansavimas ES lėšomis pagal pasirašytas sutartis (būklė nuo 2007-2013 m. veiksmų programų įgyvendinimo pradžios iki 2009 12 15 d.)	
			mln. Eur	proc.
1	2	3	4	5=4/3*100
	Total	6.775,5	2.396,3	35,4%
01	<i>MTTP veikla mokslinių tyrimų centruose</i>	27,44	0,03	0,1%
02	<i>MTTP infrastruktūra (įskaitant pačią įmonę, prietaisus ir didelės spartos kompiuterių tinklus, jungiančius mokslinių tyrimų centrus) ir konkrečios technologijos kompetencijos centrai</i>	257,31	31,99	12,4%
03	<i>Technologijų perdavimas ir mažųjų ir vidutinių įmonių (MVĮ), mažų įmonių ir kitų įmonių bei universitetų, visų rūšių aukštesniojo švietimo įstaigų, regionų valdžios institucijų, mokslinių tyrimų centrų ir mokslo bei technologijų polių (mokslo ir technologijų parkų, technopolijų ir t.t.) bendradarbiavimo tinklų tobulinimas</i>	56,56	4,91	8,7%
04	<i>Parama MTTP, visų pirma MVĮ (įskaitant galimybę naudotis MTTP paslaugomis mokslinių tyrimų centruose)</i>	68,17	29,87	43,8%
05	<i>Aukšto lygio paramos bendrovėms ir bendrovių grupėms paslaugos</i>	62,14	19,00	30,6%
07	<i>Investicijos į bendroves, tiesiogiai susijusias su moksliniais tyrimais ir inovacijomis (novatoriškos technologijos, naujų bendrovių prie universitetų steigimas, esami MTTP centrai ir bendrovės ir t. t.).</i>	93,75	10,11	10,8%
08	<i>Kitos investicijos į bendroves</i>	161,67	59,07	36,5%
09	<i>Kitos priemonės, skirtos skatinti mokslinius tyrimus ir inovacijas bei verslumą MVĮ</i>	395,30	340,88	86,2%
10	<i>Telefoninio ryšio infrastruktūros (įskaitant plačiajuosčio interneto tinklus)</i>	43,22	51,43	119,0%
11	<i>Informacijos ir ryšio technologijos (prieiga, saugumas, sąveika, rizikos prevencija, moksliniai tyrimai, inovacijos, el. turinys ir t. t.)</i>	55,22	5,04	9,1%
13	<i>Paslaugos ir taikomosios programos piliečiams (el. sveikata, el. valdžia, el. mokymasis, el. įtrauktis ir kt.)</i>	100,84	22,36	22,2%
14	<i>Paslaugos ir taikomosios programos MVĮ (komercija, švietimas ir mokymas, tinklai ir t.t.)</i>	40,81	0,00	0,00%

16	Geležinkeliai	22,94	1,81	7,9%
17	Geležinkeliai (TEN-T)	535,36	56,75	10,6%
18	Mobilūs geležinkelio aktyvai	8,10	0,00	0,00%
21	Greitkeliai (TEN-T)	232,61	235,23	101,1%
22	Nacionaliniai keliai	394,74	245,03	62,1%
23	Regioniniai (vietos) keliai	49,59	1,53	3,1%
25	Miesto transportas	74,39	13,85	18,6%
26	Daugiarūšis transportas (TEN-T) (multimodalinis)	63,62	0,00	0,0%
29	Oro uostai	48,07	33,17	69,0%
30	Uostai	94,95	0,00	0,0%
31	Vidaus vandenių keliai (regioniniai ir vietos)	5,81	0,11	1,9%
33	Elektros energija	44,01	22,88	52,0%
35	Gamtinės dujos	26,70	0,00	0,0%
41	Atsinaujinantys energijos šaltiniai: biomasės	36,76	35,67	97,0%
43	Energijos efektyvumas, bendra gamyba, energijos valdymas	370,51	176,41	47,6%
44	Buitinių ir pramoninių atliekų tvarkymas	279,00	20,59	7,4%
45	Vandens paskirstymas ir valdymas (geriamas vanduo)	137,44	0,00	0,0%
46	Vandens valymas (nuotekos)	206,17	198,38	96,2%
47	Oro kokybė	171,48	0,00	0,0%
50	Pramoninių vietovių ir užterštos žemės atkūrimas	14,50	0,00	0,0%
51	Biologinės įvairovės ir gamtos apsaugos skatinimas (įskaitant Natura 2000)	71,85	20,28	28,2%
52	Švaraus miesto transporto skatinimas	0,11	0,00	0,0%
54	Kitos priemonės, skirtos aplinkos išsaugojimui ir rizikos prevencijai	73,73	26,03	35,3%
55	Gamtos turtų skatinimas	42,74	2,66	6,2%
57	Kita pagalba, skirta tobulinti turizmo paslaugas	66,02	17,51	26,5%
58	Kultūros paveldo apsauga ir išsaugojimas	66,02	8,54	12,9%
59	Kultūros infrastruktūros plėtra	52,82	11,58	21,9%
61	Miestų ir kaimo vietovių atgaivinimo integruoti projektai	252,09	48,82	19,4%
62	Mokymosi visą gyvenimą sistemų ir strategijų rengimas bendrovėse; mokymas ir paslaugos darbuotojams siekiant padidinti jų gebėjimą prisitaikyti prie pokyčių; verslumo ir naujovių skatinimas	149,62	90,01	60,2%
63	Inovacinių ir produktyvesnių darbo organizavimo būdų kūrimas ir platinimas	14,12	0,00	0,0%
64	Konkrečių užimtumo, mokymo ir paramos paslaugų plėtojimas pertvarkant sektorius ir bendroves bei sistemų, skirtų numatyti ekonominius pokyčius ir būsimus reikalavimus, susijusius su darbo vietomis ir gebėjimais, rengimas	50,87	8,86	17,4%

65	<i>Darbo rinkos institucijų atnaujinimas ir stiprinimas</i>	3,28	0,00	0,0%
66	<i>Aktyvių ir prevencinių priemonių įgyvendinimas darbo rinkoje</i>	58,43	53,51	91,6%
67	<i>Priemonės, kuriomis skatinamas aktyvus senėjimas ir ilginamas darbingumo amžius</i>	9,91	0,00	0,0%
68	<i>Parama savarankiškam darbui ir verslo kūrimui</i>	20,95	0,00	0,0%
69	<i>Priemonės, skirtos pagerinti užimtumo galimybes ir didinti tvarų moterų dalyvavimą ir pažangą užimtumo srityje siekiant mažinti segregaciją dėl lyties darbo rinkoje, ir derinti darbą ir asmeninį gyvenimą, pavyzdžiui, sudarant geresnes sąlygas naudotis vai</i>	17,37	16,46	94,8%
70	<i>Konkretūs veiksmai, kuriais didinamas migrantų užimtumas ir taip stiprinama jų socialinė integracija</i>	4,70	0,00	0,0%
71	<i>Būdai integruoti ir sugrąžinti į darbą socialiai pažeidžiamus žmones; kova su galimybių dalyvauti darbo rinkoje ir daryti joje pažangą diskriminacija bei įvairovės darbo vietoje pripažinimo skatinimas</i>	59,29	58,72	99,0%
72	<i>Švietimo ir mokymo sistemų reformų kūrimas, diegimas ir įgyvendinimas siekiant plėtoti galimybes gauti darbą, gerinant pradinio ir profesinio švietimo bei mokymo pritaikymą darbo rinkos poreikiams ir atnaujinant mokymo personalo įgūdžius atsižvelgiant į inovacijas ir žiniomis paremtą ekonomiką</i>	84,03	8,29	9,9%
73	<i>Priemonės, skirtos didinti dalyvavimą švietime ir mokyme visą gyvenimą, šiuo tikslu taip pat imantis veiksmų, skirtų sumažinti anksti mokyklą paliekančių asmenų skaičių, lytimi pagrįstą mokymosi dalykų segregaciją ir sudaryti geresnes galimybes gauti kokybišką pradinį profesinį ir paslaugų sektoriaus išsilavinimą ir mokymą</i>	170,61	14,21	8,3%
74	<i>Žmogiškojo potencialo mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje plėtojimas, visų pirma skatinant antrosios ir trečiosios pakopų studijas, mokslo darbuotojų mokymą bei užmezgant ryšius tarp universitetų, mokslinių tyrimų centrų ir įmonių</i>	118,01	43,85	37,2%
75	<i>Švietimo infrastruktūra</i>	310,77	48,24	15,5%
76	<i>Sveikatos priežiūros infrastruktūra</i>	228,21	59,87	26,2%
78	<i>Būsto infrastruktūra</i>	206,00	127,00	61,6%
79	<i>Kita socialinė infrastruktūra</i>	90,63	61,37	67,7%
80	<i>Partnerysčių, paktų ir iniciatyvų skatinimas kuriant atitinkamų suinteresuotųjų pusių tinklus</i>	1,49	0,00	0,0%
81	<i>Mechanizmai, skirti tobulinti geros politikos ir programų rengimą, stebėseną ir vertinimą nacionaliniu, regionų ir vietos lygiu, kurti politikos kryptių ir programų įgyvendinimo gebėjimus</i>	169,39	7,03	4,1%
85	<i>Rengimas, įgyvendinimas, stebėseną ir tikrinimas</i>	171,94	40,64	23,6%
86	<i>Vertinimas ir studijos; informacija ir komunikacija</i>	31,32	6,70	21,4%

* 2009 – 12 – 15 duomenys.

III PRIEDAS. VEIKSMŲ PROGRAMŲ ĮGYVENDINIMO STEBĖSENOS RODIKLIŲ ATASKAITA*

Stebėsenos rodiklio pavadinimas	Stebėsenos rodiklio tipas	VP nurodyta planuojama pasiekti stebėsenos rodiklio reikšmė	Iki 2009.12.15 pasiekta stebėsenos rodiklio reikšmė	Iki 2009.12.15 pasiekimai lyginant su planuojamomis pasiekti stebėsenos rodiklio reikšmėmis
1	2	4	5	6
Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programa				
1 prioritetas. Kokybiškas užimtumas ir socialinė aprėptis				
1 uždavinys. Didinti darbuotojų ir įmonių prisitaikymą prie rinkos poreikių				
Mokymuose dalyvavusių asmenų skaičius	Produkto	200.000,00	3.779,00	1,89
iš jų – mokymuose, suteikiančiuose bei tobulinančiuose profesinę kvalifikaciją, specialiąsias profesines žinias bei įgūdžius	Produkto	120.000,00	3.340,00	2,78
Įgytų žinių, gebėjimų pritaikomumas darbo vietoje po 6 mėn. po mokymų (proc.)	Rezultato	75	0	-
Sėkmingai baigusių mokymus dalyvių skaičius (įgyti kvalifikacijos ar neformalaus mokymo kursų baigimo pažymėjimai)	Rezultato	180.000,00	1043	0,58
Įmonių, kurios organizuoja savo darbuotojams tęstinio mokymo kursus, dalis (proc.)	Rezultato	60	0	-
iš jų – SVV įmonės (proc.)	Rezultato	80	0	-
2 uždavinys. Skatinti gyventojų užimtumą ir dalyvavimą darbo rinkoje				
Bedarbių ir asmenų, kuriems gresia nedarbas, įtrauktų į profesinio mokymo ir neformalaus švietimo programas, skaičius	Produkto	28.000,00	12.213,00	43,62
Bedarbių ir asmenų, kuriems gresia nedarbas, įtrauktų į remiamo įdarbinimo programas, skaičius	Produkto	14.000,00	24.501,00	175,01
Neįgalųjų asmenų skaičius, kurie dalyvavo profesinės reabilitacijos programose	Produkto	2.000,00	231	11,55
Sukurtų, išbandytų ir įvertintų neįgalųjų profesinės reabilitacijos programų skaičius	Produkto	300	0	0
Bedarbių įsidarbinimo lygis per 6 mėn. po dalyvavimo profesinio ar/ir remiamo įdarbinimo programose (proc.)	Rezultato	85	18,66	-
Bedarbių, įgijusių profesinę kvalifikaciją, skaičius nuo visų, įtrauktų į mokymo programas	Rezultato	22.400,00	5.021,00	22,42
Bedarbių, įgijusių profesinę kvalifikaciją, dalis (proc.) nuo visų, įtrauktų į mokymo programas	Rezultato	80	114,13	-
Įsidarbinusių neįgalųjų asmenų dalis nuo baigusių profesinės reabilitacijos programą praėjus 6 mėn. po programos pabaigos	Rezultato	40	0	-
3 uždavinys. Stiprinti socialinę aprėptį				

Asmenų, patiriančių socialinę atskirtį, ir socialinės rizikos asmenų skaičius, dalyvavusių ESF remiamose veiklose, iš jų:	Produkto	30.000,00	272	0,91
neįgalieji	Produkto	5.000,00	59	1,18
nuteistieji ir paleisti iš laisvės atėmimo vietų	Produkto	10.000,00	19	0,19
asmenys, sergantys priklausomybės nuo psichoaktyvių medžiagų ligomis	Produkto	4.000,00	159	3,98
Asmenų, patiriančių socialinę atskirtį, ir socialinės rizikos asmenų, dalyvavusių ESF finansuojamose veiklose, kurie įsidarbino arba tęsia mokymus (praėjus 6 mėn. po projekto pabaigos) dalis nuo visų ESF finansuojamose veiklose dalyvavusių šių grupių asmenų skaičiaus (proc.), iš jų:	Rezultato	30	44,12	-
neįgalieji	Rezultato	27	71,19	-
nuteistieji ir paleisti iš laisvės atėmimo vietų	Rezultato	36	0	-
asmenys, sergantys priklausomybės nuo psichoaktyvių medžiagų ligomis	Rezultato	28	5,03	-
2 prioritetas. Mokymasis visą gyvenimą				
1 uždavinys. Tobulinti ir stiprinti mokymosi visą gyvenimą institucinę sistemą				
Mokymosi visą gyvenimą sistemos administracijos darbuotojų, kurie mokėsi pagal formaliojo švietimo programas, skaičius	Produkto	1.000,00	0	0
Mokymosi visą gyvenimą sistemos administracijos darbuotojų, kurie mokėsi pagal neformaliojo švietimo programas, skaičius	Produkto	6.900,00	0	0
Pateiktų profesinio mokymo programų (ISCED 2-4 lygis), kurios buvo įvertintos išoriniu vertinimu, skaičius	Produkto	90	0	0
Švietimo institucijų, kurios diegia kokybės vadybos sistemas, skaičius, iš kurių:	Produkto	100	0	0
Švietimo institucijų, kurios diegia kokybės vadybos sistemas, dalis nuo visų švietimo institucijų, iš kurių:	Produkto	70	0	-
profesinio mokymo institucijos (ISCED 2-4 lygis)	Produkto	60	0	0
profesinio mokymo institucijos (ISCED 2-4 lygis)	Produkto	65	0	-
aukštosios mokyklos (ISCED 5-6 lygis)	Produkto	40	0	0
aukštosios mokyklos (ISCED 5-6 lygis)	Produkto	75	0	-
Mokymosi visą gyvenimą sistemos administracijos darbuotojų, kurie gavo valstybės pripažįstamą kvalifikaciją, dalis (proc.)	Rezultato	80	0	-
Mokymosi visą gyvenimą sistemos administracijos darbuotojų, kurie gavo neformaliojo švietimo programos baigimo pažymėjimus, dalis (proc.)	Rezultato	90	0	-
Dalis mokinių, kurie mokosi pagal profesinio mokymo programas (ISCED 2-4 lygis), kurios buvo įvertintos išoriniu vertinimu (proc.)	Rezultato	30	0	-
2 uždavinys. Gerinti mokymosi visą gyvenimą paslaugų kokybę				
Moksleivių, studentų, mokytojų, dėstytojų, kurie mokėsi pagal formaliojo švietimo programas, skaičius, iš kurių:	Produkto	15.000,00	0	0
moksleiviai (bendrasis ugdymas ir profesinis mokymas);	Produkto	7.000,00	0	0

studentai (aukštojo mokslo studijos);	Produkto	3.000,00	0	0
mokytojai (bendrasis ugdymas ir profesinis mokymas)	Produkto	4.000,00	0	0
dėstytojai (aukštojo mokslo studijos)	Produkto	1.000,00	0	0
mokytojų, dėstytojų, kurie mokėsi pagal neformaliojo švietimo programas, skaičius, iš jų:	Produkto	30.000,00	238	0,79
mokytojai (bendrasis ugdymas ir profesinis mokymas)	Produkto	25.000,00	0	0
dėstytojai (aukštojo mokslo studijos)	Produkto	5.000,00	0	0
Moksleivių, studentų, mokytojų, dėstytojų, kurie gavo valstybės pripažįstamą kvalifikaciją, dalis (proc.)	Rezultato	80	0	-
Moksleivių, studentų, mokytojų, dėstytojų, kurie gavo neformaliojo švietimo programos baigimo pažymėjimus, dalis (proc.)	Rezultato	90	0	-
3 uždavinys. Gerinti mokymosi visą gyvenimą paslaugų kokybę				
Socialinės rizikos, specialiųjų poreikių ir/arba socialinę atskirtį patiriančių asmenų ir švietimo pagalbos darbuotojų, kurie mokėsi pagal formaliojo švietimo programas, skaičius, iš kurio:	Produkto	4.000,00	0	0
socialinės rizikos, specialiųjų poreikių ir socialinės atskirties asmenys;	Produkto	2.000,00	0	0
švietimo pagalbos specialistai	Produkto	2.000,00	0	0
Socialinės rizikos, specialiųjų poreikių ir/arba socialinę atskirtį patiriančių asmenų ir švietimo pagalbos darbuotojų, kurie mokėsi pagal neformaliojo švietimo programas, skaičius, iš kurio:	Produkto	13.800,00	0	0
socialinės rizikos, specialiųjų poreikių ir socialinės atskirties asmenys;	Produkto	8.800,00	0	0
švietimo pagalbos specialistai	Produkto	5.000,00	0	0
Socialinės rizikos, specialiųjų poreikių ir/arba socialinę atskirtį patiriančių asmenų ir švietimo pagalbos darbuotojų, kurie gavo valstybės pripažįstamą kvalifikaciją, dalis (proc.)	Rezultato	80	0	-
Socialinės rizikos, specialiųjų poreikių ir/arba socialinę atskirtį patiriančių asmenų ir švietimo pagalbos darbuotojų, kurie gavo neformaliojo švietimo programos baigimo pažymėjimus, dalis (proc.)	Rezultato	90	0	-
3 prioritetas. Tyrėjų gebėjimų stiprinimas				
1 uždavinys. Tobulinti tyrėjų kvalifikaciją ir kompetenciją, skatinti jų mobilumą				
Studentų, kurie mokėsi pagal formaliojo švietimo programas, skaičius	Produkto	1.000,00	0	0
Mokslininkų ir kitų tyrėjų bei studentų, kurie mokėsi pagal neformaliojo švietimo programas, skaičius, iš kurių:	Produkto	6.000,00	0	0
mokslininkai ir kiti tyrėjai (išskyrus studentus)	Produkto	5.000,00	44	0,88
studentai	Produkto	1.000,00	0	0
Finansuotų subsidijų studentų, mokslininkų ir kitų tyrėjų mokslinei-tiriamajai veiklai skaičius, iš kurių:	Produkto	1.200,00	148	12,33
mokslininkai ir kiti tyrėjai (išskyrus studentus);	Produkto	300	0	0
studentai	Produkto	900	0	0
Mokslininkų ir kitų tyrėjų bei studentų, kurie sėkmingai baigė formaliojo ir neformaliojo švietimo programas bei gavo neformaliojo švietimo baigimo pažymėjimus ir/arba įgijo valstybės pripažįstamą kvalifikaciją, dalis (proc.)	Rezultato	85	70,45	-

2 uždavinys. Padėti didinti tyrėjų skaičių ir mažinti jų amžiaus vidurkį Lietuvoje				
Pagal darbo sutartis įdarbintų mokslininkų ir kitų tyrėjų (išskyrus studentus) skaičius:	Produkto	560	0	0
viešajame sektoriuje;	Produkto	300	0	0
MVĮ	Produkto	260	0	0
Dalis pagal darbo sutartis įdarbintų mokslininkų ir kitų tyrėjų (išskyrus studentus), kurie ir toliau ten dirba po 6 mėnesių po projekto pabaigos (proc.)	Rezultato	80	0	-
4 prioritetas. Administracinių gebėjimų stiprinimas ir viešojo administravimo efektyvumo didinimas				
1 uždavinys. Tbulinti žmogiškųjų išteklių valdymą bei stiprinti administracinius gebėjimus valstybės tarnyboje				
mokymuose dalyvavusių asmenų (valstybės tarnautojų, statutinių tarnautojų, kitų valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų darbuotojų) skaičius	Produkto	37.000,00	0	0
mokyme dalyvavę asmenys (valstybės tarnautojai, statutiniai tarnautojai, kiti valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų darbuotojai)	Produkto	45	0	-
Mokymuose dalyvavę asmenys (statutiniai tarnautojai)	Produkto	30	0	-
Mokymuose dalyvavę asmenys (kiti valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų darbuotojai)	Produkto	25	0	-
Bendradarbiavimo ir partnerystės projektų skaičius	Produkto	20	0	0
Sėkmingai mokymus baigusiu asmenų (valstybės tarnautojai, statutiniai tarnautojai, kiti darbuotojai), kurie taiko įgytas žinias darbe, dalis (proc., 6 mėnesiai po mokymų pabaigos)	Rezultato	75	0	-
Mokymuose dalyvavusių asmenų (valstybės tarnautojai, statutiniai tarnautojai, kiti darbuotojai), kurie sėkmingai baigė mokymus ir gavo mokymo pažymėjimus, dalis	Rezultato	90	0	-
2 uždavinys. Gerinti veiklos valdymą, geriau įgyvendinti ES politikas, tobulinti viešojo administravimo struktūrą				
Lietuvos ministerijose įdiegtų veiklos valdymo sistemų skaičius	Produkto	1	0	0
Lietuvos ministerijose įdiegtų veiklos valdymo sistemų dalis nuo visų ministerijų	Produkto	100	0	-
Parengti savivaldybių bendrieji teritorijų planai	Produkto	21	0	0
Valstybės išlaidų, kurias apima veiklos valdymo sistemos visose 13 ministerijų, dalis	Rezultato	48	0	-
Savivaldybės, kurios turi parengtus bendruosius teritorijų planus (proc. nuo visų savivaldybių)	Rezultato	100	0	-
3 uždavinys. Gerinti ekonominės veiklos reglamentavimą, paslaugų teikimą gyventojams ir verslui				
Geresnio reglamentavimo diegimo projektų, finansuotų ES struktūrinės paramos lėšomis, skaičius	Produkto	15	0	0
Įdiegtų kokybės vadybos sistemų savivaldybių administravimo subjektuose/valstybinio administravimo ir kituose viešojo administravimo subjektuose skaičius	Produkto	100	0	0
Įdiegtų kokybės vadybos sistemų savivaldybių administravimo subjektuose skaičius	Produkto	60	0	0

Įdiegtų kokybės vadybos sistemų valstybinio administravimo ir kituose viešojo administravimo subjektuose skaičius	Produkto	40	0	0
Vidutinis įmonės steigimo laikotarpis	Rezultato	7	0	0
Valstybės ir savivaldybių išlaidų, kurias apima kokybės vadybos sistemos, dalis	Rezultato	25	0	-
5 prioritetas. Techninė parama				
1 uždavinys. Užtikrinti efektyvų ES struktūrinės paramos, gaunamos pagal Konvergencijos tikslą, valdymo ir kontrolės sistemos funkcionavimą įgyvendinant šią Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programą				
Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos įgyvendinimo srityje dirbantys valstybės tarnautojai ir kiti pareigūnai, pakėlę kvalifikaciją (dalyvavę mokymo kursuose bent kartą per metus)	Produkto	96	1	1,04
Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos įgyvendinimo srityje dirbantys valstybės tarnautojai ir kiti pareigūnai, pakėlę kvalifikaciją (dalyvavę mokymo kursuose bent kartą per metus)	Produkto	50	0	-
Valstybės tarnautojai ir kiti pareigūnai, pakėlę kvalifikaciją (dalyvavę mokymo kursuose bent kartą per metus) ir toliau vienerius metus po mokymo programos užbaigimo dirbantys Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos įgyvendinimo srityje	Rezultato	90	0	-
2 uždavinys. Gerinti visuomenės informuotumą apie Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos teikiamą paramą bei įgyvendinimo rezultatus, vykdyti Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos vertinimą				
Įgyvendintos informavimo iniciatyvos (informavimo kampanijos, konferencijos, seminarų ciklai, interneto puslapiai ir kita)	Produkto	7	3	42,86
Galimi pareiškėjai, kurie žino apie ES struktūrinę paramą žmogiškųjų išteklių plėtrai	Rezultato	75	0	-
Ekonomikos augimo veiksmų programa				
1 prioritetas. Ūkio konkurencingumui ir ekonomikos augimui skirti moksliniai tyrimai ir technologinė plėtra				
1 uždavinys. Sustiprinti viešą ir privačią mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros bazę				
MTTP bazės plėtros projektų skaičius	Produkto	60	6	10
Pritraukta privačių investicijų	Rezultato	250,3	0	0
Sukurti ir veikiančios mokslinių tyrimų centrai	Rezultato	12	0	0
2 uždavinys. Padidinti viešo sektoriaus MTTP veiklos efektyvumą ir prieinamumą įmonėms				
MTTP projektų skaičius	Produkto	40	0	0
Bendrų darbo vietų skaičius mokslinių tyrimų srityje	Rezultato	650	0	0
Pasirašytos bendradarbiavimo sutartys tarp tyrimų institucijų ir MVĮ	Rezultato	100	0	0
3 uždavinys. Padidinti MTTP veiklos aktyvumą privačiame sektoriuje				
MTTP projektų skaičius (įmonių mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros veikla)	Produkto	120	222	22,57

Pritraukta privačių investicijų	Rezultato	196,8	14,66	7,45
4 uždavinys. Pagerinti žinių ir technologijų sklaidos terpę, skatinti verslo ir mokslo bendradarbiavimą MTTP srityje				
MTTP ir inovacijų aplinkos gerinimo projektų skaičius	Produkto	40	11	27,5
Naujai sukurtų technologinių įmonių skaičius	Rezultato	15	0	0
2 prioritetas. Verslo produktyvumo didinimas ir aplinkos verslui gerinimas				
1 uždavinys. Padidinti įmonių produktyvumą				
Projektų, skirtų verslo produktyvumui didinti, įskaitant MVĮ projektus, skaičius	Produkto	300	263	87,7
Pritraukta privačių investicijų	Rezultato	597,3	128,82	21,57
2 uždavinys. Padidinti veikiančių įmonių gyvybingumą ir paskatinti verslumą				
Verslo aplinkos gerinimo projektų skaičius	Produkto	120	2	1,67
Struktūrinių fondų lėšomis paremtuose inkubatoriuose veikiančių įmonių skaičius	Rezultato	70	0	0
3 uždavinys. Pagerinti MVĮ priėjimą prie finansavimo šaltinių				
Finansinės inžinerijos priemonėmis paremtų SVV subjektų skaičius	Produkto	5.690,00	0	0
Finansų inžinerijos priemonėmis pritrauktos privačios investicijos	Rezultato	997,9	0	0
4 uždavinys. Pritaikyti viešąsias teritorijas investicijoms pritraukti				
Investicijoms paruoštų viešųjų teritorijų plotas	Produkto	400	0	0
Pritrauktų privačių investicijų	Rezultato	497,2	0	0
3 prioritetas. Informacinė visuomenė visiems				
1 uždavinys. Plėtoti elektroninius sprendimus, didinant viešojo sektoriaus institucijų efektyvumą, ir skatinti elektroninio verslo iniciatyvas šalyje				
Paremtų interaktyvių elektroninių viešųjų paslaugų skaičius	Produkto	100	0	0
Paremtų projektų, skirtų elektroninio verslo plėtrai, skaičius	Produkto	10	0	0
Gyventojų, besilankančių viešųjų institucijų interneto svetainėse, dalies padidėjimas	Rezultato	40	0	0
Verslo įmonių, pardavinėjančių prekes ir paslaugas internetu, dalies padidėjimas	Rezultato	25	0	0
2 uždavinys. Sukurti tolygią ir saugią elektroninių tinklų infrastruktūrą šalyje				
Miestelių ir kaimų, prijungtų prie sukurto plačiajuosčio tinklo, skaičius	Produkto	770	0	0
Paremtų projektų, susijusių su saugos klausimais, skaičius	Produkto	10	0	0
Gyventojų, turinčių galimybę tapti plačiajuosčio tinklo paslaugų vartotojais, dalies padidėjimas	Rezultato	23	0	0
Interneto vartotojų, internete susiduriančių su saugos problemomis, dalies sumažėjimas	Rezultato	20	0	0
4 prioritetas. Esminė ekonominė infrastruktūra				

1 uždavinys. Sudaryti technines galimybes ir aplinkosaugines prielaidas Lietuvos elektros ir dujų rinkų integracijai į vieningą ES elektros ir dujų rinką				
Naujai dujofikuotų vietovių skaičius	Produkto	10	0	0
Papildomas skaičius gamtinių dujų vartotojų, aptarnaujamų dėl išplėsto tinklo	Rezultato	60.000,00	0	0
2 uždavinys. Padidinti energijos tiekimo patikimumą ir saugumą				
Modernizuota centralizuoto šilumos tiekimo tinklų (sutartinių 100mm skersmens viengubų vamzdžių)	Produkto	1.800,00	25,2	1,4
Šilumos vartotojų, kuriems pagerėjo šilumos tiekimo patikimumas ir kokybė, skaičius	Rezultato	300.000,00	43.430,00	14,48
3 uždavinys. Eismo saugos inžinerinių priemonių diegimas				
Įdiegtos saugaus eismo gerinimo ir aplinkosaugos priemonės padidinto avaringumo rizikos ruožuose	Produkto	35	27	77,14
Panaikintų „juodųjų dėmių“ skaičius	Rezultato	25	0	0
4 uždavinys. Valstybinės ir regioninės reikšmės transporto infrastruktūros techninių parametru gerinimas				
Nutiesta naujų ir rekonstruota esamų automobilių kelių	Produkto	850	650,32	76,51
Nutiesta naujų ir rekonstruota esamų geležinkelių kelių	Produkto	50	0	0
Sutaupytas laikas vežant krovinius rekonstruotais geležinkeliais	Rezultato	4	0	0
5 uždavinys. Regioninės vandens transporto infrastruktūros plėtra				
Pastatyta ir rekonstruota prieplaukų	Produkto	2	0	0
Aptarnautų laivų skaičius vidutiniškai per metus	Rezultato	3.000,00	0	0
5 prioritetas Transeuropinių transporto tinklų plėtra				
1 uždavinys. Nepakankamų sausumos transporto infrastruktūros jungčių su kitomis ES valstybėmis ir trečiųjų šalių transporto tinklais išplėtojimas, TEN-T tinklo pritaikymas augančiam eismo intensyvumui				
Nutiesta naujų ir rekonstruota esamų TEN-T tinklo automobilių kelių	Produkto	315	85,94	27,28
Nutiesta naujų ir rekonstruota esamų TEN-T tinklo geležinkelių kelių	Produkto	170	0	0
Padidėjęs pervežtų krovinių kiekis TEN-T tinklu per metus	Rezultato	133	0	0
2 uždavinys. Svarbiausio šalies tranzito mazgo – Klaipėdos jūrų uosto – geresnis potencialo panaudojimas ir konkurencingumo didinimas				
Pastatyta ir rekonstruota krantinų	Produkto	775	0	0
Padidėjęs Ro-Ro, Ro-PAX laivais gabenamų krovinių skaičius	Rezultato	1,5	0	0
Padidėjęs Ro-Ro, Ro-PAX laivais gabenamų keleivių skaičius	Rezultato	83	0	0
3 uždavinys. Tarptautinių oro uostų infrastruktūros pajėgumo išvystymas				
Įgyvendintų projektų skaičius	Produkto	6	4	66,67

Papildomai aptarnautų keleivių skaičius	Rezultato	1,16	0,43	37,07
4 uždavinys. Transporto avaringumo ir grūsčių TEN-T tinkle mažinimas				
Nutiesta ir rekonstruota kelių	Produkto	24	0	0
Sutaupytas laikas	Rezultato	18,4	0	0
6 prioritetas Techninė parama				
1 uždavinys. Garantuoti efektyvų ES struktūrinės paramos, skiriamos pagal Konvergencijos tikslą, valdymo ir kontrolės sistemos funkcionavimą, įgyvendinant šią Ekonomikos augimo veiksmų programą				
Ekonomikos augimo veiksmų programos įgyvendinimo srityje dirbantys valstybės tarnautojai ir darbuotojai, kurie patobulino kvalifikaciją ne mažiau kaip kartą per metus	Produkto	90	11,5	12,78
Valstybės tarnautojai ir darbuotojai, kurie patobulino kvalifikaciją (dalyvavo mokymo kursuose mažiausiai kartą per metus) ir dirba ne trumpiau kaip vienerius metus Ekonomikos augimo veiksmų programos įgyvendinimo srityje	Rezultato	90	0	-
2 uždavinys. Gerinti visuomenės informuotumą apie Ekonomikos augimo veiksmų programos teikiamą paramą bei įgyvendinimo rezultatus, vykdyti Ekonomikos augimo veiksmų programos vertinimą				
Įgyvendintos informavimo iniciatyvos (informavimo kampanijos, konferencijos, seminarų ciklai, interneto puslapiai ir kita)	Produkto	21	1	4,76
Galimi paramos gavėjai, kurie žino apie ES struktūrinę paramą ekonomikos augimui skatinti	Rezultato	75	0	-
Sanglaudos skatinimo veiksmų programa				
1 prioritetas. Vietinė plėtra ir urbanistinė plėtra, kultūros paveldo ir gamtos išsaugojimas bei pritaikymas turizmo plėtrai				
1 uždavinys. Sumažinti pagrindinių ir likusių šalies miestų gyvenimo aplinkos ir kokybės skirtumus, ypatingą dėmesį skiriant būsto sąlygų pagerinimui probleminėse vietovėse				
Regioninių ekonomikos augimo centrų integruotų urbanistinės plėtros projektų skaičius	Produkto	100	0	0
Probleminių teritorijų kompleksinių plėtros projektų skaičius	Produkto	200	6	3
Atnaujintų daugiabučių namų skaičius	Produkto	1.150,00	0	0
Metinis materialinių investicijų indekso vienam gyventojui padidėjimas regioniniuose ekonomikos augimo centruose (Alytaus m. sav., Marijampolės sav., Mažeikių r. sav., Tauragės r. sav., Telšių r. sav., Utenos r. sav. ir Visagino sav.), lyginant su Lietuvos Respublikos indeksu)	Rezultato	0,01	0	0
Renovuotų daugiabučių namų energijos vartojimo efektyvumo padidėjimas (proc.)	Rezultato	30	0	-
2 uždavinys. Sudaryti prielaidas spartesnei ūkinės veiklos diversifikacijai kaimo vietovėse				
Kaimo integruotų bendruomeninės ir viešosios infrastruktūros, susijusios su verslo sąlygų gerinimu ir užimtumo didinimu, plėtros projektų skaičius	Produkto	100	0	0
Pritraukta privačių investicijų	Rezultato	172,64	0	0

3 uždavinys. Skatinti atvykstamąjį ir vietos turizmą, tinkamai išnaudojant gamtos išteklius, kultūros paveldą bei sukuriant palankesnes sąlygas aktyviam poilsiui.				
Projektų skaičius	Produkto	120	10	8,3
Pritraukta privačių investicijų	Rezultato	172,64	48,48	28,08
Naujai sukurtų darbo vietų skaičius (vyrai)	Rezultato	250	0	0
Naujai sukurtų darbo vietų skaičius (moterys)	Rezultato	250	0	0
4 uždavinys. Skatinti gamtos išteklių (visų pirma vandens išteklių bei kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės) išsaugojimą, sudarant sąlygas efektyviam jų pritaikymui gyventojų ir ūkio reikmėms.				
Saugomų teritorijų (valstybinių parkų ir rezervatų) skaičius, kuriose įrengti lankytojų centrai ir vizualinės informacinės sistemos	Produkto	25	0	0
Saugomų teritorijų, kuriose sudarytos sąlygos lankytis be žalos gamtai, dalies padidėjimas, (procentiniai punktai)	Rezultato	70	0	0
2 prioritetas. Viešųjų paslaugų (sveikatos, švietimo, socialinių) kokybė ir prieinamumas				
1 uždavinys. Teikti kokybiškas ir prieinamas sveikatos priežiūros paslaugas				
Paramą gavusių sveikatos priežiūros įstaigų skaičius	Produkto	110	49	44,55
Projektų skaičius (sveikatos apsauga)	Produkto	75	46	61,33
Pacientų, kuriems pagerėjo sveikatos priežiūros paslaugų kokybė ir prieinamumas, skaičius	Rezultato	1.050.500,00	130.026,00	12,38
2 uždavinys. Užtikrinti aukštesnę švietimo ir studijų sistemos paslaugų kokybę bei prieinamumą, gerinant visų amžiaus grupių asmenų dalyvavimą mokymosi visą gyvenimą sistemoje				
Projektų skaičius	Produkto	100	10	10
Tiesioginės naudos gavėjų iš investicijų į švietimo infrastruktūrą skaičius (per 6 mėn. po projekto pabaigos)	Rezultato	110.000,00	46.248,00	42,04
3 uždavinys. Užtikrinti geresnį profesinio mokymo pasiūlos ir paklausos suderinamumą, pagerinti darbo jėgos kvalifikaciją ir paskatinti ekonomiškai neaktyvius gyventojus įsitraukti į darbo rinką				
Pastatytų, rekonstruotų objektų ar objektų, kuriuose atnaujinta įranga (toliau – objektai), skaičius (profesinio mokymo, valstybės užimtumo rėmimo politiką įgyvendinančių institucijų)	Produkto	82	10,57	12,89
Asmenų (besimokančiųjų, dėstytojų, bedarbių, ekonomiškai neaktyvių asmenų), kurie gaus tiesioginės naudos iš valstybės investicijų į profesinio mokymo ir valstybės užimtumo rėmimo politiką įgyvendinančių įstaigų infrastruktūrą, skaičius	Rezultato	225.000,00	0	0
4 uždavinys. Paskatinti socialinės rizikos asmenų bei socialinę atskirtį patiriančių asmenų ir jų šeimų narių geresnę integraciją į visuomenę ir darbo rinką				
Pastatytų, rekonstruotų objektų ar objektų, kuriuose atnaujinta įranga (toliau – objektai), skaičius (socialines paslaugas ir paslaugas neįgaliesiems teikiančių institucijų)	Produkto	114	0,56	0,49

Neįgalųjų, socialinę atskirtį patiriančių asmenų arba asmenų, kuriems gresia socialinė atskirtis, gavusių tiesioginės naudos iš investicijų į nestacionarių socialinių paslaugų bei neįgaliesiems skirtos infrastruktūros plėtrą, skaičius	Rezultato	390.000,00	0	0
3 prioritetas. Aplinka ir darnus vystymasis				
1 uždavinys. Vandens tiekimo ir nuotėkų tvarkymo sistemų renovavimas ir plėtra				
Gyvenamųjų vietovių, kuriose renovuota/pastatyta vandens tiekimo ir/ar nuotekų sistema, skaičius	Produkto	220	2	0,91
Gyventojų, kurie naudojami centralizuotomis nuotekų surinkimo ir tvarkymo paslaugomis, dalies padidėjimas	Rezultato	8	0	0
2 uždavinys. Šiuolaikiškas atliekų tvarkymo sistemos sukūrimas				
Uždarytų ir sutvarkytų sąvartynų/šiukšlynų skaičius	Produkto	249	0	0
ES aplinkosauginius reikalavimus atitinkančių sąvartynų dalies padidėjimas	Rezultato	100	0	0
3 uždavinys. Šiuolaikiškas atliekų tvarkymo sistemos sukūrimas				
Modernizuotų didžiųjų energetikos objektų skaičius	Produkto	3	0	0
Pagrindinių teršalų koncentracijos išmetamose dujose sumažėjimas modernizuotuose dideliuose kurą deginančiuose objektuose - SO ₂ (mg/Nm ³)	Rezultato	1.300,00	0	0
Pagrindinių teršalų koncentracijos išmetamose dujose sumažėjimas modernizuotuose dideliuose kurą deginančiuose objektuose - NO _x (mg/Nm ³)	Rezultato	50	0	0
Pagrindinių teršalų koncentracijos išmetamose dujose sumažėjimas modernizuotuose dideliuose kurą deginančiuose objektuose - KD (mg/Nm ³)	Rezultato	50	0	0
4 uždavinys. Padidinti energijos gamybos ir vartojimo efektyvumą bei atsinaujinančiųjų energijos išteklių vartojimą				
Energijos taupymo požiūriu atnaujintų viešosios paskirties pastatų skaičius	Produkto	200	39,22	19,61
Atnaujintuose viešosios paskirties pastatuose sutaupyta energijos kiekis (GWh)	Rezultato	100	2,66	2,66
4 prioritetas. Techninė parama				
1 uždavinys. Garantuoti efektyvų ES struktūrinės paramos, skiriamos pagal Konvergencijos tikslą, valdymo ir kontrolės sistemos funkcionavimą, įgyvendinant šią Sanglaudos skatinimo veiksmų programą				
Sanglaudos skatinimo veiksmų programos įgyvendinimo srityje dirbantys valstybės tarnautojai ir darbuotojai, kurie patobulino kvalifikaciją ne mažiau kaip kartą per metus	Produkto	72	18,5	25,69
Valstybės tarnautojai ir darbuotojai, kurie patobulino kvalifikaciją (dalyvavo mokymo kursuose mažiausiai kartą per metus) ir dirba ne trumpiau kaip vienerius metus Sanglaudos skatinimo veiksmų programos įgyvendinimo srityje	Rezultato	90	0	-
2 uždavinys. Gerinti visuomenės informuotumą apie Sanglaudos skatinimo veiksmų programos teikiamą paramą bei įgyvendinimo rezultatus, vykdyti Sanglaudos skatinimo veiksmų programos vertinimą				

Įgyvendintos informavimo iniciatyvos (informavimo kampanijos, konferencijos, seminarų ciklai, interneto puslapiai ir panašiai)	Produkto	21	1	4,76
Galimi paramos gavėjai, kurie žino apie ES struktūrinę paramą sanglaudos skatinimui	Rezultato	75	0	-
Techninės paramos veiksmų programa				
1 uždavinys. Sukurti ES struktūrinės paramos, gaunamos pagal Konvergencijos tikslą, administravimo sistemą ir užtikrinti efektyvų šios sistemos funkcionavimą įgyvendinant Lietuvos 2007–2013 metų ES struktūrinės paramos panaudojimo strategiją bei Žmogiškųjų išteklių plėtros, Ekonomikos augimo, Sanglaudos skatinimo ir Techninės paramos veiksmų programas				
ES struktūrinės paramos administravimo srityje dirbantys valstybės tarnautojai ir darbuotojai, kuriems buvo nustatyti individualūs kvalifikacijos tobulinimo planai ir kurie mokėsi (įvykdė individualiuose kvalifikacijos tobulinimo planuose numatytus metinius mokymo planus (nustatoma kasmet (ES struktūrinės paramos administravimo srityje dirbančių valstybės tarnautojų ir darbuotojų, kuriems buvo nustatyti individualūs kvalifikacijos tobulinimo planai ir kurie mokėsi, skaičius ir procentas bus nustatomi nuolat pagal atsakingų institucijų teikiamą informaciją))	Produkto	542	71	13,1
ES struktūrinės paramos administravimo srityje dirbantys valstybės tarnautojai ir darbuotojai, kuriems buvo nustatyti individualūs kvalifikacijos tobulinimo planai ir kurie mokėsi (įvykdė individualiuose kvalifikacijos tobulinimo planuose numatytus metinius mokymo planus (nustatoma kasmet (ES struktūrinės paramos administravimo srityje dirbančių valstybės tarnautojų ir darbuotojų, kuriems buvo nustatyti individualūs kvalifikacijos tobulinimo planai ir kurie mokėsi, skaičius ir procentas bus nustatomi nuolat pagal atsakingų institucijų teikiamą informaciją))	Produkto	90	0	-
ES struktūrinės paramos administravimo srityje dirbantys valstybės tarnautojai ir darbuotojai, kurie patobulino kvalifikaciją per N metus (jiems buvo nustatyti individualūs kvalifikacijos tobulino planai ir jie mokėsi (įvykdė individualiuose kvalifikacijos tobulinimo planuose numatytus metinius mokymo planus) ir išdirbo ES struktūrinės paramos administravimo srityje N+1 metus	Rezultato	70	0	-
2 uždavinys. Gerinti pareiškėjų, projektų vykdytojų ir visuomenės informuotumą apie ES struktūrinę paramą, Žmogiškųjų išteklių plėtros, Ekonomikos augimo, Sanglaudos skatinimo ir Techninės paramos veiksmų programų teikiamą paramą bei įgyvendinimo rezultatus				
Įgyvendintos informavimo iniciatyvos (informavimo kampanijos, konferencijos, seminarų ciklai, interneto puslapiai ir kita)	Produkto	50	18,67	37,34
Įgyvendintomis informavimo ir viešinimo iniciatyvomis pasinaudojusi, t.y. žinanti apie ES struktūrinę paramą Lietuvai 2007-2013 m., visuomenės dalis	Rezultato	50	0	-
3 uždavinys. Atlikti Žmogiškųjų išteklių plėtros, Ekonomikos augimo, Sanglaudos skatinimo ir Techninės paramos veiksmų programų vertinimą ir stiprinti vertinimo galimybes				
Atlikti strateginiai vertinimai	Produkto	3	0	0
Vertinimo rekomendacijos, priimtos įgyvendinti	Rezultato	70	89,66	-

* 2009 – 12 – 15 duomenys.

IV PRIEDAS. NACIONALINIS INDĖLIS Į EUROPOS EKONOMIKOS ATGAIVINIMO PLANĄ

1. FINANSAVIMAS:

a) ar avansai, gauti 2007–2009 m. laikotarpiu, buvo panaudoti išankstinių veiklų finansavimui? (Viešojo administravimo institucijoms ir įmonėms ar kitiems ūkio subjektams).

Lietuva 2007–2009 m. laikotarpiu iš ESF, ERDF ir Sanglaudos fondo gavo 644,4 mln. eurų avansų, įskaitant, atitinkamai pakeitus Tarybos reglamento Nr. 1083/2006 nuostatas, papildomai 2009 m. Lietuva gavo 89,4 mln. eurų. Atsižvelgiant į susidariusią ekonominę-socialinę situaciją bei valstybės biudžeto deficitą, gauti avansai, ypač papildomi avansai 2009 m., padėjo spręsti bendrojo finansavimo problemas ir pastūmėjo struktūrinės paramos įsisavinimo procesą, nes jie buvo panaudoti pradėtų projektų veikloms finansuoti. Iki 2009 m. gruodžio 15 d. pagal visas veiksmų programas net 328 projektų vykdytojams buvo išmokėtas avansas.

Siekiant paspartinti ES struktūrinės paramos įsisavinimą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. vasario 11 d. nutarimu Nr. 101 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. gruodžio 19 d. nutarimo Nr. 1443 „Dėl Projektų administravimo ir finansavimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“ (2009., Nr. 19-770), numatyta, kad ne tik viešųjų, bet ir privačių juridinių asmenų įgyvendinamiems projektams finansuoti projekto finansavimo ir administravimo sutartyje gali būti numatytas avansas. Šiuo pakeitimu taip pat numatyta, kad privatūs juridiniai asmenys, siekiantys gauti avansą, kartu su avanso mokėjimo prašymu turi pateikti finansų įstaigos ar draudimo įmonės garantiją arba laidavimo raštą dėl avanso sumos, tuo tarpu viešieji juridiniai asmenys turi pateikti finansų įstaigos ar draudimo įmonės garantiją arba laidavimo raštą dėl avanso sumos, jeigu avanso suma yra didesnė kaip 14 481 euras (50 000 litų). Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. spalio 28 d. nutarimu Nr. 1385 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. gruodžio 19 d. nutarimo Nr. 1443 „Dėl Projektų administravimo ir finansavimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“ (Žin., 2009, Nr. 131-5682), taip pat numatyta, kad avanso suma, kai nereikalaujama pateikti finansų įstaigos ar draudimo įmonės garantiją arba laidavimo raštą dėl avanso sumos, viešiesiems juridiniams asmenims, įgyvendinantiems iš ESF finansuojamus projektus, padidinta iki beveik 29 000 eurų (100 000 litų) (reikalavimas pateikti garantiją arba laidavimo raštą dėl avanso sumos netaikomas biudžetinėms įtaigoms).

b) ar išlaidos, patirtos įgyvendinant didelės apimties projektus, buvo deklaruotos, kol Europos Komisijai dar nėra pateiktos didelės apimties projektų paraiškos?

Atsižvelgiant į tai, kad šiuo metu vyksta kelių paraiškų vertinimas ir į tai, kad nuostatos, suteikiančios galimybę deklaruoti EK išlaidas, patirtas įgyvendinant didelius projektus tuo atveju, jeigu projektas dar nėra patvirtintas EK, į nacionalinę teisę perkeltos visai nesenai ir į tai, kad pirmoji didelės apimties projekto

„Kaimiškujų vietovių informacinių technologijų plačiajuosčio tinklo RAIN plėtra“ finansavimo ir administravimo sutartis pasirašyta 2009 m. gruodžio 7 d., kol kas nėra patirtų ir EK deklaruota išlaidų, įgyvendinant didelės apimties projektus.

c) ar avansai pagal valstybės pagalbos schemas, skirti mažoms ir vidutinėms įmonėms, buvo išmokėti ir deklaruoti EK, kad kompensuotų išlaidas?

Remiantis šiuo metu galiojančiais nacionaliniais teisės aktais, reglamentuojančiais ES struktūrinės paramos panaudojimą, nėra numatytas avansų deklaravimas pagal valstybės pagalbos schemas mažoms ir vidutinėms įmonėms.

d) ar paspartintos planuotos 2007–2013 m. laikotarpio investicijos?

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. vasario 25 d. patvirtintame Ekonomikos skatinimo plane, kaip vienas iš šalies ekonomikos gaivinimo ir skatinimo veiksnių yra numatytas spartesnis ES struktūrinės paramos panaudojimas. *Pirmiausia ES struktūrinės paramos finansavimą siekta spartinti didinant finansavimą finansų inžinerijos (skiriant didesnę paramą mažosioms ir vidutinėms įmonėms) ir energijos efektyvumo didinimo priemonėms.*

Įgyvendinant finansų inžinerijos priemones buvo įsteigti du kontroliuojantieji fondai:

- **„JEREMIE kontroliuojantysis fondas“.** 2008 m. spalio 1 d. pasirašyta trišalė finansavimo sutartis tarp Lietuvos Respublikos finansų ir Lietuvos Respublikos ūkio ministerijų bei Europos investicijų fondo (toliau – EIF) dėl JEREMIE (Bendros Europos lėšos mažosioms ir vidutinėms įmonėms) kontroliuojančiojo fondo įsteigimo, kurio vertė fondo įsteigimo metu buvo apie 80 mln. eurų (275 mln. litų) (visos lėšos skirtos iš Europos regioninės plėtros fondo (toliau – ERPF)). 2009 m. šis fondas padidintas iki 290 mln. eurų (1 mlrd. litų), iš kurių apie 80 mln. eurų (275 mln. litų) sudaro bendrojo finansavimo lėšos. Fondo lėšas numatoma skirti paskoloms, portfelinėms garantijoms, rizikos kapitalo fondams ir bendrų investicijų fondui „Verslo angelai“.
- **INVEGOS fondas.** 2009 m. balandžio 8 d. pasirašyta trišalė finansavimo sutartis tarp Lietuvos Respublikos finansų ir Lietuvos Respublikos ūkio ministerijų bei UAB „Investicijų ir verslo garantijos“ (toliau – INVEGA), pagal kurią įsteigtas INVEGOS fondas, kurio vertė apie 58 mln. eurų (200 mln. litų). Šis fondas, kaip ir JEREMIE kontroliuojantysis fondas, finansuojamas ERPF lėšomis. INVEGOS fondas per bankus, pritraukdamas privačių bankų lėšas, teikia lengvatines paskolas labai mažoms, mažoms ir vidutinėms įmonėms.

2009 m. pradėta įgyvendinti atskira finansų inžinerijos priemonė (nesteigiant kontroliuojančiojo fondo) – „Garantijų fondas“. Remiantis bendra Lietuvos Respublikos finansų ir Lietuvos Respublikos ūkio ministerijų

bei INVEGA trišale sutartimi „Garantijų fondui“ skirta 37,4 mln. eurų (129 mln. litų) ES struktūrinių fondų lėšų, kurias administruoja INVEGA. Naujai įsteigtas „Garantijų fondas“ kompensuoja 80 proc. garantijų išmokų, išmokamų vykdant INVEGOS įsipareigojimus pagal jos suteiktas garantijas finansų įstaigoms už smulkiojo ir vidutinio verslo (toliau – SVV) subjektų imamas paskolas. Ši priemonė leidžia daugiau SVV įmonių pasinaudoti INVEGOS teikiamomis garantijomis ir taip palengvinamas priėjimas prie finansavimo šaltinių.

Pažymėtina, kad finansų inžinerijos priemonės papildo priemonė – „Dalinis palūkanų kompensavimas“. Šiai, taip pat INVEGOS administruojamai ir visuotinės dotacijos būdu įgyvendinamai priemonei skirta 30 mln. eurų (104 mln. litų) ES struktūrinių fondų lėšų, kurie naudojami kompensuoti dalį SVV subjekto iš kredito įstaigų paimtų paskolų palūkanų.

Taip pat dera pastebėti, kad iki 2009 m. pabaigos planuojama pasirašyti trišalę finansavimo sutartį tarp Lietuvos Respublikos finansų ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijų bei INVEGOS dėl Verslumo skatinimo kontroliuojančiojo fondo įsteigimo, kurio vertė numatoma sieks 14,5 mln. eurų (50 mln. litų). Šis fondas, kurio įsteigimu siekiama pagerinti finansavimo prieinamumą labai mažoms ir mažoms įmonėms įgyvendinant Žmogiškųjų išteklių prioriteto *Kokybiškas užimtumas ir socialinė aprėptis* priemonę „Verslumo skatinimas“, bus finansuojamas ESF lėšomis. Pagrindinės *Verslumo skatinimo kontroliuojančio fondo* planuojamos finansuoti veiklos yra beveik 25 tūkst. eurų (86 tūkst. litų) siekiančių lengvatinių paskolų labai mažoms ir mažoms įmonėms, savo verslą pradedantiems fiziniams asmenims teikimas, derinamas su mokymo ir konsultavimo veiklomis. Įgyvendinant paskolų teikimo schemą, numatoma galimybė iki 30 proc. suteiktos paskolos pakeisti subsidija.

Įgyvendinant energijos efektyvumo didinimo priemonės 2009 m. birželio 11 d. pasirašyta trišalė sutartis tarp Lietuvos Respublikos finansų ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijų ir Europos investicijų banko (toliau – EIB) dėl JESSICA kontroliuojančiojo fondo, skirto daugiabučių gyvenamųjų namų modernizavimui įsteigimo. Į įsteigtą fondą ketinama pervesti 227,4 mln. eurų (785 mln. litų) ES struktūrinių fondų ir nacionalinių bendrojo finansavimo lėšų. EIB valdomas fondas per finansinius tarpininkus teiks ilgalaikės lengvatines paskolas gyventojams, siekiantiems atnaujinti savo būstą. Sutartis su bankais, per kuriuos JESSICA kontroliuojantysis fondas teiks paskolas, planuojama pasirašyti ir pagal būsto priemonės įgyvendinamus projektus pradėti įgyvendinti 2010 m. pradžioje. Taip pat paramą energijos efektyvumo didinimo priemonėms įgyvendinti numatoma teikti kaip negrąžintiną subsidiją (dotaciją). Iš viso negrąžintinų subsidijų forma viešųjų pastatų energijos efektyvumo didinimo projektams planuojama paskirstyti 310,2 mln. eurų (1 071 mln. litų). Šiuo metu yra pasirašytos 231 sutartys, pagal kurias projektams skirti beveik 170 mln. eurų (585 mln. litų).

Apibendrinant galima teigti, kad reaguojant į smarkiai pasikeitusią šalies socialinę-ekonominę situaciją buvo paspartintos 2007–2013 m. laikotarpio investicijos į tas sritis, kur tikimasi didesnio ekonomikos augimo

potencialo, t.y. verslo ir energetikos sektorius. Be to, siekiant paspartinti investicijas buvo atlikti ir tam tikri administraciniai pakeitimai, apie kuriuos plačiau kalbama 4 dalyje.

e) ar dabartinėse veiksmų programose buvo naudojamas lankstumo principas, siekiant pakeisti ES paramos, skirtos projektams, finansavimo proporcijas (iki 100 proc. panaudojant ES lėšas)?

Atsižvelgiant į ekonominę-socialinę situaciją ir blogėjančius ekonominius rodiklius bei siekiant sumažinti valstybės biudžeto deficitą ir išvengti, kad fiskalinis deficitas išaugtų iki 3 proc. BVP, buvo priimtas sprendimas pakeisti veiksmų programų finansinius planus, padidinant ES struktūrinės paramos naudojimo intensyvumą iki maksimaliai galimo pagal Tarybos reglamento Nr. 1083/2006 53 straipsnio 2 punkto ir 54 straipsnio 2 punkto nuostatas, t.y. 85 proc. visos veiksmų programos lygiu ir fondų lygiu, o techninės paramos prioritetui taikyti 100 proc. intensyvumą.

Taip pat įgyvendinant atitinkamas veiksmų programų prioritetų priemones yra numatyta galimybė jas finansuoti 100 proc. ES struktūrinės paramos lėšomis, tačiau išlaikant nustatytą paramos naudojimo intensyvumą veiksmų programų prioritetų lygmenyje.

Lankstumo principas, siekiant pakeisti ES paramos, skirtos projektams, finansavimo proporcijas naudojamas įgyvendinant Sanglaudos skatinimo veiksmų programos prioriteto *Vietinė ir urbanistinė plėtra, kultūros paveldo ir gamtos išsaugojimas bei pritaikymas turizmo plėtrai* projektus ir Ekonomikos augimo veiksmų programos prioriteto *Esminė ekonominė infrastruktūra ir prioriteto Transeuropinių transporto tinklų plėtra* projektus. Galimybė taikyti lankstumo principą yra svarstoma įgyvendinant Žmogiškųjų išteklių plėtros programą.

Taigi įgyvendinant 2007–2013 m. laikotarpio veiksmų programas buvo padidintas ES struktūrinės paramos naudojimo intensyvumas iki maksimaliai galimo, taip pat pasinaudota lankstumo principo galimybe kai kurių prioritetų projektus finansuoti 100 proc. ES struktūrinės paramos lėšomis.

2. TINKAMŲ IŠLAIDŲ KATEGORIJŲ SUPAPRASTINIMAS

Ar institucijos naudoja ar planuoja naudoti:

a) netiesiogines išlaidas, deklaruotas pagal vienodo dydžio normą (flate-rate basis)?

Remiantis Lietuvos Respublikos Finansų ministro 2008 m. kovo 7 d. įsakymu Nr. 1K-112 „Dėl Netiesioginių projekto išlaidų nustatymo ir apmokėjimo naudojant vienodo dydžio normą taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 2008, 37–1348), netiesioginės projekto išlaidos nustatomos ir apmokamos naudojant vienodo dydžio normą įgyvendinant Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programą, bendrai finansuojamą iš ESF. Atsižvelgiant į tai, netiesioginių projekto išlaidų apmokėjimą naudojant vienodo dydžio normą naudojo tik institucijos, administruojančios numatytas priemones pagal Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programą.

Pažymėtina, kad šiuo metu yra atliekama studija (tyrimas) dėl netiesioginių projektų išlaidų apmokėjimo taikant vienodo dydžio normą (neviršijant 20 proc. nuo tiesioginių projekto išlaidų) iš ERPF bendrai finansuojamuose projektuose.

Trečiojo 2009 m. ketvirčio pabaigoje apytikslė vienodo dydžio normos suma, kuri sumokėta paramos gavėjams ir įtraukta į mokėjimo reikalavimus, išsiųstus vadovaujančiai institucijai, siekia apie 54 tūkst. eurų (187 tūkst. litų).

b) vienodo dydžio normos išlaidas, apskaičiuotas taikant standartinius vieneto įkainius (standard scales of unit cost)?

Dabartiniu metu ši išlaidų kategorija nėra naudojama įgyvendinant veiksmų programas, nes nuostatos, suteikiančios tokią galimybę kol kas nėra perkeltos į šalies nacionalinius teisės aktus. Pažymėtina, kad šiuo metu yra atliekama studija (tyrimas) dėl vienodo dydžio išlaidų, pagrįstų fiksuotais vieneto įkainiais iš ERDF ir ESF bendrai finansuojamuose projektuose, po kurios bus nuspręsta, kokiose srityse galima naudoti šią išlaidų kategoriją ir pakeisti atitinkami nacionaliniai teisės aktai.

c) bendrąsias sumas (lump sums), skirtas padengti visą arba dalį veiklų išlaidų?

Dabartiniu metu ši išlaidų kategorija nėra naudojama įgyvendinant veiksmų programas, nes nuostatos, suteikiančios tokią galimybę nėra perkeltos į šalies nacionalinius teisės aktus. Artimiausiu metu planuojama atlikti studiją, siekiant nustatyti veiksmus, kuriems gali būti taikomos bendrosios sumos, po kurios bus nuspręsta, kokiose srityse galima naudoti šią išlaidų kategoriją ir pakeisti atitinkami nacionaliniai teisės aktai.

3. VEIKSMŲ PROGRAMŲ PRIORITETŲ IŠPLĖTIMAS ARBA KOREGAVIMAS

a) kurios priemonės pagal keturias prioritetines sritis, išdėstytas 2008 m. gruodžio 16 d. Komisijos komunikate Europos parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui bei Regionų komitetui – Sanglaudos politika. Investicijos į tikrąją ekonomiką KOM(2008)876 (žmonės, verslas, infrastruktūra ir energetika, moksliniai tyrimai ir inovacijos) (toliau – Komunikatas) yra paspartintos ar pakoreguotos? Ar reikalingi kiti koregavimai pradžioje suplanuotoms priemonėms įgyvendinti, siekiant patenkinti naujus ar pasikeitusius poreikius? Kokia tikėtina šių pakeitimų įtaka? Ar numatomas didesnis naudos gavėjų skaičius, nei tikėtasi? Ar nustatyti nauji poreikiai?

Reaguojant į pasikeitusią socialinę-ekonominę situaciją buvo peržiūrėti ir patikslinti atitinkami veiksmų programų prioritetai. Pagrindiniai atlikti pakeitimai susiję su trimis prioritetinėmis sritimis – *Žmonės, Verslas, Energetika ir Infrastruktūra* – išdėstytomis Komunikate.

Įgyvendinant prioritetinės srities *Žmonės* rekomendacijas „*investuoti į susijusias darbo rinkos lankstumo ir užimtumo garantijų pusiausvyros priemones, visų pirma pagal sustiprintas skatinimo programas, siekiant užtikrinti greitą bedarbių integraciją į darbo rinką*“ bei „*prireikus pagal ESF programas skirti daugiau dėmesio labiausiai krizės paveiktoms asmenų grupėms*“ buvo ženkliai paspartintos Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos kai kurių prioritetu *Kokybiškas užimtumas ir socialinė aprėptis* priemonių įgyvendinimas: perskirsčius lėšas tarp atitinkamų prioritetų buvo padidintas finansavimas remiamojo įdarbinimo priemonėms (įdarbinimas subsidijuojant, darbo įgūdžių įgijimo rėmimas, viešieji darbai). (28,4 mln. eurų (98 mln. litų) buvo padidintas finansavimas priemonei „Ieškančių darbo asmenų integracija į darbo rinką“). Pagal pasirašytas sutartis, per ateinančius 2 metus į aktyvias darbo rinkos politikos priemones planuojama įtraukti per 30 tūkst. asmenų, tai net 16 tūkst. daugiau nei buvo planuota pagal Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programą.

Siekiant įgyvendinti prioritetinės srities *Verslas* rekomendaciją „*sudaryti geresnes sąlygas vystyti mikrokreditų iniciatyvas ir naudotis pagal JASMINE programą teikiama parama, t. y. technine pagalba, mikrokreditų iniciatyvoms*“ buvo patikslintas Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos prioritetas *Kokybiškas užimtumas ir socialinė aprėptis*, kurio pakeitimu išplėstos užimtumo rėmimo priemonės, numatant galimybę finansų inžinerijos priemonių pagalba labai mažoms ir mažoms įmonėms bei fiziniams asmenims pradėti savo verslą, taip pat socialinėms įmonėms plėtoti savo verslą.

Tikslinant Ekonomikos augimo veiksmų programos prioritetu *Verslo produktyvumo didinimas ir verslo aplinkos gerinimas* 3 uždavinį „*Pagerinti SVV subjektų priėjimą prie finansavimo šaltinių*“ buvo suteikta galimybė visiems smulkaus ir vidutinio verslo subjektams (ne tik mažoms ir vidutinėms įmonėms) pasinaudoti finansų inžinerijos priemonių teikiama parama. Praplečiant galimų paramos gavėjų sąrašą taip pat buvo padidintos lėšos kontroliuojančiųjų fondų įgyvendinamoms finansų inžinerijos priemonėms nuo 80 mln. eurų (275 mln. litų) iki 348 mln. eurų (1200 mln. litų) ir įsteigtas JEREMIE kontroliuojantysis fondas ir INVEGOS fondas, kurie per finansinius tarpininkus teiks finansinę paramą smulkaus ir vidutinio verslo subjektams. Įvykdžius šias korekcijas buvo prisidėta prie prioritetu *Verslas* rekomendacijų „*užtikrinti investicijas į įmonių, ypač mažų ir vidutinių, ilgojo laikotarpio konkurencingumą ir, kai įmanoma, spartinti šias investicijas ir sparčiai pradėti naudotis JEREMIE iniciatyvos galimybėmis ir paspartinti jos įgyvendinimą pasirašant kontroliuojančiojo fondo susitarimus su EIF ir (arba) kitomis finansų institucijomis*“ įgyvendinimo.

Taip pat atsižvelgiant į ekonominę situaciją bei naujas potencialias verslo sritis planuojama bei vykdomi atitinkamų prioritetu *Ūkio konkurencingumui ir ekonomikos augimui skirti moksliniai tyrimai ir technologinė plėtra* priemonių (Inoklaster LT ir Inoklaster LT+) pakeitimai, kuriais praplečiamas finansuotinių sričių ratas, įtraukiant naujas verslo sritis, kaip kūrybinės industrijos, gėrovės, poligrafija bei „eko dimensija“.

Įgyvendinant prioritetinės srities *Energetika ir infrastruktūra* rekomendaciją „*kuo geriau pasinaudoti nacionalinių ir regioninių programų galimybėmis, siekiant, kad projektuojami nauji pastatai ir esami pastatai,*

taip pat namų ūkiai, kurių pajamos nedidelės, pasižymėtų dideliu energiniu efektyvumu“ patikslintas Sanglaudos skatinimo veiksmų programos prioriteto „Vietinė ir urbanistinė plėtra, kultūros paveldo ir gamtos išsaugojimas bei pritaikymas turizmo plėtrai“ 1 uždavinys „Būsto modernizavimas siekiant didinti energijos vartojimo efektyvumą“. Patikslinus šį uždavinį buvo suteikta galimybė skirti lėšas būsto modernizavimui siekiant didinti jų energijos vartojimo efektyvumą ne tik probleminėse teritorijose, bet visoje šalies teritorijoje. Pastarasis pakeitimas, kurį iš esmės sąlygojo 2006 m. liepos 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento Nr. 1080/2006 dėl Europos regioninės plėtros fondo nuostatų, susijusių su investicijų į energijos efektyvumą ir atsinaujinančią energiją būsto sektoriuje tinkamumu, pakeitimai, leidžiantys papildomai 4 proc. ERPF lėšų skirti energijos vartojimo efektyvumo priemonių daugiabučiuose gyvenamuosiuose namuose įgyvendinimui, nulėmė, kad buvo perskirstytos lėšos, daugiau jų skiriant energijos efektyvumo priemonių įgyvendinimui (papildomai skirta 147 mln. eurų (508 mln. litų)).

Atsižvelgiant į atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo aktualumą bei energijos taupymą buvo perskirstytos lėšos tarp prioriteto *Aplinka ir darnus vystymasis* priemonių padidinat finansavimą priemonėms, susijusioms su atsinaujinančių energijos išteklių panaudojimu energijos gamybai ir energijos taupymu, efektyvesniu energijos išteklių naudojimu. Pažymėtina, kad įgyvendinant kai kurias su prioritetine sritimi *Energetika ir infrastruktūra* susijusias priemones intensyviai buvo naudojamosi JASPERS ekspertų paslaugomis ir įsteigtas JESSICA kontroliuojantysis fondas, skirtas daugiabučių gyvenamųjų namų modernizavimui. Visi šie atlikti pakeitimai susiję su *Energetikos ir infrastruktūros* sričių priemonėmis – „visiškai pasinaudoti JASPERS galimybėmis, siekiant parengti strateginę infrastruktūrą ir kuo geriau pasinaudoti, vykdant sanglaudos politiką, svarbiausiems projektams teikiama parama“ ir „visiškai pasinaudoti integruotos miestų plėtros finansavimo galimybėmis pagal JESSICA iniciatyvą“.

Infrastruktūros srityje pagrindinis dėmesys buvo skiriamas priemonei „*spartusis internetas visiems ES piliečiams*“. Įgyvendinat šią priemonę buvo perskirstytos lėšos tarp prioriteto „*Informacinė visuomenė visiems*“ priemonių ir priemonei, susijusiai su sparčiuoju internetu, plačiajuosčių elektroninių ryšių tinklų infrastruktūros sukūrimu, buvo padidintas finansavimas apie 9 mln. eurų (30 mln. litų) – nuo 50,7 mln. eurų (175 mln. litų) iki 60,2 mln. eurų (208 mln. litų), kas sudarė 21,4 proc. visų šiam prioritetui skirtų lėšų sumos.

Apibendrinant galima teigti, kad Komunikate numatytų prioritetų priemonių įgyvendinimas pagrinde buvo skatinimas didinat finansavimą atitinkamoms priemonėms arba praplečiant naudos gavėjų sąrašą, o įgyvendinant prioritetą *Žmonės* pagrindinis dėmesys skirtas remiamojo įdarbinimo priemonėms, *Verslas* – smulkaus ir vidutinio verslo subjektams, siekiant palengvinti jų skolinimosi galimybes, o *Energetikos ir infrastruktūros* – energetinio efektyvumo didinimo priemonėms, pagrinde daugiabučių namų modernizavimui. Tikėtina, kad įgyvendinus atitinkamų prioritetų pakeitimus išaugs ES struktūrinės paramos naudos gavėjų skaičius. Ateityje reaguojant į ekonomikos vystymosi tendencijas, esant poreikiui bei siekiant kuo efektyvesnio

bei spartesnio ES struktūrinės paramos panaudojimo galimi atitinkami tam tikrų prioritetų pakeitimai (pvz., finansavimo lėšų perskirstymas, potencialių naudos gavėjų ar finansuotinių veiklų sąrašo praplėtimas).

b) *Ar veiksmų programos buvo pakeistos suteikiant padidinti finansavimą būsto energijos efektyvumo ir atsinaujinančios energijos didinimui? Jei taip, kokia suma buvo (bus) skirta šioms priemonėms? Kokie veiksmai yra vykdomi?*

Atsižvelgiant į 2006 m. liepos 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento Nr. 1080/2006 dėl Europos regioninės plėtros fondo nuostatų, susijusių su investicijų į energijos efektyvumą ir atsinaujinančią energiją būsto sektoriuje tinkamumu, pakeitimus, leidžiančius papildomai 4 proc. ERPF lėšų skirti energijos vartojimo efektyvumo priemonių daugiabučiuose gyvenamuosiuose namuose įgyvendinimui, atitinkamai buvo pakeista Sanglaudos skatinimo veiksmų programa, kurios pakeitimui pritarta EK 2009 m. liepos 31 d. sprendimu Nr. K(2009) 6206. Šiuo pakeitimu būsto renovacijos veikloms įgyvendinti papildomai buvo numatyta skirti 147 mln. eurų (iš viso 508 mln. litų). Šiuo metu įgyvendinant viešųjų pastatų energijos efektyvumo didinimo priemones jau yra pasirašytos 231 sutartys, pagal kurias projektams negražintinų subsidijų forma skirti beveik 170 mln. eurų (585 mln. litų). Be to, įgyvendinant su būsto energijos efektyvumu susijusias priemones nuspręsta įsteigti JESSICA kontroliuojantįjį fondą, kuris per finansinius tarpininkus teiktų ilgalaikes lengvatines paskolas gyventojams, siekiantiems atnaujinti savo būstą.

c) *ar JEREMIE modelio priėjimas prie finansinių instrumentų, skirtų mažoms ir vidutinėms įmonėms, buvo paspartintas ar išplėstas? Kokia tikėtina bendra finansinė apimtis ir ES finansavimo dalis?*

Įgyvendinant Žmogiškųjų išteklių veiksmų programą, JEREMIE iniciatyva pasinaudota siekiant pagerinti finansavimo prieinamumą labai mažoms ir mažoms įmonėms. Nuspręsta finansų inžinerijos būdu įgyvendinti iš ESF finansuojamos Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 1 prioriteto *Kokybiškas užimtumas ir socialinė aprėptis* įgyvendinimo priemonę „Verslumo skatinimas“. Pagrindinės pagal šią priemonę planuojamos finansuoti veiklos yra iki beveik 25 tūkst. eurų (86 tūkst. litų) siekiančių lengvatinių paskolų labai mažoms ir mažoms įmonėms, savo verslą pradedantiems fiziniams asmenims teikimas, derinamas su mokymo ir konsultavimo veiklomis. Įgyvendinant paskolų teikimo schemą, numatoma galimybė iki 30 proc. suteiktos paskolos pakeisti subsidija. Minėtosios priemonės įgyvendinimui bus įsteigtas UAB „Investicijų ir verslo garantijos“ valdomas kontroliuojantysis fondas, kurio paskolų portfelį sudarys apie 14,5 mln. eurų (50 mln. litų) 100 proc. iš ESF finansuojamų šiai priemonei skirtų lėšų. Atsakomybė už paskolų teikimo schemos įgyvendinimą bus patikėta Kontroliuojančiojo fondo valdytojo atrinktam finansiniam tarpininkui. Atrinktas finansinis tarpininkas turės finansuoti bent 10 proc. teikiamos lengvatinės paskolos sumos. Priemonės įgyvendinimo metu planuojamus pasiekti rezultatus sudaro 1200 asmenims/įmonėms suteiktos lengvatinės

paskolos, 1000 sukurtų naujų darbo vietų, 5000 į mokymus pritrauktų asmenų, iš kurių bent 1000 asmenų sudarys sėkmingai mokymus baigusieji.

Įgyvendinant Ekonomikos augimo veiksmų programą JEREMIE iniciatyva naudotasi siekiant prisitaikyti prie pasikeitusių rinkos poreikių. 2009 m. EIF valdomas JEREMIE kontroliuojantysis fondas padidintas nuo 80 mln. eurų (275 mln. litų) ES fondų lėšų iki beveik 290 mln. eurų (1 mlrd. litų) – papildomai skirta 80 mln. eurų (275 mln. litų) bendrojo finansavimo lėšų ir 130 mln. eurų (450 mln. litų) ES struktūrinės paramos lėšų. Taip pat 2009 m. balandžio 7 d. įsteigtas UAB „Investicijų ir verslo garantijos“ valdomas INVEGOS fondas, kurio vertė beveik 58 mln. eurų (200 mln. litų).

d) ar buvo pakeisti ar sustiprinti gebėjimų stiprinimo prioritetai siekiant sustiprinti viešojo administravimo institucijų gebėjimus planuoti, įgyvendinti, stebėti ir kontroliuoti veiksmų programas?

Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 4 prioritetas (numatyta 14 priemonių) yra skirtas administracinių gebėjimų stiprinimui ir viešojo administravimo efektyvumo didinimui. ES struktūrinės paramos planavimas ir administravimas numatytas gerinti dviem pagrindinėmis kryptimis – tobulinami strateginio planavimo ir investicijų planavimo įgūdžiai.

Taip pat Techninės paramos programoje numatyta, kad viešojo administravimo institucijos aktyviai dalyvaus ES struktūrinės paramos planavimo, viešinimo ir vertinimo veiksmuose. Artimiausiu metu planuojama parengti nuoseklią mokymo ir kvalifikacijos kėlimo sistemą, kuri garantuotų darbuotojų kvalifikacijos atitiktį paskirtoms funkcijoms ir esamų žinių bei patirties pateikimą kuo didesniai darbuotojų skaičiui. Taip pat bus parengta strategija, skirta užtikrinti reikiamą darbuotojų, dirbančių ES struktūrinės paramos administravimo institucijose, kvalifikaciją bei numatoma pradėti rengti centralizuotus mokymus visų ES struktūrinę paramą administruojančių institucijų darbuotojams.

4. ĮGYVENDINIMO MECHANIZMŲ SUPAPRASTINIMAS

a) kokių nacionalinių priemonių imtasi, siekiant paspartinti veiksmų programų įgyvendinimą? (Procedūrų paaiškinimas ir supaprastinimas? Nacionalinių teisės aktų ar valdymo peržiūra?).

Siekiant supaprastinti ES struktūrinės paramos administravimą ir paspartinti ES struktūrinės paramos įsisavinimą buvo atlikti atitinkami *Projektų administravimo ir finansavimo taisyklių* pakeitimai (2009 m. vasario 11 d., 2009 m. spalio 28 d.), kurie:

- įdiegus įvairias elektronines priemones (el. paraišką, el. mokėjimo prašymą, duomenų mainų svetainę), leido sumažinti klaidų tikimybę (automatinis loginis klaidų taisymas) ir pagreitinti procedūras;
- sutrumpino mokėjimo prašymų tikrinimo laikotarpį nuo 60 iki 30 d;
- numatė galimybę privatiems juridiniams asmenims pasinaudoti avansu ir sąskaitų apmokėjimo būdu;

- suteikė galimybę EK teikti išlaidų deklaracijas dėl išlaidų, patirtų įgyvendinant didelius projektus, kuomet projektas dar nėra patvirtintas EK;
- konkurso atveju paraiškų vertinimo terminą sutrumpino nuo 4 iki 3 mėnesių;
- nustatė terminą (10 arba 15 darbo dienų, jei yra sudaromas projektų atrankos komitetas), per kurį turi būti priimamas sprendimas dėl projekto finansavimo (iki šiol terminas, per kurį atsakinga institucija turėjo priimti sprendimą dėl projekto finansavimo, nebuvo nustatytas);
- numatė galimybę sukeisti vietomis arba apjungti vertinimo etapus;
- nustatė paraiškos asignavimų valdytojams teikimą elektroniniu būdu – per ES struktūrinės paramos kompiuterinę informacinę valdymo ir priežiūros sistemą (SFMIS).

Taip pat siekiant paspartinti veiksmų programų įgyvendinimą buvo numatytos šios priemonės:

- projektų finansavimo sąlygų aprašuose numatyta galimybė rengti techninę dokumentaciją ir viešųjų pirkimų procedūras pradėti vykdyti dar prieš projekto finansavimo ir administravimo sutarties pasirašymą;
- verslo priemonėse padidintas paramos intensyvumas;
- skatinama naudotis centrinės perkančiosios organizacijos paslaugomis;
- rengiant didelės apimties projekto paraiškas pasitelkiama JASPERS ekspertų pagalba;
- Žmogiškųjų išteklių plėtros, Ekonomikos augimo ir Sanglaudos skatinimo veiksmų programose iki 85 proc. padidinta ES struktūrinės paramos dalis (maksimaliai, kiek leidžia ES reglamentai), o Techninės paramos prioritetų finansavimas iš ES struktūrinės paramos padidintas iki 100 proc.

Be to, siekiant užtikrinti viešųjų nacionalinių lėšų finansavimo šaltinį bei sklandų ES struktūrinės paramos įsisavinimą, 2009 m. kovo 13 d. Lietuvos Respublika pasirašė sutartį su EIB dėl ilgalaikės 1,132 mlrd. eurų (3,9 mlrd. litų) paskolos, skirtos padengti bendrojo finansavimo lėšas, skirtas finansuoti investicinius projektus transporto, energetikos, aplinkosaugos, inovacijų ir kitose srityse.

b) ar siekiant paspartinti veiksmų programų įgyvendinimą, būtina keisti veiksmų programas supaprastinant jų įgyvendinimo nuostatas?

Veiksmų programų įgyvendinimo nuostatos yra nustatytos nacionaliniuose teisės aktuose, kurie atsižvelgiant į ES teisės aktų pakeitimus atitinkamai yra atnaujinami ir tikslinami. Atsižvelgiant į tai, siekiant paspartinti veiksmų programų įgyvendinimą supaprastinant jų įgyvendinimo nuostatas pakanka pakeisti atitinkamus nacionalinius teisės aktus, nekeičiant pačių veiksmų programų.

5. LAIKINOS VALSTYBĖS PAGALBOS GALIMYBIŲ IŠNAUDOJIMAS

Ar planuota panaudoti ES struktūrinės paramos lėšas finansuoti:

a) *schemas, įgyvendinančias „Suderinama ribota pagalbos suma“ iki 500 000 EUR, remiantis EK patvirtinta valstybės pagalbos tvarka?*

Kol kas už ES struktūrinę paramą atsakingos institucijos nepasinaudojo Komisijos komunikato – *Bendrijos laikinosios valstybės pagalbos priemonių sistemos siekiant padidinti galimybes gauti finansavimą dabartinės finansų ir ekonomikos krizės sąlygomis* (2009/C 83/01) – teikiamomis galimybėmis.

b) *valstybės garantijas paskoloms sumažinant mokėtiną priemoką?*

Kol kas už ES struktūrinę paramą atsakingos institucijos nepasinaudojo Komisijos komunikato – *Bendrijos laikinosios valstybės pagalbos priemonių sistemos siekiant padidinti galimybes gauti finansavimą dabartinės finansų ir ekonomikos krizės sąlygomis* (2009/C 83/01) – teikiamomis galimybėmis.

c) *subsidijuojamas paskolas, visų pirma ekologiškų gaminių gamybai (siekiant iš anksto prisitaikyti prie dar negaliojančių aplinkos apsaugos standartų arba taikyti griežtesnius standartus)?*

Remiantis dabar galiojančiais nacionaliniais teisės aktais subsidijuojamos paskolos teikiamos visoms įmonėms, įskaitant ekologiškų gaminių gamybą užsiimančias įmones, bendra tvarka.

6. VIEŠIEJI PIRKIMAI

Ar paspartintos viešųjų pirkimų procedūros, kuomet procedūros laikas sutrumpintas nuo 87 iki 30 d., buvo naudojamos įgyvendinant veiksmų programas?

Remiantis EK 2008 m. gruodžio 19 d. pranešimu Nr. IP/08/2040 „Dėl galimybės ekonominės krizės laikotarpiu vykdant valstybei svarbius projektus sutrumpinti riboto konkurso ir skelbiamų derybų paraiškų ir pasiūlymų pateikimo terminus“ reaguojančiu į ekonominį sunkmetį, 2009–2010 m. vykdant svarbių valstybei projektų, kurie pripažinti svarbiais Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka, viešuosius pirkimus (ribotą konkursą ir skelbiamas derybas), perkančiosios organizacijos gali sutrumpinti viešojo pirkimo procedūrų bendrą terminą paraiškų ir pasiūlymų pateikimui nuo 87 iki 30 dienų. Kol kas šia galimybe nepasinaudota įgyvendinant Strategiją ir veiksmų programose numatytus prioritetus. Visgi pažymėtina, kad perkančiosios organizacijos viešuosius pirkimus spartina kitais būdais, t.y. skelbiami viešųjų pirkimų konkursai, pradedamos pagrindinių viešųjų pirkimų procedūros iki pasirašant projekto finansavimo ir administravimo sutartį, skelbiami riboto konkurso išankstiniai skelbimai, kas leidžia sutrumpinti pasiūlymų pateikimo terminą nuo 52 d. iki 36 d.

V PRIEDAS. SĖKMINGŲ PROJEKTŲ PAVYZDŽIAI

Šalis:	Lietuva
Regionas:	–
Veiksmų programa:	Sanglaudos skatinimo veiksmų programa, 1 prioritetas <i>Vietinė ir urbanistinė plėtra, kultūros paveldo ir gamtos išsaugojimas bei pritaikymas turizmo plėtrai</i> Projekto pavadinimas: „ <i>Universalaus sporto aikštyno (stadiono) įrengimas Ateities g. 13, Druskininkuose</i> “
Tarpinė institucija:	Vidaus reikalų ministerija
Projekto trukmė:	2008-06-01 – 2009-11-30
Tikslas:	Konvergencijos
Finansavimas:	Iš viso: 1 330 375 EUR Iš jų: ES lėšos: 1 029 797 EUR Nacionalinės lėšos: 300 578 EUR
Kontaktai:	Kontaktinis asmuo: Eimantas Maziliauskas Organizacija: Druskininkų miesto savivaldybės administracija Adresas: Vilniaus al. 18, Druskininkai El. paštas: Eimantas.m@druskininkai.lt ; Interneto svetainė: www.druskininkai.lt
Projekto aprašymas:	Projektu siekiama plėtoti Druskininkų savivaldybės teritorinę socialinę sanglaudą ir urbanistinę infrastruktūrą, didinant gyvenimo kokybę, patrauklumą investuoti bei skatinant gyventojų bendruomenines iniciatyvas įrengiant universalų sporto aikštyną (stadioną). Projekto tikslinės grupės: Druskininkų bendruomenės nariai, sportininkai ir sporto klubų nariai, smulkūs verslininkai, fizinio lavinimo mokytojai, moksleiviai, miesto svečiai.
Strateginis kontekstas:	Regionų socialinių ir ekonominių skirtumų mažinimo 2007–2010 metų programa, skirta visų Lietuvos regionų plėtrai skatinti, daugiausia dėmesio joje skiriama septynių regioninių centrų ir keturiolikos probleminių teritorijų plėtrai. Prasta Druskininkų savivaldybės probleminės teritorijos socialinės infrastruktūros būklė, nepatraukli gyvenamoji aplinka ir didelis ilgalaikis nedarbas lemia, kad pagrindiniai teritorinę socialinę sanglaudą atspindintys rodikliai – vidutinis metinis registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis ir vidutinis metinis socialinės pašalpos gavėjų ir gyventojų santykis – čia daug didesni už šalies vidurkį. Pramogų stoka – viena iš dažniausiai minimų kliūčių, mažinančių kurorto patrauklumą turizmo atžvilgiu. Trūksta laisvalaikio praleidimo vietų ir pramogų skirtų visos šeimos poilsiui: parkų, sporto aikštynų, slidinėjimo trasų ir kt. Siekiant pakeisti tokią situaciją būtina gerinti tiek gyvenamąją, tiek investicinę Druskininkų savivaldybės aplinką, sudaryti palankesnes sąlygas pritraukti naujas investicijas ir kurti naujas aukštesnės kvalifikacijos reikalaujančias darbo vietas, taip pat sudaryti sąlygas plėtoti savivaldybėje esančius verslus, sudaryti patrauklesnes gyvenimo sąlygas, tuo siekiant, kad gyventojai pasilikėtų dirbti ir gyventi šiame regione.
Įgyvendinimas:	Įgyvendinant šį projektą buvo įrengtas universalus sporto aikštynas su dirbtinės žolės futbolo aikšte, bėgimo takais bei metimų ir šuolių aikštelėmis. Aukštos kokybės stadionui 2009 m. rugpjūčio 27 d. (atlikus dirbtinės žolės futbolo aikštės dangos sertifikavimą) buvo suteiktas FIFA dviejų žvaigždučių standartas. Šiuo metu tai vienintelis Baltijos šalyse šiuos standartus atitinkantis sporto aikštynas. Tikimasi, kad įgyvendinamas projektas ne tik prisidės prie didesnės regiono, bet ir visos šalies socialinės sanglaudos, taip pat teigiamai įtakos turizmo plėtrą regione bei padės pritraukti investicijų, sukurti naujų darbo vietų regione ir pagerins gyventojų gyvenimo kokybę.

Šalis:	Lietuva
Regionas:	-
Veiksmų programa:	Ekonomikos augimo veiksmų programa, 1 prioritetas <i>Ūkio konkurencingumui ir ekonomikos augimui skirti moksliniai tyrimai ir technologinė plėtra</i> Projekto pavadinimas: „Pažangių automatizavimo sprendimų, transporto valdymo srityje, kūrimui skirtos mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros infrastruktūros sukūrimas“
Tarpinė institucija:	Ūkio ministerija
Projekto trukmė:	2009-01-05 – 2010-01-05
Tikslas:	Konvergencijos
Lėšos	Iš viso: 559 507 EUR Iš jų: ES lėšos: 279 754 EUR Privačios lėšos: 279 753 EUR
Kontaktai	Kontaktinis asmuo: Arūnas Marma Organizacija: UAB „Arevita“ Adresas: Baltų pr. 145, Kaunas El. paštas: arunas.marma@arevita.com Interneto svetainė: www.arevita.lt
Projekto aprašymas:	Įgyvendinant projektą siekiama sukurti tyrimų centrą, skirtą pažangių automatizavimo sprendimų transporto valdymo srityje kūrimui. Projekto įgyvendinimo metu numatoma įrengti būtinus mokslinių tyrimų ir technologinei plėtrai (toliau – MTTP) infrastruktūros statinius (laboratorijas), išplėsti MTTP infrastruktūros įrengimų, įrangos, prietaisų, įrankių ir įrenginių bazę, įdiegti atitinkamą programinę įrangą.
Strateginis kontekstas:	Nuo 1990 m. kelių transporto priemonių skaičius Lietuvoje išaugo 2,1 karto, o eismo intensyvumas vidutiniškai padidėjo 119 proc. Prognozuojama, kad eismo intensyvumas ateityje sparčiai augs ir 2013 m., lyginant su 2005 m., padidės daugiau kaip 40 proc. Analogiškos tendencijos yra daugumoje ES šalių. Viena aktualiausių ES miestų problema yra gyventojų mobilumas. Miestų kelių transporto infrastruktūra netenkina poreikių, todėl yra lėtas mobilumas, didėja aplinkos tarša, mažėja saugumas. ES vystomos strateginės iniciatyvos, kuriomis yra formuojamas pagrindas intelektinių transporto sistemų (toliau – ITS) atsiradimui. ITS užtikrins optimalų transporto priemonių valdymą visoje transporto infrastruktūroje. Viena iš sudėtinių ITS dalių yra automatizuota parkavimo vietos sistema.
Įgyvendinimas:	Projekto įgyvendinimo metu sukurti nauji intelektinės parkavimo vietos sprendimai ne tik leis UAB „Arevita“ tapti konkurencinga pasauliniu mastu, bet ir prisidės prie ES iniciatyvų ITS srityje įgyvendinimo. Be to, įrengus laboratoriją bus sukurta 18 tyrėjų ir pagalbinio personalo darbo vietų. Laboratorijoje bus kuriami pažangūs sprendimai, skirti transporto valdymo sričiai. Bendradarbiaujant su mokslo institucijomis (Kauno technologijos universitetu) bus atliekami taikomieji tyrimai.

Šalis:	Lietuva
Regionas:	-
Veiksmų programa:	Ekonomikos augimo veiksmų programa, 2 prioritetas <i>Verslo produktyvumo didinimas ir verslo aplinkos gerinimas</i> Projekto pavadinimas: „UAB „Intersurgical“ medicininės įrangos gamybos technologinių įrengimų modernizacija“
Tarpinė institucija:	Ūkio ministerija
Projekto trukmė:	2008-11-17 – 2011-11-17
Tikslas:	Konvergencijos
Lėšos	Iš viso: 3 930 433 EUR Iš jų: ES lėšos: 1 361 214 EUR Privačios lėšos: 2 569 219 EUR
Kontaktai	Kontaktinis asmuo: Nerijus Barkevičius Organizacija: UAB „Intersurgical“ Adresas: Arnionių g., 60/28-1, Pabradė, Švenčionių raj. El. paštas: NB@intersurgical.lt Interneto svetainė: -
Projekto aprašymas:	Pagrindinis projekto tikslas yra padidinti UAB „Intersurgical“ produktyvumą ir darbo našumą. Šiam tikslui pasiekti įmonė numato modernizuoti i-gel produkto ir rezervinių maišų gamybos procesą, įdiegiant naujus įrenginius.
Strateginis kontekstas:	Pastaruoju metu UAB „Intersurgical“ susiduria su tam tikromis problemomis: poreikių netenkinantis gamybos našumas ir pajėgumas; didelis padaromo broko procentas; didelė keraminių formerių (ant kurių liejami rezerviniai maišai) sugadinimo apimtis; žmogiškojo faktoriaus rizika. Visas šias problema galima išspręsti tik modernizavus gamybos technologinius procesus. Įmonė pati viena, be ES struktūrinės paramos lėšų, neturi galimybės iš karto pritraukti tiek nuosavų ir skolintų lėšų ir projektas būtų įgyvendinamas tik mažesniais etapais per ilgesnį laikotarpį, kas sumenkintų galimybes pasiekti norimą ekonominį efektą dėl investicinio projekto kompleksškumo.
Įgyvendinimas:	Įgyvendinus projektą bus išplėsta naujo ir unikalaus produkto (i-gel laringinės kaukės) serijinė gamyba, pagerinti kokybiniai parametrai šiuo metu gaminamų produktų (rezervinių maišų, kurie komplektuojami prie anestezinių sistemų), padidintas visos įmonės darbo našumas, gamybos produktyvumas, tuo pačiu padidintos eksporto apimtys ir tarptautinis UAB „Intersurgical“ konkurencingumas.

Šalis:	Lietuva
Regionas:	-
Veiksmų programa:	Ekonomikos augimo veiksmų programa, 2 prioritetas <i>Verslo produktyvumo didinimas ir verslo aplinkos gerinimas</i> Projekto pavadinimas: „ <i>Plastikų apdirbamosios pramonės gaminių asortimento plėtra ir darbo našumo didinimas uždarojoje akcinėje bendrovėje</i> “
Tarpinė institucija:	Ūkio ministerija
Projekto trukmė:	2008-09-01 – 2009-06-26
Tikslas:	Konvergencijos
Lėšos	Iš viso: 1 373 415 EUR Iš jų: ES lėšos: 549 366 EUR Privačios lėšos: 824 049 EUR
Kontaktai	Kontaktinis asmuo: Robertas Graudinis Organizacija: UAB „LISIPLAST“ Adresas: Artojų g. 8, Alytus El. paštas: robertas.graudinis@lisiplast.lt Interneto svetainė: www.lisiplast.lt
Projekto aprašymas:	Pagrindinis projekto tikslas – išplėsti UAB „LISIPLAST“ gaminamos produkcijos asortimentą ir padidinti darbo našumą, didinti įmonės produkcijos eksporto apimtis. Įgyvendinant projektą numatyti įdiegti naują vienkartinės pakuotės iš polipropileno gamybos termoformavimo būdu liniją.
Strateginis kontekstas:	Augantis viešojo maitinimo įmonių skaičius (nuo 2489 įmonių 2000 m. iki 2947 įmonių 2006 m.) lemia prekių šioje rinkoje paklausos augimą. Viena iš prekių grupių, kurių apyvarta Lietuvoje didėja kiekvienais metais – vienkartinė pakuotė. Šiuo metu Lietuvoje gaminama plastikinė pakuotė skirta daugiausiai pieno pramonės produktams fasuoti (jogurtas, grietinė, pienas ir pan.), tuo tarpu riebesniems produktams (salotoms, kurių sudėtyje yra aliejaus bei majonezo) fasuoti reikalinga tara įvežama iš Lenkijos, Estijos bei kitų Europos šalių. UAB „LISIPLAST“ darbo našumas kiekvienais metais didėja, tačiau 2007 m. sudarė tik 34,35 Lt, o pagal pridėtinės vertės, tenkančios vienam dirbančiajam, rodiklį įmonė 2,23 proc. atsiliko nuo bendro Lietuvos apdirbamosios gamybos šalies vidurkio.
Įgyvendinimas:	Įgyvendinant projektą UAB „LISIPLAST“ įsigytose gamybinėse patalpose įdiegta nauja technologinė linija vienkartinės pakuotės iš polipropileno gamybai ir pradėta lietuviškų penkių skirtingų talpų indelių su dangteliais riebiems maisto produktams gamyba. Tikimasi, kad šio projekto dėka išsaugos UAB „LISIPLAST“ eksporto apimtys į Kazachstaną, Lenkiją, Latviją bei Rusiją, padidės vienkartinė plastikinių pakuočių pasiūla Lietuvos rinkoje, didės įmonės ir kartu Lietuvos apdirbamosios pramonės darbo našumas.

Šalis:	Lietuva
Regionas:	-
Veiksmų programa:	Ekonomikos augimo veiksmų programa, 1 prioritetas <i>Ūkio konkurencingumui ir ekonomikos augimui skirti moksliniai tyrimai ir technologinė plėtra</i> Projekto pavadinimas: „Vandenilio energetikos technologijų centras“
Tarpinė institucija:	Švietimo ir mokslo ministerija
Projekto trukmė:	2007-09-27 – 2009-12-31
Tikslas:	Konvergencijos
Lėšos	Iš viso: 2 153 618 EUR Iš jų: ES lėšos: 1 830 575 EUR Nacionalinės lėšos: 323 043 EUR
Kontaktai	Kontaktinis asmuo: Darius Milčius Organizacija: Lietuvos energetikos institutas Adresas: Breslaujos g. 3, Kaunas El. paštas: milcius@mail.lei.lt Interneto svetainė: www.lei.lt
Projekto aprašymas:	Igyvendinant projektą siekiama sukurti šiuolaikinės infrastruktūros vandenilio energetikos technologijų kompetencijos centrą, vystantį mokslinius tyrimus, eksperimentinę plėtrą ir skatinantį aukštos pridėtinės vertės produktų kūrimą. Projektas siūlo integralų identifikotos problemos sprendimo būdą – per atnaujintą tyrimų infrastruktūrą ir sukoncentruotą viename centre tyrimams būtiną įrangą sudaryti sąlygas plėtoti konkurencingus tyrimus bei sukurti sąlygas rengti aukščiausios kvalifikacijos specialistus taip patenkinant pagrindinius ūkio poreikius. Projekto tikslinė grupė: mokslininkai ir kiti tyrėjai.
Strateginis kontekstas:	Vandenilio energetikos vystymas – vienas iš ilgalaikių strateginių ES prioritetų, sprendžiant ekologines bei energetinės ES nepriklausomybės problemas. Artimojoje (5–10 m.) ES strategijoje vandenilio energetikos srityje akcentuojama būtinybė investuoti pirmiausia į mokslinius tyrimus ir eksperimentinę plėtrą (toliau – MTEP) ir aukščiausios kvalifikacijos specialistų rengimą. Lietuva turi nemažą aukštos kvalifikacijos mokslinį potencialą, pajėgų vykdyti konkurencingą MTEP veiklą tiek ES, tiek ir pasauliniu lygiu, tačiau dėl greitai senstančios technologinės bazės ir neatsinaujinančių žmogiškųjų resursų, galimybės išlaikyti adekvatų mokslinių tyrimų lygį mažėja.
Igyvendinimas:	Sukurta centras savo galimybėmis nenusileis daugumai ES ir pasaulio laboratorijų, nes jame bus sukoncentruota nanokristalinių medžiagų sintezės, skirtų vandenilio gavybos, saugojimo ir kuro elementų technologijoms ir analizės įranga. Tai sudarys sąlygas tenkinti būsimus Lietuvos ūkio poreikius naujų žinių generavimui bei specialistų ruošimui, taip pat sėkmingiau konkuruoti šioje tyrimų srityje ES mastu išsaugant šiuo metu turimą naujų konkurencingų technologijų kūrimo centro įvaizdį. Centras bus atviras ir studentų vykdomiems mokslo tiriamiesiems darbams ne tik doktorantūros, bet ir magistratūros bei bakalauro studijų metu.

Šalis:	Lietuva
Regionas:	-
Veiksmų programa:	Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programa, 1 prioritetas <i>Kokybiškas užimtumas ir socialinė aprėptis</i> Projekto pavadinimas: „Kompleksiniai Lietuvos verslo konsultantų mokymai“
Tarpinė institucija:	Socialinė apsaugos ir darbo ministerija
Projekto trukmė:	2009-04-01 – 2011-03-31
Tikslas:	Konvergencijos
Finansavimas:	Iš viso: 1 670 415 EUR Iš jų: ES lėšos: 1 336 332 EUR Privačios lėšos: 334 083 EUR
Kontaktai:	Kontaktinis asmuo: Aleksandras Abišala Organizacija: Lietuvos verslo konsultantų asociacija Adresas: Ukmergės g. 369a, Vilnius El. paštas: Aleksandras@abisala.com Interneto svetainė: -
Projekto aprašymas:	Įgyvendinant projektą siekiama pakelti Lietuvos verslo konsultantų žinias ir kompetencijas iki aukštesnio lygio, kuris atitiktų tarptautinius standartus ir keltų konsultantų konkurencingumą tiek Lietuvos, tiek tarptautinėse rinkose. Pagrindinės projekto veiklos: konsultacinio sektoriaus įmonių mokymai, suteikiantys bendrąsias bei psichologines verslo konsultantams reikalingas žinias, coaching'o mokymai ir specialieji verslo konsultantų mokymai verslo valdymo konsultavimo ir projektų valdymo srityse. Projekto tikslinė grupė: verslo konsultantai.
Strateginis kontekstas:	Šiandien Lietuvoje nėra verslo konsultantų ir coachingo specialistų rengimo sistemos. Taip pat nėra sukurtos ir prie Lietuvos sąlygų pritaikytos sistemos, kuri leistų ir pasibaigus projektui sėkmingai tęsti mokymus ir plėsti kvalifikuotų konsultantų gretas.
Įgyvendinimas:	Projekto mokymuose įgytos žinios suteiks aukštesnę kvalifikaciją visiems projekto dalyviams ir taip sukurs pagrindą aukštesnės kokybės konsultacinių paslaugų teikimui Lietuvos ir užsienio rinkose. Mokymų metu įgytos žinios ne tik leis išsaugoti sukurtas darbo vietas, bet taip pat didins konsultantų darbo efektyvumą bei teikiamų paslaugų kokybę, o tai padidins konsultuojamų įmonių plėtros galimybes, augins pardavimus bei eksportą. Šis projektas atveria naujas galimybes Lietuvos konsultacinio verslo plėtrai. Padidėjus šalies verslo konsultantų kompetencijai, darbuotojų kvalifikacijai padidės ir jų konkurencingumas bei paklausa Lietuvos ir užsienio rinkose. Tai savo ruožtu teigiamai įtakos šalies socialinę sritį ir prisidės prie bendro šalies darbuotojų užimtumo didinimo, skurdo ir socialinės atskirties mažinimo. Be to, projekto metu vykdomuose mokymuose dalyvaus darbuotojai iš 4 savivaldybių, todėl projektas turės teigiamą poveikį regionų vystymui, nes bus tolygus lėšų ir naudos pasiskirstymas visuose tiksliniuose regionuose.

Šalis:	Lietuva
Regionas:	-
Veiksmų programa:	Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programa, 1 prioritetas <i>Kokybiškas užimtumas ir socialinė aprėptis</i> Projekto pavadinimas: <i>“Šeimos ir darbo išsipareigojimų derinimas, teikiant vaikų priežiūros paslaugas prailgintose darželių grupėse”</i>
Tarpinė institucija:	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija
Projekto trukmė:	2009-09-01 – 2012-08-31
Tikslas:	Konvergencijos
Finansavimas:	Iš viso: 704 262 EUR Iš jų: ES lėšos: 521 154 EUR Nacionalinės lėšos: 183 108 EUR
Kontaktai:	Kontaktinis asmuo: Jolita Kardelienė Organizacija: Lietuvos darbo federacija Adresas: Vytauto g. 14, Vilnius El. paštas: ldorg@ldf.lt Interneto svetainė: www.ldf.lt
Projekto aprašymas:	Įgyvendinant projektą siekiama sudaryti galimybes kokybiškai derinti šeimos ir darbo išsipareigojimus teikiant paslaugą – vaikų priežiūra prailgintose darželių grupėse. Projekto įgyvendinimo metu vaikų priežiūros paslaugos prailgintose darželių grupėse bus perkamos 12 rajonų. Vaikai bus prižiūrimi tuo metu, kai tėvai dirbs arba mokysis. Projekto metu bus organizuojami: bendrieji mokymai bedarbiams, jų konsultavimas ir kita pagalba išsidarbinant; darbdavių, darbuotojų ir savivaldybių atstovų švietimas šeimai palankios darbovietės kūrimo klausimais; darbuotojų mokymai šeimos ir darbo išsipareigojimų derinimo klausimais. Projekto tikslinė grupė: asmenys, kurie dėl šeimos išsipareigojimų nedirba arba turi sunkumų, derindami šeimos ir darbo išsipareigojimus.
Strateginis kontekstas:	Pastarojo laikotarpio procesai: didėjantis darbo intensyvumas ir jo apimties augimas, didėjantis skyrybų skaičius, kai vis didėja vienišų asmenų, auginančių mažamečius vaikus, reikalauja naujų būdų šeimos ir darbo santykiams sureguliuoti ir derinti. 2006 m. buvo atliktas tyrimas šeimos ir darbo išsipareigojimų derinimo tema, kuris rodo, kad apie 60 proc. Lietuvos gyventojų, tiek vyrų, tiek moterų patiria nuolatinį stresą, bandydami suderinti profesinį ir šeimos gyvenimą. Projektas prisideda prie Nacionalinės darnaus vystymosi ir Nacionalinės socialinės apsaugos ir socialinės įtrauktiems strategijose numatytų tikslų ir prioritetų įgyvendinimo.
Įgyvendinimas:	Lietuvos darbo federacija projektą įgyvendina kartu su 4 partneriais: VšĮ “Lygių galimybių plėtros centru“, Vilniaus lopšeliu-darželiu „Lazdynėlis“, VšĮ „Skudutiškio akademija“ ir VšĮ „Vilniaus greitosios pagalbos universitetinė ligoninė“. Įgyvendinus projektą ir suteikus vaikų priežiūros prailgintose darželio grupėse paslaugas, bus sudarytos sąlygos efektyviai derinti šeimos ir darbo išsipareigojimus. Ketinamos teikti paslaugos sudarys sąlygas mažinti asmenų, auginančių vaikus, socialinę atskirtį ir tapti konkurencingiems tiek darbo, tiek ir kitose socialinėse sferose.